

Maart 2016

41

Charlotte Vanneste

Het strafrechtelijk beleid op het vlak van partnergeweld: een evaluatie van de rechtspraktijk en de gevolgen ervan inzake recidive

Eindrapport

Direction Opérationnelle de Criminologie

Operationele directie criminologie

Nationaal Instituut voor criminalistiek en criminologie

Institut National de criminalistique et de criminologie

Tijdens deze studie kon er een beroep worden gedaan op een begeleidend comité dat bestond uit magistraten en aan de parketten verbonden deskundigen evenals uit vertegenwoordigers van de politie, de justitiehuisen en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM).

We willen alle leden danken voor hun actieve deelname aan de vergaderingen van dit comité, die het tegelijkertijd mogelijk hebben gemaakt om de verwachtingen af te bakenen, de beschikbare informatie te verduidelijken en zo goed mogelijk een onderzoeksmethode uit te werken ter ondersteuning van het strafrechtelijk beleid ter zake.

Christian DE VALKENEER, Procureur-generaal bij het hof van beroep te Luik,

Pierre RANS, Advocaat-generaal bij het hof van beroep te Brussel,

Maïté DE RUE, Substituut-procureur-generaal bij het hof van beroep te Luik,

Sofie ADE, Substituut-procureur des Konings bij het parket van Antwerpen,

Isabelle LECLERCQ, Beleidsadviseur bij de Gemeenschappelijke Steundienst van het Openbaar Ministerie,

Ellen VAN DAEL, Coördinatrice van de statistisch analisten bij het College van Procureurs-generaal,

Abdelhamid OUAKASSE, Statistisch analist bij het College van Procureurs-generaal,

Alain UYTTENDAELE, Statistisch analist bij het parket-generaal bij het hof van beroep te Brussel,

Inneke TUTELAARS, Statistisch analiste bij het College van Procureurs-generaal,

Valérie SIINO, Juriste bij het auditoraat-generaal van het arbeidshof te Luik,

Jean-François ABSIL, Jurist bij het auditoraat-generaal te Luik,

Eric WAUTERS, Adjunct-secretaris bij de Vaste Commissie van de Lokale Politie (VCLP),

Isabelle VANDERHOEVEN, Beleidsmedewerker, Team Strategie, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Afdeling Justitiehuisen,

Anne VAUTHIER, Attaché, Federatie Wallonië-Brussel, Justitiehuisen,

Nicola D'HOKER, Attaché bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM).

Dit document is een vertaling van het Franstalige rapport

Inleiding

De studie waarover in dit rapport verslag wordt uitgebracht, resulteert uit een verzoek van het College van Procureurs-generaal op initiatief van Christian De Valkeneer, de procureur-generaal te Luik, die instaat voor de materie van het partnergeweld. Via dit verzoek werd er beoogd een wetenschappelijke evaluatie uit te voeren van de gevolgen van de gerechtelijke beleidsbeslissingen in de situaties van partnergeweld sinds de inwerkingtreding van de gemeenschappelijke omzendbrief COL 4/2006 van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld.

1. Algemene context van het verzoek

In 2001 heeft België een eerste Nationaal Actieplan tegen het Geweld op Vrouwen uitgewerkt, wat een overleg- en coördinatieproces op gang heeft gebracht tussen de verschillende politieke, bestuurlijke of gerechtelijke instanties die met deze problematiek geconfronteerd worden. Het Nationaal Actieplan 2010-2014 is chronologisch reeds het derde waarin deze vorm van geweld wordt aangepakt. Sinds 2006 werden de actieplannen van de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten op elkaar afgestemd. Het partnergeweld staat centraal in dit plan zonder echter andere vormen van geweld uit het oog te verliezen. Geweld binnen intieme relaties wordt op de volgende manier gedefinieerd: "Een geheel van gedragingen, handelingen en houdingen, van één van de partners of ex-partners, die erop zijn gericht de andere te controleren en te domineren. Dit omvat zowel verbale, fysieke, seksuele en economische agressie, bedreigingen of geweldplegingen die zich herhaaldelijk voordoen of zich opnieuw kunnen voordoen en die de integriteit van de andere en zelfs zijn of haar socio-professionele integratie schaden."

Met verwijzing naar dit door het Nationaal Actieplan vastgelegde algemeen kader hebben de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal in 2006 een gemeenschappelijke omzendbrief (COL 4/2006) uitgetekend om een beter gerechtelijk antwoord te vinden op de situaties van partnergeweld. In dit document worden deze situaties duidelijk omschreven overeenkomstig de definitie van partnergeweld in het Nationaal Actieplan als "iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen echtgenoten of personen die samenwonen of samengewoond hebben en tussen wie een duurzame affectieve en seksuele band bestaat of bestaan heeft."

In COL 4/2006 worden in het bijzonder de volgende doelstellingen nagestreefd: (1) de krachtlijnen van het strafrechtelijk beleid ter zake vastleggen met dien verstande dat "*de reactie van de gerechtelijke en de politieoverheden bij partnergeweld blijk moet geven van het belang dat zij aan dit fenomeen hechten (...) en van hun vastberadenheid om de diverse uitingen ervan te bestrijden*", (2) een eenvormige systeem uitwerken aan de hand waarvan de geweldsituaties tussen partners door de politiediensten en de parketten kunnen worden geïdentificeerd en geregistreerd, (3) de minimummaatregelen bepalen die in alle gerechtelijke arrondissementen van het land moeten worden toegepast en (4) de optredende gerechtelijke en politiediensten de instrumenten en referenties aanreiken waarop zij zich bij hun actie kunnen baseren. De omzendbrief voorziet zo onder andere in de aanstelling van referentiemagistraten en de redactie van actieplannen per arrondissement waarvoor het onontbeerlijk is de psycho-medico-sociale en gerechtelijke diensten te raadplegen. Wat

betreft de toe te passen regels wordt in de omzendbrief onderstreept dat "*hoe eerder de geweldpleger overigens geconfronteerd wordt met een overheid die hem resoluut terechtwijst, des te sneller zal dat geweld door een gerechtelijk optreden aan banden kunnen worden gelegd en escalatie kunnen worden voorkomen.*" Er wordt duidelijk herinnerd aan de snelheid en de vastberadenheid, evenals aan een goede inschatting van de situatie bij elk optreden van de politionele en gerechtelijke autoriteiten.

In het Nationaal Actieplan 2010-2014 wordt grote aandacht besteed aan de ontwikkeling van de kennis inzake partnergeweld en de verbetering van het inzicht in de problematiek. Deze uitdagingen zijn trouwens de eerste globale doelstelling van het Nationaal Actieplan. Zo worden de sinds 2006 door de politie en de parketten genomen initiatieven om een statistisch overzicht van de desbetreffende feiten te garanderen beschouwd als essentieel hoewel ze op zich niet volstaan. Naast de politie en het gerecht worden momenteel nog andere acties ondernomen om statistische gegevens te verzamelen, met name in de ziekenhuizen (volksgezondheid) en de psycho-medico-sociale sector. Deze administratieve gegevens vullen de deze keer niet-institutionele resultaten aan van een in opdracht van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) uitgevoerd (nieuw) grootschalig onderzoek om het ontstaan, de ervaring en het gebruik van fysiek, seksueel en psychisch geweld te evalueren¹.

In omzendbrief COL 4/2006 werd deze nood aan evaluatie eveneens niet uit het oog verloren. In dit document wordt bepaald dat het College van Procureurs-generaal samen met de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid (DSB) de gemeenschappelijke omzendbrief zal evalueren in het kader van de vergaderingen van de werkgroep die aan de redactie ervan heeft meegewerkt. In voornoemde omzendbrief wordt gepreciseerd dat via de evaluatie zal worden nagegaan of de ter beschikking van de parketten, de politiediensten en de justitiehuisen gestelde middelen toereikend zijn om het in dit document vastgelegde interventiemodel in de praktijk om te zetten. In die zin heeft de DSB in 2009 een evaluatie afgerond door vooral de arrondissementale actieplannen onder de loep te nemen en de betrokken actoren uitgebreid via een vragenlijst te raadplegen².

Wat betreft de statistieken hebben de analisten van het College van Procureurs-generaal in december 2009 eveneens en in opdracht van de werkgroep "Familiaal Geweld" een rapport afgeleverd met informatie over de instroom van zaken met betrekking tot intrafamiliaal geweld bij de parketten van 2004 tot 2008. De statistische gegevens worden er opgesplitst in functie van het arrondissement en vanaf 2006 op basis van de in de omzendbrief gedefinieerde categorieën van geweld (tussen partners, ten aanzien van nakomelingen, andere familieleden of extrafamiliaal), waardoor vanaf 2006 de categorie met uitsluitend partnergeweld apart kan worden behandeld. De gegevens worden ook geanalyseerd vanuit het oogpunt van de desbetreffende tenlasteleggingscodes, het door het parket aan de zaak gegeven gevolg, de hieraan verbonden termijnen en het aangehaalde motief tot zondervolgstelling. Bepaalde gegevens worden ook bestudeerd rekening houdend met de aan zaken verleende gevolgen in geval van vonnis door de correctionele rechtbank. Sinds de redactie van dit rapport werd de in het TPI/REA-computersysteem geregistreerde informatie herhaaldelijk geanalyseerd bij parlementaire vragen of verzoeken van een procureur-generaal.

¹ PIETERS J., ITALIANO P., OFFERMANS A.M., HELLEMANS S., 2010.

² BERTELOOT K., SIVRI S., BROUCKER M-R., GAZAN F. (promotor) 2009.

Al deze initiatieven geven duidelijk blijk van de bekommernis om een steeds beter inzicht in dit fenomeen te verschaffen om het ter zake gevoerde beleid te verbeteren. Daarnaast is de tijdens de voorbije jaren verzamelde informatie echt belangrijk. Geen enkele van deze maatregelen maakt het desalniettemin mogelijk om een globaal beeld te geven van de effectieve rechtspraktijk ten aanzien van het nieuwe door de omzendbrief van 2006 ingevoerde richtsnoer en om vooral tot nu toe de *gevolgen van het nieuwe beleid* van het openbaar ministerie, meer bepaald de impact op de recidive aan te kaarten. Hoewel de statistische inspanningen het mogelijk hebben gemaakt om de kennis over het fenomeen bij te sturen, kan deze problematiek voortaan worden gekwalificeerd als massaal bij de parketten. Er is eveneens een grote inzet van de gerechtelijke actoren vereist omdat er een bijzondere aandacht wordt besteed aan dit geschil. De in het kader van het Nationaal Actieplan georganiseerde sensibiliserings- en informatiecampagnes hebben overigens aanzienlijk de kansen op nog een sterke toename van deze instroom van zaken doen stijgen die reeds sinds 2006 in uitermate stijgende lijn is. De evaluatie van de gevolgen van de rechtspraktijk ten aanzien van de recidive is dus een belangrijke uitdaging vanuit een globaal standpunt van evaluatie van het strafrechtelijk beleid van het openbaar ministerie. Via dit onderzoek wordt er beoogd hiertoe een (eerste) bijdrage te leveren.

Wanneer in het Belgische Nationaal Actieplan – in navolging van andere nationale plannen – diverse geledingen van het overheidsbeleid rechtstreeks betrokken zijn (psycho-medico-sociale sector, medische sector, vorming, ontwikkeling, ontwikkelingssamenwerking, enz.) is het onbetwistbaar dat de rol van de strafrechtspleging als sociaal antwoord op de problematiek van het huiselijk geweld duidelijk belangrijker lijkt dan ooit voorheen en dit overigens binnen de algemenere context van een globale beweging van penalisering van het sociale. Enerzijds geeft de wetgeving vandaag aan het slachtoffer van partnergeweld meer middelen om zijn recht te doen gelden – de recente wet betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld (mei 2012) is hiervan een voorbeeld –, anderzijds ligt de rode draad die zich aftekent in het strafrechtelijk beleid in het verlengde van het beginsel van de "nultolerantie" als een duidelijke oproep om krachtige en snelle antwoorden in de praktijk te geven. Deze antwoorden doen desalniettemin ook vragen rijzen³. De uitvoering van een nultolerantiebeleid op het vlak van partnergeweld wordt aangemoedigd door de eerste evaluatieve onderzoeken, waarvan het systematisch experiment van het *Minneapolis Domestic Violence Experiment*⁴ het meest bekende is. In deze onderzoeken werd geconcludeerd dat de arrestatie van de dader een uitstekende oplossing was. De latere studies hebben geleid tot duidelijk minder overtuigende resultaten zodat de wetenschappelijke literatuur vandaag argumenten biedt zowel voor als tegen de ambtshalve vervolging. De realisatie van een onderzoek in België, dat sterk verschilt van de Angelsaksische landen die het voorwerp uitmaken van het merendeel van de onderzoeken, was dus aan de orde om het in België ontwikkelde strafrechtelijk beleid ter zake te kunnen evalueren.

³ Cf. het hoofdstuk over de wetenschappelijke literatuur ter zake.

⁴ SHERMAN L.W., BERK R.A., 1984.

2. De voorgestelde methode

De voor dit evaluatieve onderzoek aangenomen methodologische benadering ligt in de lijn van de analyses van cohortes, die ook longitudinale analyses worden genoemd. Dit soort analyse wordt gekenmerkt door de opvolging van een groep personen die tijdens een gegeven periode éénzelfde gebeurtenis hebben meegemaakt. Wat betreft de kwestie die ons bezighoudt, zal het erom gaan te observeren wat er gebeurt met een groep personen die als gemeenschappelijk kenmerk hebben doorverwezen geweest te zijn naar het correctioneel parket op grond van een tenlastelegging die behoort tot de categorie van het partnergeweld overeenkomstig de door omzendbrief COL 4/2006 vastgelegde definitie. De cohorte bestaat hier uit alle beklagden van wie in 2010 minstens één keer van partnergeweld melding werd gemaakt in alle Belgische gerechtelijke arrondissementen⁵. Het is de bedoeling om de evolutie van deze cohorte te bestuderen rekening houdend met bepaalde criteria en in functie van de verschillende trajecten van de leden ervan bij toepassing van de verschillende mogelijke rechterlijke beslissingen. Deze aanpak impliceert eveneens een analyse van de (differentiële) profielen van de betrokken populaties vanuit het oogpunt van de sociaal-demografische en gerechtelijke variabelen.

Het afgewogen criterium in deze fase van het onderzoek is de terugkeer of niet-terugkeer naar het gerechtelijk circuit. Het belangrijkste voordeel van dit criterium bestaat erin dat het als enige in aanmerking komt voor een kwantitatieve benadering van de momenteel beschikbare gegevens en dat het een aanwijzing kan verschaffen van de gevolgen die de verschillende gerechtelijke beslissingen met zich meebrengen. Dit criterium kan desalniettemin noch worden gelijkgesteld met een indicator van recidive (nieuwe feiten kunnen niet ter kennis worden gebracht van justitie) noch zogenaamd de veelvoudige aspecten omvatten die zouden onder de loep moeten worden genomen bij een evaluatie van de rechtspraak inzake partnergeweld. Het zal er dus om gaan dit criterium en de hieruit voortvloeiende analyses op hun juiste waarde te schatten en er in het bijzonder op te letten om de nodige nuances aan te brengen bij de interpretatie van de feiten. Deze analyse moet vanuit het oogpunt van het criterium "terugkeer naar het gerechtelijk circuit" dus eerder worden beschouwd als een eerste onontbeerlijke fase die het mogelijk zal maken om de eerste kwantitatief of kwalitatief waarneembare resultaten te verkrijgen, die op hun beurt zullen kunnen worden geanalyseerd rekening houdend met andere parameters. Naast deze eerste analyse is het dan ook primordiaal om ook de pertinente parameters op te sporen, waarbij de studie van de literatuur en de contacten met de verschillende betrokken actoren een belangrijke rol speelt.

Het is dadelijk gebleken dat enkel de juridische aard van een in de belangrijkste informatiebron opgeslagen beslissing, meer bepaald de door de correctionele parketten in het TPI/REA-computersysteem geregistreerde gegevens, niet voldoende relevante resultaten opleverde. In het belang van het onderzoek moet er dus een beroep worden gedaan op bijkomende informatie uit andere databases.

De medewerking van de statistisch analisten van het College was in de eerste plaats nodig om het onderzoek te kunnen uitvoeren. Hun expertise maakte het mogelijk om de statistisch

⁵ Met uitzondering van het arrondissement Eupen dat niet beschikt over het TPI/REA-computersysteem.

pertinente variabelen in kaart te brengen, om (basis)gegevens uit het REA/TPI-systeem te extraheren en om te programmeren, waarvoor de SPSS-tool alleen niet volstond.

Tot slot was het overleg in het kader van de vergaderingen van het begeleidend comité belangrijk om rekening te kunnen houden met de bekommernissen en de ervaring op het terrein bij de uitwerking van het onderzoeksprotocol evenals om de draagwijdte van de geregistreerde gegevens te begrijpen en om relevante keuzes te maken met het oog op de gegevensverwerking.

3. Inhoud van het rapport

De inhoud van dit rapport is opgesplitst in acht hoofdstukken. Nadat de methodologische informatie wordt toegelicht (hoofdstuk 1), maakt de informatie over het profiel van de betrokken beklaagden deel uit van een gedetailleerd onderzoek (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt er een analyse uitgevoerd aan de hand van percentages, waardoor het aandeel van deze populatie tegenover de (mogelijke betrokken) totale algemene populatie per gerechtelijk arrondissement kan worden geëvalueerd. De gegevens van de database van de correctionele parketten worden overigens vergeleken met die van de politie enerzijds en die van enquêtes over de populatie anderzijds (hoofdstuk 3).

In één hoofdstuk komt de evaluatie aan bod van de effectieve toepassing van het door de omzendbrief aanbevolen nultolerantiebeleid. De evaluatie maakt een onderscheid tussen de verschillende gerechtelijke arrondissementen en analyseert de eventuele invloed op het beslissingsproces dat al dan niet leidt tot een gerechtelijke reactie (hoofdstuk 4). De impact in termen van recidive wordt vervolgens geanalyseerd vanuit het perspectief van enerzijds de graad van toepassing van de nultolerantie en van anderzijds de profielvariabelen (hoofdstuk 5).

De analyse wordt voortgezet via een onderzoek van de aard van de uitgevoerde beslissingen in geval van een gerechtelijke reactie, waarvoor een beroep werd gedaan op bijkomende informatie uit andere databases dan die van de parketten (hoofdstuk 6). De kwestie van de recidive kon vervolgens ter sprake worden gebracht aan de hand van het overzicht van de verschillende gerechtelijke beslissingen (hoofdstuk 7).

Alvorens te concluderen worden in het laatste hoofdstuk een stand van zaken gegeven van een analyse van de wetenschappelijke literatuur over meer bepaald de evoluties van het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld en hun impact, en de momenteel belangrijkste door het wetenschappelijke onderzoek geboden vooruitzichten vermeld (hoofdstuk 8).

Hoofdstuk 1. Methodologische informatie

1. Gegevensbron

Dit onderzoek is gebaseerd op⁶ de statistieken van het TPI/REA-computersysteem van de correctionele parketten volgens de taalrol. Deze databank werd opgericht in 1999 op het moment waarop een team statistisch analisten werd aangeworven in de verschillende ressorts van het hof van beroep onder het gezag van het College van Procureurs-generaal met als hoofdpodracht betrouwbare statistieken van het openbaar ministerie te ontwikkelen⁷. De eerste in dit kader gepubliceerde statistieken hebben betrekking op het jaar 1998.

Het te ontwikkelen instrument diende idealiter te beantwoorden aan de door een reeds vroeger onderzoeksproject vastgelegde integratievereisten⁸, maar waarvan de objectieven vandaag nog steeds actueel zijn voor zover hieraan slechts gedeeltelijk beantwoord is. Zo wordt het objectief van verticale integratie, d.w.z. het kunnen opvolgen van het traject van de zaak en de personen doorheen de verschillende stadia van het gerechtelijk proces slechts in zeer geringe mate ingevuld. Wat betreft de statistieken van het openbaar ministerie is deze verticale dimensie weliswaar aanwezig maar beperkt ze zich tot het strafrechtelijk systeem binnen de limieten van de activiteiten van het parket⁹. Wat betreft de verticale integratie top-down (politie) en bottom-up moet bijna alles nog worden gedaan. We hebben geprobeerd om via een omweg deze grenzen te overschrijden en de bij het parket beschikbare informatie aan te vullen met gegevens uit twee andere databases meer bepaald van het Centraal Strafrechtregister en de justitiehuisen (cf. hoofdstuk 6, 2) om te beantwoorden aan de noden van het onderzoek. In die zin heeft dit onderzoek eveneens een opportuniteit geboden om de grenzen van de verticale integratie te ervaren en om een link tussen de verschillende databanken van het strafrechtbedelingssysteem te testen, wat slechts gedeeltelijk een succes was.

Een andere bij de publicatie van de statistieken van het College van Procureurs-generaal vastgestelde beperking bestaat erin dat men bijna niet beschikt over gegevens in functie van de teleenheid "persoon". De reflectie in "personen" eerder dan in zaken was onvermijdelijk en impliceerde dus te werken met gegevensextracties in plaats van met gepubliceerde gegevens om zo nuttige inzichten te verwerven ter ondersteuning van het strafrechtelijk beleid op het vlak van partnergeweld.

2. Afbakening van de extractie en de verwerking ervan

De introductie van een code sinds 2006 onder impuls van het Nationaal Actieplan en bij toepassing van voornoemde omzendbrief COL 4/2006, om een feit, waarvan de aard overigens steeds gepreciseerd wordt via een tenlasteleggingscode, te kunnen identificeren

⁶ Andereacties zouden kunnen worden genomen in een later stadium van het onderzoek.

⁷ DUPIRE V., 2005.

⁸ BRUGGEMAN, W., DE SMEDT, C., HENDRICKX, A., HOUCHON, G., HOTTIAUX, SCHOTSMANS, M., VAN KERCKVOORDE, J., VANNESTE, C., 1987.

⁹ VANNESTE C., 2012.

dat zich voordoet in een context van familiaal geweld en meer bepaald partnergeweld, heeft het mogelijk gemaakt om dit onderzoek uit te voeren.

In punt III B b 1. van de omzendbrief wordt het volgende verduidelijkt: *"Het lid van het parketsecretariaat dat met de codering van het proces-verbaal belast is, kiest in de lijst van mogelijke contextvelden "context1" of "context2" van de schermen D00F "invoering van een zaak" of M00 "algemene inlichtingen" het fenomeen <INTRAFAMILIAAL GEWELD BINNEN HET KOPPEL> telkens dat op het proces-verbaal staat, maar tevens als het er niet op staat maar uit de elementen van het aanvankelijk proces-verbaal of het onderzoek blijkt dat het om partnergeweld gaat. Indien deze vermelding ontbreekt, zullen de magistraten ervoor zorgen dat ze wordt aangebracht."*

De keuze voor het jaar van aanvang voor de gegevensextractie wordt vooral bepaald door de oprichting van de Antecedentendatabank (ADBA) in 2009, waarbij de gegevens op nationaal niveau worden samengebracht en waardoor men beschikt over de volledige informatie van de gerechtelijke antecedenten die geregistreerd zouden zijn in een ander dan het gerechtelijk referentiearrondissement. 2010 lijkt de meest verstandige keuze hoewel hierdoor de mogelijke observatieduur wordt ingeperkt.

Er wordt beoogd om de cohorte van beklaagden over wie de parketten in 2010 een aangifte hebben ontvangen van minstens één feit dat zich heeft afgespeeld binnen een context van partnergeweld retroactief en toekomstgericht te bestuderen. Vanuit retroactief oogpunt gaat het erom in kaart te kunnen brengen over welke beklaagden, van wie in 2010 aangifte werd gedaan van feiten van partnergeweld, het parket reeds voorheen op de hoogte werd gebracht van gelijkaardige feiten (en/of andere feiten) en te kunnen beschikken over een lijst van vroegere tegen hen genomen maatregelen (wat mogelijk werd via ADBA). Via deze procedure zullen personen tegen wie in 2010 voor het eerst aangifte werd gedaan van feiten van partnergeweld kunnen worden onderscheiden van "recidivisten". Wat betreft de toekomst gaat het erom deze volledige cohorte van 2010 op te volgen en de opeenvolgende tegen deze beklaagden genomen beslissingen en de eventuele gevallen van terugkeer naar het gerechtelijk circuit wegens nieuwe feiten op te volgen van 2010 tot begin 2013, het moment waarop de extractie wordt afgesloten.

Een lijst van in de extractie te integreren variabelen werd opgesteld op basis van de door het vademecum geleverde informatie en in het kader van herhaalde contacten met de analisten van het College.

Als antwoord op dit verzoek hebben de analisten 16 afzonderlijke bestanden met gegevens samen met 17 bestanden met codes verschaft. De inhoud van de gegevensfiches wordt gedetailleerd besproken in de toelichtende nota van de statistisch analisten die als bijlage wordt toegevoegd (cf. bijlage 2). De informatie heeft namelijk betrekking op:

- de arrondissementen waar de aangifte werd gedaan;
- de zaken: de door de tenlasteleggingscode geïdentificeerde aard, de data van begin en einde van de feiten, de data van instroom bij het parket, de contextcode;
- de beklaagde: geslacht, leeftijd (op het moment van de instroom, op het moment van de feiten), nationaliteit, woonplaats, burgerlijke staat, postcode;
- de voortgangsstaten (beslissingen) met betrekking tot de zaak enerzijds en de beklaagde anderzijds;

- bijkomende informatie over bepaalde beslissingen (voorlopige hechtenis, bemiddeling, vonnissen).

Eén van de tabellen die betrekking heeft op de benadeelden maakt desalniettemin gewag van het zeer grote aantal ontbrekende gegevens zodanig dat ze niet kunnen worden benut in het kader van dit onderzoek. Deze foute registratie is zeker te wijten aan het feit dat er minder aandacht wordt besteed aan de invoer van deze informatie in de door de omzendbrief gegeven instructies. Zo wordt in de omzendbrief (punt III B b 2) het volgende gesteld: *"De relatie die tussen dader en slachtoffer bestaat, zal voortaan worden ingeschreven in het nieuwe veld "relatie van de dader" dat werd gecreëerd in scherm M031 "benadeelde in de zaak", waar voor elke benadeelde persoon de gegevens worden vermeld die op hem/haar betrekking hebben. Overeenkomstig COL 3/2006 en in afwachting van de automatische overname van de informatie uit de door de politiediensten opgemaakte processen-verbaal dient dit gegeven enkel gecodeerd te worden indien een dossier aanleiding geeft tot een rechtstreekse dagvaarding, een gerechtelijk onderzoek of een verklaring van benadeelde persoon. Niettemin worden die codering ten zeerste aanbevolen in alle gevallen."*

De in de vorm van variabelen gestructureerde gegevens worden in functie van hun inhoud gelinkt aan ofwel beklaagden met een "casier nummer" ofwel zaken met een notitienummer. Een specifieke tabel maakt het overigens mogelijk de zaken te verbinden met de desbetreffende beklaagden met dien verstande dat een beklaagde kan betrokken zijn bij verschillende zaken en dat een zaak (minder vaak) betrekking kan hebben op verscheidene beklaagden.

Naast deze gegevens over de zaken en de beklaagden wordt er ook rekening gehouden met alle beslissingen die werden genomen waaronder ook die van vòór 2010. Deze informatie wordt gestructureerd in twee tabellen: een tabel met alle stadia van de opvolging van het dossier en een tabel met de laatste voortgangsstaat. Bijkomende tabellen preciseren bepaalde beslissingen (voorlopige hechtenis, vonnis).

De bestanden omvatten telkens evenveel lijnen als de toename van de informatie voor éénzelfde rekeneenheid vereist. Zo creëert de tabel "prevenu_ds_affaire die alle persoonsgegevens bevat (waaronder de leeftijd op het moment van de aangifte bij het parket, de nationaliteit of de postcode) op elke lijn alle gegevens voor elke beklaagde en voor elke zaak, waaronder ook die gegevens die niets te maken hebben met partnergeweld. Deze zeer omvangrijke bestanden (in dit geval bijvoorbeeld 329728 lijnen) worden daarom zodanig verwerkt dat ze op een relevante manier kunnen worden benut.

De gegevens werden vooral met Excel en de SPSS-software verwerkt. Er werd uitgebreid een beroep gedaan op de functies van herstructurering¹⁰, samenvoegen¹¹, of bewerking inzake datum. Voor bepaalde grafische toepassingen hebben we ervoor gekozen om de ter zake performantere *Statistica*-software te gebruiken.

¹⁰ Deze functie maakt het mogelijk om in groepen van kolommen van het nieuwe gegevensbestand verwante groepen van lijnen te doen verschijnen.

¹¹ Aan de hand van deze functie kunnen variabelen uit een bestand in een ander bestand worden geïntegreerd via identificatiesleutels.

Tijdens het onderzoek bleek een programmatiefase aan de orde te zijn waarvoor we niet over de tools en de vereiste expertise beschikken. We hebben dan ook een beroep gedaan op de statistisch analisten van het College waar deze expertise wel aanwezig was om deze taak tot een goed einde te brengen¹². Het ging erom op basis van een zeker aantal variabelen nieuwe variabelen te creëren om op een pertinente manier inzicht te verwerven in de kwestie van de recidive.

Tot slot werden verschillende types statistische analyses uitgevoerd vanuit het oogpunt van de opeenvolgende specifieke objectieven, die naargelang hun toepassing in het kader van dit onderzoek zullen worden geëxpliciteerd.

¹² We wensen in het bijzonder het team van de statistisch analisten en in het bijzonder Abdelhamid Ouakasse te danken voor het programmatiewerk.

Hoofdstuk 2. Het profiel van de vermoedelijke daders van partnergeweld

In dit eerste hoofdstuk komt de beschrijving van het profiel van de vermoedelijke daders aan bod van wie melding werd gemaakt bij de correctionele parketten in 2010 van minstens één feit dat zich heeft voorgedaan binnen een context van partnergeweld.

Dit hoofdstuk kan worden beschouwd als een belangrijke inleiding omdat het tot nu toe volkomen nieuwe informatie verschaft voor zover de verschillende profieieigenschappen die zullen worden behandeld de geïntegreerde variabelen zijn uit latere analyses die deel uitmaken van de kern van het onderzoek.

De ter sprake gebrachte eigenschappen zullen enerzijds demografisch en anderzijds strafbaar en gerechtelijk zijn.

1. De sociaal-demografische eigenschappen

1.1. Het geslacht

Het geslacht is natuurlijk een eerste belangrijke eigenschap van partnergeweld.

76% en 24% van de 39438 (verschillende) aangegeven personen die in 2010 een dergelijk feit zouden hebben gepleegd zijn respectievelijk mannen en vrouwen. In een zeer gering percentage van de gevallen is er geen informatie voorhanden en is het geslacht dan ook onbekend.

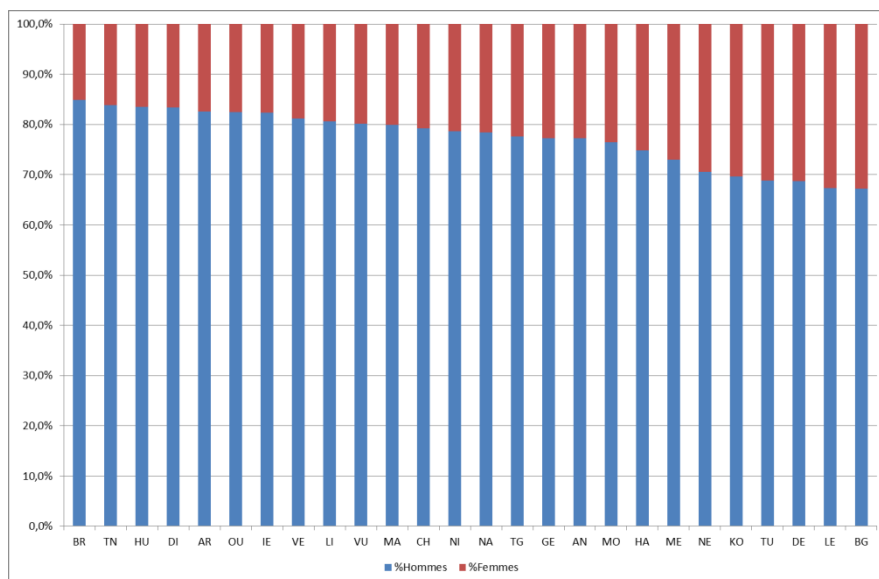
Tabel 1 Geslacht

	Aantal	Percentage
Mannen	29838	75,7%
Vrouwen	9451	24,0%
Onbepaald	149	0,4%
Totaal	39438	100,0%

Deze verhoudingen kunnen wat verschillen naargelang de arrondissementen gaande bijvoorbeeld van een minimaal aandeel van 15 % voor vrouwen (in Brussel) tot een maximaal aandeel van 33% (in Brugge). We zullen later verschillende factoren bekijken die hierin een rol spelen, om deze verschillen te verklaren, waaronder de identificatie van wederzijds geweld die ertoe zal leiden om elk van de partners als vermoedelijke dader aan te geven.

Indien in bepaalde arrondissementen het aantal vrouwen hoger ligt, dan kan men hieruit echter niet afleiden dat de vrouwen vaker in deze dan in andere arrondissementen vermoedelijke daders van partnergeweld zijn. Het kan eenvoudigweg zijn in deze arrondissementen dat het geweld vaker wordt gekwalificeerd als wederzijds, waarbij de vrouwen dan meer vertegenwoordigd zijn onder de gemelde daders.

Figuur 1 Percentage mannen en vrouwen naargelang de arrondissementen

1.2. Leeftijd

Om een relevant beeld te geven van de leeftijd van de vermoedelijke daders van partnergeweld, hebben we ervoor gekozen om de leeftijd van de desbetreffende persoon te berekenen op het moment van de eerste aangegeven feiten van de betrokken persoon ongeacht het jaar van deze aangifte. Deze berekening op basis van het geboortjaar van de betrokkene is mogelijk omdat de gevraagde extractie alle informatie over de desbetreffende beklagden bevat, waaronder ook die met betrekking tot de vroegere aangegeven feiten. Deze leeftijd kon worden berekend voor 35971 beklagden of 91,2% van de monsternamen. De gemiddelde leeftijd, die gelijk is aan de mediaanleeftijd, is 37 jaar terwijl de meest frequente leeftijd 36 jaar bedraagt. De hoogste leeftijd in de desbetreffende populatie is 90 jaar op het moment van de eerste aangifte.

Een verdeling in categorieën maakt het mogelijk om een gedetailleerder beeld te geven. De meest frequente leeftijdscategorie van de beklagden situeert zich van 36 tot 45 jaar, die van dichtbij gevolgd wordt door de categorie van 26 tot 35 jaar.

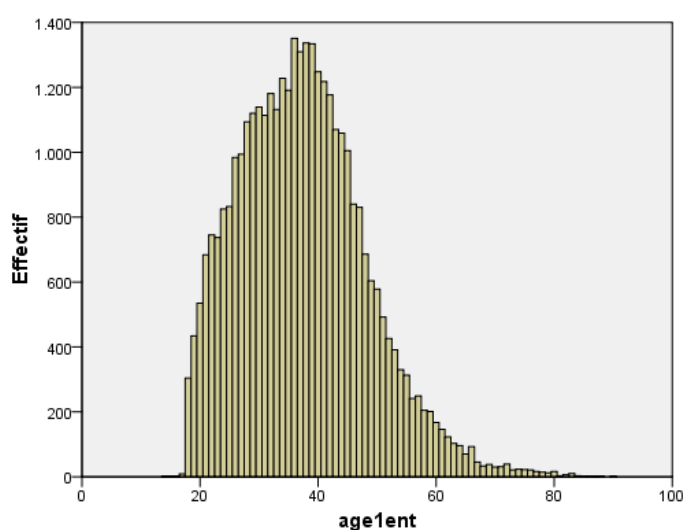
Tot slot kan een leeftijdscurve worden getekend om een dynamischere visualisering te verkrijgen. Er wordt dan een geleidelijke stijging van de aangiftes vastgesteld met een piek op 40 jaar met daarna een zeer snelle daling boven 45 en 50 jaar.

Tabel 2 Verdeling van de beklaagden naargelang de leeftijdscategorie

	Aantal	Percentage	Cumulatief percentage
14 tot 17 jaar	12	0,0%	0,0%
18 tot 25 jaar	5097	14,2%	14,2%
26 tot 35 jaar	11177	31,1%	45,2%
36 tot 45 jaar	12109	33,7%	78,9%
46 tot 55 jaar	5490	15,3%	94,2%
56 tot 65 jaar	1601	4,5%	98,6%
66 tot 75 jaar	375	1,0%	99,7%
76 tot 90 jaar	110	0,3%	100,0%
Totaal	35971	100,0%	
Onbekend	3467		
	39438		

Het gebrek aan publicaties van statistieken in functie van de leeftijd van de beklaagden bij het College van Procureurs-generaal maakt het niet mogelijk om deze gegevens te vergelijken met gelijkaardige informatie over andere types van geschillen. Een oefening van enkele jaren geleden in het kader van een ander onderzoek en op basis van een gegevensextractie van het jaar 2005 levert desalniettemin binnen bepaalde grenzen enkele elementen op die dienen te worden gesitueerd. Het was toen de bedoeling van deze studie om het aantal aangegeven misdrijven dat toe te schrijven is aan vermoedelijke minderjarige daders te plaatsen. In tegenstelling tot de analyse in dit rapport kon de leeftijd niet precies¹³ berekend worden en de rekeneenheid om de curve weer te geven was de zaak en niet de persoon zoals hier het geval is. Niettegenstaande de verschillende methodes kunnen deze curves weliswaar op een beduidende manier met elkaar vergeleken worden.

Figuur 2 Leeftijdscurve van de beklaagden bij de eerste melding van feiten van partnergeweld

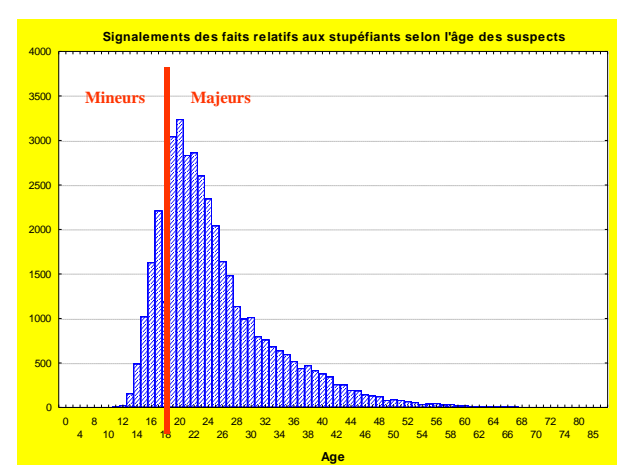
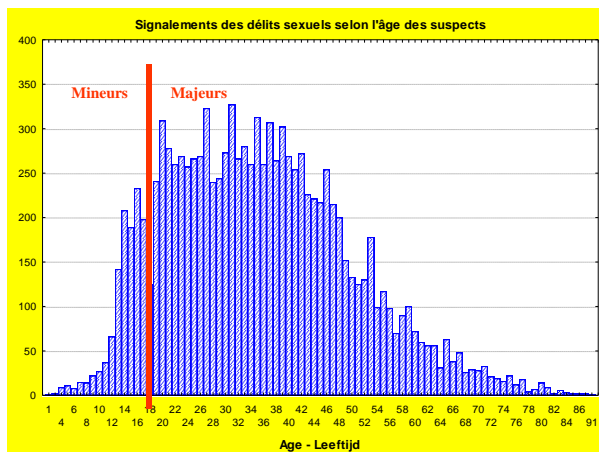
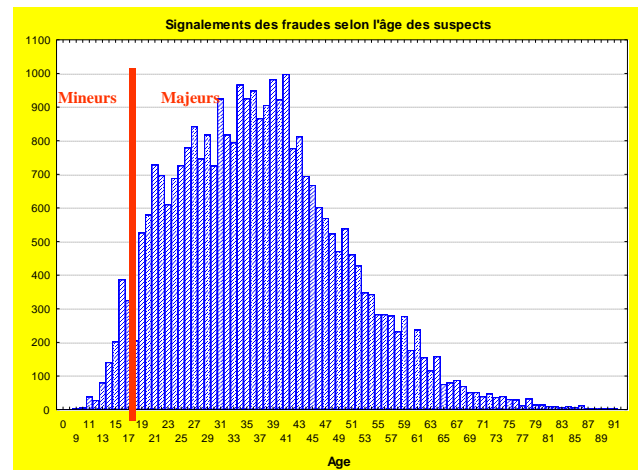
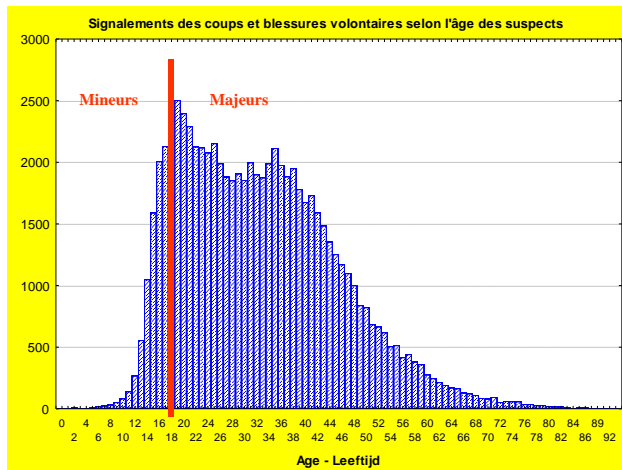
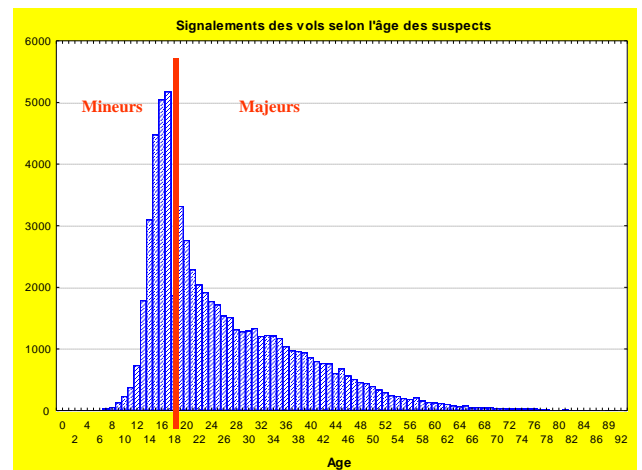
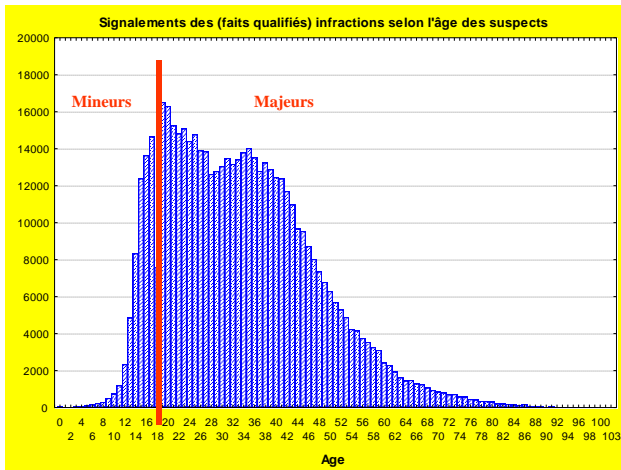

¹³ We kregen enkel het geboortjaar en niet de op basis van een volledige geboortedatum berekende leeftijd.

In vergelijking met de curve over alle bij de correctionele parketten in 2005 aangegeven misdrijven gebeuren de meldingen van feiten van partnergeweld duidelijk op een oudere leeftijd en hebben ze betrekking op een globaal en betrekkelijk oudere populatie. Voor andere soorten geschillen waaronder diefstallen of misdrijven met betrekking tot verdovende middelen kennen de meldingen een piekmoment op een wel jongere leeftijd om vervolgens zeer sterk te dalen. Deze vaststelling geldt eveneens bij slagen en verwondingen in zijn geheel. De curves over fraude en in mindere mate die over seksuele misdrijven kunnen in werkelijkheid het meest met de curve aangaande partnergeweld vergeleken worden.

De constatering is op zich niet verwonderlijk omdat ze verwijst naar de levenscyclus en de periode bij uitstek waarin men gesetteld is in een gezinsleven of een intieme relatie start en die immers eveneens kan zorgen voor een klimaat van conflicten en partnergeweld.

Figur 3. Leefijdscurves aangaande andere in 2005¹⁴ gemelde misdrijven

¹⁴ VANNESTE C., 2008, p. 80.

1.3. De nationaliteit

De gegevensbank voorziet eveneens in de registratie van informatie met betrekking tot de nationaliteit van de beklagde. De verwerking van deze informatie verloopt desalniettemin niet automatisch voor zover het systeem niet voorziet in een verdeling in categorieën enerzijds en verscheidene codes gelijktijdig voor éénzelfde land worden gebruikt¹⁵ anderzijds. Er moet overigens doorheen de tijd rekening worden gehouden met de verdwijning van staten en het ontstaan van nieuwe nationale entiteiten (de evolutie van Joegoslavië is hiervan een mooi voorbeeld).

Deze analyse vergde dan ook een hercodering en hergroepering van de gegevens in categorieën om hierover op een relevante manier verslag uit te brengen. De verschillende nationaliteiten werden ondergebracht in 10 categorieën¹⁶ :

- 0: België,
- 1: West-Europa (volgens de uitgebreide definitie van de UNESCO);
- 2: Oost-Europa (de nieuwe lidstaten van de EU),
- 3: Centraal- en Oost-Europa (het voormalige Joegoslavië, voormalige Sovjetlanden die niet tot de EU behoren, de grenslanden tussen Europa en Azië)
- 4: Maghreb
- 5: Turkije
- 6: Andere landen in Afrika
- 7: Zuid- en Centraal-Amerika
- 8: Azië
- 9: Andere waaronder Australië en de Verenigde Staten
- 90: Vluchtelingen uit alle landen
- 99: Onbekende of niet-geregistreerde nationaliteit

Tabel 3. Beklaagden in functie van de nationaliteitscategorieën

	Aantal	Percentages
0	30501	83,3%
1	2056	5,6%
2	460	1,3%
3	298	0,8%
4	1462	4,0%
5	455	1,2%
6	790	2,2%
7	176	0,5%
8	326	0,9%
9	25	0,1%
90	59	0,2%
	36608	100%
Onbekend	2830	7,2%
Totaal	39438	

In slechts 7,2% van de gevallen is de nationaliteit van de beklagde onbekend of werd ze niet geregistreerd. 83% van de bij de feiten van partnergeweld betrokken populatie heeft de

¹⁵ Zo worden bijvoorbeeld respectievelijk voor Oekraïne de codes 'UA' en 'UKZ', en voor Congo 'CGO' en 'ZRE' gebruikt.

¹⁶ Cf. bijlage 1, tabel 4 voor verdere details over de classificatie in categorieën.

Belgische nationaliteit. De andere meest frequente nationaliteitscategorieën maken deel uit van West-Europa (5,6%) en de Maghreb (4%).

Het is onmogelijk om nauwkeurig dit specifieke profiel te vergelijken met dat van andere types van misdrijven omdat er geen statistieken over de nationaliteit gepubliceerd werden. Er kan enkel een beroep worden gedaan op bepaalde specifieke gegevens. Het gaat hierbij om de meegedeelde gegevens van het vijfde internationaal onderzoek van het *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics*¹⁷. In het kader van dit onderzoek hebben de analisten van het College van Procureurs-generaal in 2010 geëvalueerd dat het aantal vreemdelingen van de naar de correctionele parketten doorverwezen populatie 21% bedroeg - waarvan 43% EU-burgers waren. Tijdens deze analyse werden alle types van feiten samengebracht. Dit cijfer zou overigens oplopen tot 25% enkel voor de naar de rechtbanken doorverwezen gevallen. Hoewel het verschil niet zeer aanzienlijk is, ligt het percentage vreemdelingen bij dit onderzoek onder de wegens feiten van partnergeweld doorverwezen populatie (16,7%) dus lager dan dat voor alle types van samengebrachte misdrijven gedurende dezelfde periode.

In het kader van hetzelfde onderzoek maakt de informatie van de politie gewag van een globaal percentage van vreemdelingen van 30,6% op alle bij de politiediensten geregistreerde vermoedelijke daders. Aangezien noch de Federale Politie, noch het College van Procureurs-generaal in hun publicaties niet meer informatie vermelden over dit type gegevens, kan het verschil tussen de twee percentages niet worden begrepen. De gegevens van de politie in functie van de categorieën van misdrijven maken het mogelijk om beduidende verschillen vast te stellen. Het percentage vreemdelingen bedraagt enkel 16,9% of 18,5% wanneer er enkel rekening wordt gehouden met respectievelijk vrijwillige slagen en verwondingen ("bodily injury – assault") of seksuele agressie ("sexual assault") terwijl dit cijfer voor diefstallen ("thefts") en diefstallen met geweld ("robbery") twee keer zo hoog ligt (34,7% en 33,9%) evenals voor gevallen van fraude (34,2%) en witwassen van geld (43,8%).

Tot willen we vanuit de contextualisering er de aandacht op vestigen dat de gedetineerde populatie in België in 2010 ruimschoots vertegenwoordigd is door personen met een buitenlandse nationaliteit, meer bepaald 42,7%¹⁸.

Het aantal vreemdelingen bij de beklaagden die feiten van partnergeweld zouden hebben gepleegd, varieert overigens enorm in functie van de gerechtelijke arrondissementen, wat de demografische situaties in deze arrondissementen weergeeft. Het is niet verrassend dat het aantal vreemdelingen het hoogst ligt in het arrondissement Brussel dat gevolgd wordt door dat van Antwerpen en in mindere mate door dat van Luik (cf. de gedetailleerde tabel in bijlage).

Dit aandeel van beklaagden met een vreemde nationaliteit onder de vermoedelijke daders van partnergeweld (16,7%) blijft echter groter dan bij de algemene populatie waar dit percentage op 10% wordt geraamd¹⁹. Deze oververtegenwoordiging moet evenwel zeer

¹⁷ AEBI M. & al., 2014.

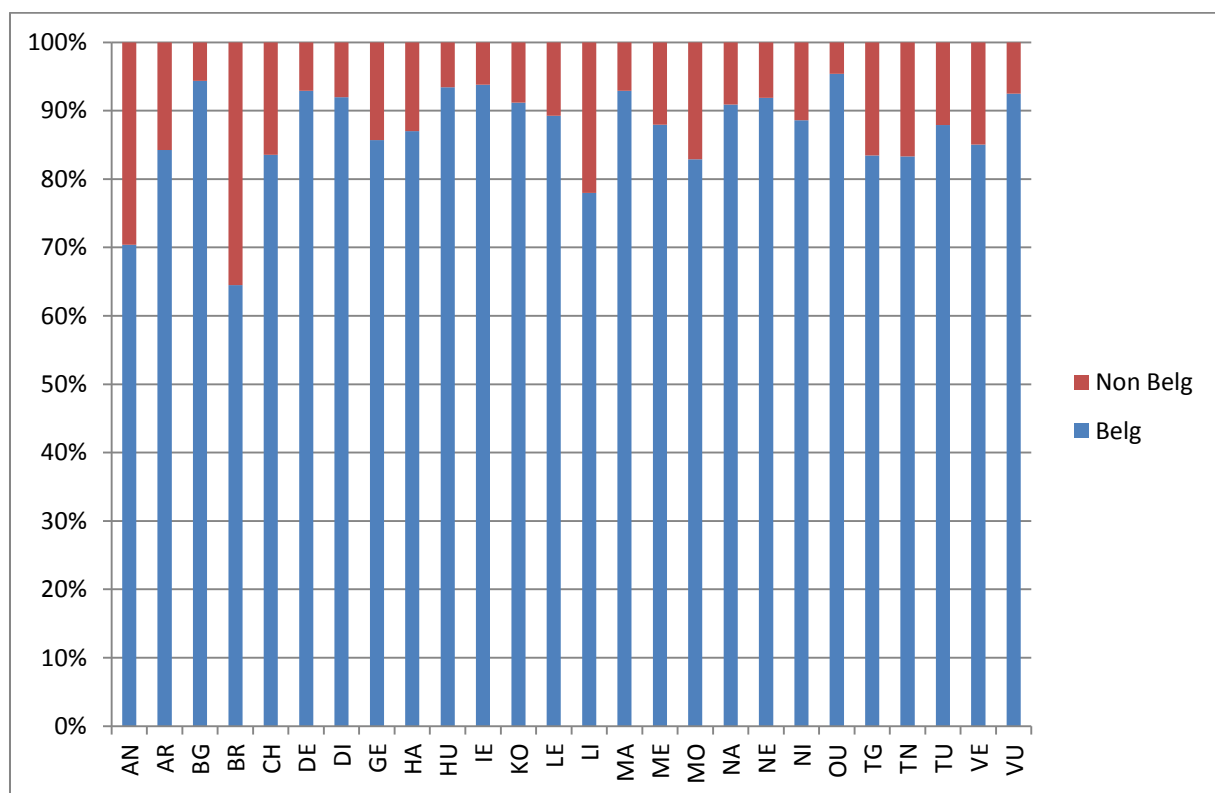
¹⁸ DIRECTORAAT-GENERAAL PENITENTIAIRE INRICHTINGEN (EPI).

¹⁹ Volgens de op 1 januari op de website van de FOD Economie gepubliceerde statistieken, http://statbel.fgov.be/fr/modules/publications/statistiques/population/population_-_chiffres_population_2010_-_2012.jsp

voorzichtig worden geïnterpreteerd. Er moet eerst en vooral rekening mee worden gehouden dat een duidelijk deel van de buitenlandse bevolking niet wettelijk erkend is en dus niet in de bevolkingsstatistieken wordt vermeld (zo wordt de referentiepopulatie ondergewaardeerd). Een buitenlandse beklagde in een illegale situatie die wordt doorverwezen naar het parket zal daarentegen wel worden vermeld in de statistieken als buitenlander. Dit aspect zorgt voor een kunstmatige stijging van het op basis van het verband tussen beide cijfers berekende percentage. Er moet overigens worden aan herinnerd dat in het algemeen een oververtegenwoordiging van de buitenlandse populatie in het cijfermateriaal over de meldingen bij het parket niet louter mag worden geïnterpreteerd in termen van een verhoogde geneigdheid van deze specifiek groep om strafbare feiten te plegen. Dit klopt des te meer omdat belangrijke tijdens onderzoek ter zake verworven inzichten aantonen dat er tijdens de verschillende stadia van de werking van het strafrechtelijk bestel, gaande van de aanvankelijke verwijzing naar de politie en het parket tot de meest bindende beslissingen, zich een selectiviteit manifesteert die zeer vaak schade berokkent aan de personen met een buitenlandse nationaliteit (of minstens aan bepaalde categorieën van buitenlanders)²⁰.

Als er kan worden vastgesteld dat de buitenlandse populatie oververtegenwoordigd is, dan is dit minder het geval bij partnergeweld dan bij andere types van geschillen. Deze gevolgtrekking is waarschijnlijk niet verwonderlijk omdat de doorverwijzing naar justitie in deze situatie sterker afhangt van de klacht van het slachtoffer en duidelijk minder dan bij andere types van feiten van de proactieve houding van de politie.

Figuur 4. Percentage van de aangegeven Belgen en buitenlanders wegens partnergeweld naargelang de arrondissementen.

²⁰ Cf. namelijk BRION F., 2007.

1.4. Socio-economische gegevens

Het TPI/REA-computersysteem voorziet in een veld om het beroep van de vermoedelijke dader in te voeren. De analyse van deze informatie is desalniettemin zeer problematisch omwille van twee redenen. Het gaat immers eerst en vooral om een vrij veld zonder een vooraf gedefinieerde categorie. De geregistreerde gegevens bestaan dus uit een lange lijst van beroepen die wel kan worden geanalyseerd, maar waarvoor noch de vereiste tijd en het verwachte voordeel voldoende leken vanuit het oogpunt van de specifieke doelstelling van dit onderzoek. Vervolgens bleek dit veld in 61% van de gevallen dan weer niet ingevuld te zijn zonder hierbij rekening te houden met het hoge percentage van gevallen waarin er gekozen werd voor de vermelding "zonder gekend beroep". Er werd dan ook gekozen om deze gegevens niet meer te benutten.

Andere gegevens verlenen zich meer om te worden geëxploiteerd om enigszins de socio-economische context van de vermoedelijke daders van partnergeweld te kunnen plaatsen. Via het systeem kan immers de gemeente van domicilie (postcode) van de desbetreffende beklagde worden ingevoerd. De volledigheidsgaad van deze registratie ligt zeer hoog (97%), waardoor er een beroep kan worden gedaan op alle gegevens.

Tabel 4. Registratie van de postcodes van de beklagden

Postcode	Aantal	Percentage
Nee	1266	3,2
Ja	38172	96,8
Totaal	39438	100

Er zijn overigens gegevens beschikbaar aan de hand waarvan de socio-economische context van elke gemeente in België kan worden gekwalificeerd. Zo kan onder meer de werkloosheidsgraad in kaart worden gebracht van elke Belgische gemeente, wat een belangrijke indicator is van de levenscontext van de desbetreffende populatie. Vanuit methodologisch oogpunt heeft het onderzoek geïmpliceerd dat er een conversietabel tussen post- en NIS-codes (Algemene Directie Statistiek) diende te worden gebruikt, waardoor de werkloosheidsgraad kon worden geïdentificeerd²¹. Aan elke beklagde kan dan de werkloosheidsgraad van zijn gemeente van verblijf als socio-economische indicator worden toegekend.

Op basis hiervan stellen we een gemiddelde werkloosheidsgraad van 12% vast met een zwakkere mediaan van 9,6%. Als we deze informatie vergelijken met de werkloosheidsgraad van 8,4% voor heel België in 2010²², dan kan er worden gesteld dat de sociaal-economische context van de beklagden wegens feiten van partnergeweld in zijn geheel en zonder in dit stadium onderscheiden te maken wat gevoeliger is dan bij de ganse Belgische populatie. Er

²¹ U kan deze informatie terugvinden op de website van het IWEPS (*Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique*) <http://www.iweps.be/>, en die van de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek <http://statbel.fgov.be/>.

²² Bron: FOD Economie, Algemene Directie Statistiek

moet echter worden onderstreept dat deze hypothese niet kon worden gecontroleerd aan de hand van geïndividualiseerde gegevens²³.

Tabel 5. Socio-economische context van de beklagden: werkloosheidsgraad van de gemeente van verblijf

Werkloosheid		
N	Geldig	37965
	Ontbrekend	1473
Gemiddelde		11,994
Mediaan		9,600
Modus		14,3

Om deze informatie te integreren in latere analyses werd eveneens een secundaire variabele gecreëerd in functie van een verdeling van de desbetreffende populatie op basis van de kwartielen²⁴ bij de verdeling van de werkloosheidsgraden van de verblijfplaats van de beklagden. Deze variabele identificeert elke beklagde naargelang de categorie waartoe hij behoort van 1 tot 4 gaande van de zwakste tot de hoogste werkloosheidsgraad in de monsterneming. Zo kan er worden nagegaan of de door deze indicator weergegeven sociaal-economische context één of andere impact heeft op de beslissingsprocessen of de tijdens het traject van de beklagden geanalyseerde gebeurtenissen.

2. Gerechtelijke en strafbare eigenschappen

2.1. Bestaan van een misdrijf of identificatie van een familiaal geschil

In punt 2 van de *regels voor de aanpak van situaties van partnergeweld* van omzendbrief COL 4/2006 wordt het volgende voorgeschreven: "*Derhalve is het geboden een proces-verbaal op te maken en naar de procureur des Konings te sturen in alle gevallen van partnergeweld waarbij de aangegeven of vastgestelde gedraging als een misdrijf kan worden aangemerkt.*" Daarnaast wordt er ook bepaald dat "*Zo de aangegeven of vastgestelde gedraging geen misdrijf blijkt op te leveren, wordt aangeraden een proces-verbaal op te maken met als preventiecode 42L (familiaal geschil).*" Deze situaties die eigenlijk geen misdrijf zijn, zijn eveneens vertegenwoordigd in de geanalyseerde extractie voor zover ze wordt afgebakend door een context van partnergeweld en niet door het bestaan van een misdrijf. Het is dus belangrijk deze situaties van elkaar te onderscheiden bij de voortzetting van de analyse.

²³ Deze oefening zou eventueel kunnen worden gedaan via een kruising met de in de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ) geregistreerde gegevens, wat in deze fase van het onderzoek niet mogelijk was.

²⁴ Een kwartiel is elk van de drie waarden die de verzamelde gegevens in vier gelijke delen verdeelt zodanig dat elk deel 1/4 van de monsterneming van de populatie vertegenwoordigt. Indien er wordt geopteerd voor een verdeling van de werkloosheidsgraden, dan zijn de kwartielen de waarden die deze verdeling in vier gelijke delen opsplitsen.

-het eerste kwartiel (Q1) is de werkloosheidsgraad waaronder zich 25% van de salarissen bevindt;

-het tweede kwartiel is de werkloosheidsgraad waaronder zich 50% van de salarissen situeert, m.a.w. de mediaan;

-het derde kwartiel (Q3) is de werkloosheidsgraad waaronder zich 75% van de salarissen bevindt;

Aangezien er voor éénzelfde beklagde verschillende feiten en types van feiten kunnen worden gekozen die al dan niet een misdrijf zijn, bestaat de meest adequate oplossing erin alle beklagden te selecteren bij wie het bestaan van een misdrijf nooit kon worden bewezen. Het komt er met andere woorden op neer om de gevallen te zoeken waarbij de tenlasteleggingscode 42 werd gebruikt, die in de analyse zullen worden weergegeven door de variabele Uniq42 (enkel 42). We willen verduidelijken dat de gegevens het niet mogelijk maken om net de code 42L te isoleren, maar enkel de door het cijfer vastgelegde moedercategorie die via de extractie in kaart werd gebracht. Code 42 die verband houdt met de context van partnergeweld zou betrekking kunnen hebben op andere situaties die eveneens onder deze code vallen, waaronder het verlaten van de ouderlijke woning, familieoverlating of de verwaarlozing van kinderen zonder dat ze kunnen worden geïdentificeerd. Deze situaties impliceren dan wel degelijk een misdrijf zelfs indien er vermoed kan worden dat deze situaties/toestanden een minderheid vormen²⁵.

Tabel 6. Beklaagden met enkel een code 42

Uniq42	Aantal	Percentage
0	33647	85,3
1	5791	14,7
Totaal	39438	100

Slechts 15% van de naar de parketten doorverwezen beklagden voor minstens één feit van partnergeweld in 2010 werd doorverwezen voor niet als misdrijf erkende feiten. 85% van deze beklagden heeft minstens één feit van partnergeweld gepleegd.

Tabel 7. Beklaagden met enkel een code 42 en geslacht

	Uniq42				
	Nee		Ja		
Man	26844	90,0%	2994	10,0%	29838
Vrouw	6691	70,8%	2760	29,2%	9451
Totaal bekend	33535	85,4%	5754	14,6%	39289
Totaal	33630	85,3%	5790	14,7%	39420
Onbekend	95	72,5%	36	27,5%	131

Deze verhoudingen lopen zeer sterk uiteen naargelang het geslacht van de beklagden: ongeveer 30% van de vrouwen hebben immers geen als misdrijf omschreven feit gepleegd terwijl slechts 10% van de mannelijke beklagden in een dergelijke situatie verkeren.

Indien deze gegevens gekruist worden met die over de nationaliteit, dan doet zich eveneens een significant verschil voor tussen Belgen en niet-Belgen. De Belgen worden in het

²⁵ Aangezien het de bedoeling was om vervolgens met zekerheid de beklagden te isoleren van wie het was bewezen dat ze minstens één misdrijf hadden gepleegd, moeten we bij het ontbreken van verduidelijkende elementen deze situaties gelijkstellen met de categorie "niet-bewezen misdrijf".

algemeen vaker doorverwezen naar het parket wanneer er geen misdrijf bestaat dan de niet-Belgen.

Tabel 8. Beklaagden met enkel een code 42 en nationaliteit

Nationaliteiten	Uniq42				Totaal
	Nee		Ja		
Belg	26123	85,6%	4378	14,4%	30501
Niet-Belg 1	1853	90,1%	203	9,9%	2056
2	423	92,0%	37	8,0%	460
3	273	91,6%	25	8,4%	298
4	1370	93,7%	92	6,3%	1462
5	421	92,5%	34	7,5%	455
6	750	94,9%	40	5,1%	790
7	160	90,9%	16	9,1%	176
8	282	86,5%	44	13,5%	326
9	20	80,0%	5	20,0%	25
90	49	83,1%	10	16,9%	59
Niet-Belg T	5601	91,7%	506	8,3%	6107
Totaal bekend	31724	86,7%	4884	13,3%	36608
Onbekend	1923	68,0%	907	32,0%	2830
Totaal	33647	85,3%	5791	14,7%	39438

2.2. Bestaan van een bewezen misdrijf en "technisch" sepot

Dat er melding wordt gemaakt van een persoon bij het parket wegens een misdrijf in een context van partnergeweld betekent niet automatisch dat het misdrijf definitief bewezen is. Dit is immers vaak niet het geval. De gegevens over de motiveringen van een sepot maken het mogelijk om de situaties waarin het misdrijf niet bewezen is in kaart te brengen. Overeenkomstig omzendbrief COL 12/98 van het College van Procureurs-generaal (bijlage 1, cf. bijlage bij dit rapport) worden de seponeringen in het informatiesysteem volgens drie rubrieken geregistreerd, waarbij de sepots van technische aard, de sepots om opportuniteitsredenen en de andere richtinggevende beslissingen van elkaar worden onderscheiden. De technische sepots beogen vooral de situaties waarin er geen sprake is van een misdrijf en die waarin er onvoldoende bewijsmateriaal voorhanden is.

In het kader van de uitgevoerde analyses leek het belangrijk om de beklaagden te identificeren van wie de feiten van partnergeweld nooit bewezen werden. Andere technische redenen waaronder het overlijden van de dader, de verjaring, de kracht van gewijsde, de klachtafstand of geen misdrijf kunnen een technisch sepot rechtvaardigen. In de bestudeerde monsterneming zijn deze sepots statistisch gezien echter onbeduidend zodanig dat wanneer ze zich bij een beklaagde voordoen zullen worden gelijkgesteld in de categorie "niet bewezen misdrijf" hoewel in deze gevallen de benaming strikt genomen niet correct is.

Vanuit methodologisch oogpunt werd rekening gehouden met de laatste voortgangsstaat van het moederdossier en dit slechts voor de beklagden die het voorwerp uitmaakten enkel van een sepot (cf. infra). Er is gebleken dat het in 26,5% van de gevallen steeds gaat om een technisch sepot. In de andere gevallen (73,5%) is er ofwel steeds ofwel minstens één keer sprake van sepot om opportuniteitsredenen.

Uit het cijfer in de volgende tabel kan worden afgeleid dat het aantal zaken van partnergeweld op de volledige betrokken populatie dat technisch geseponeerd werd wegens de afwezigheid van een misdrijf, onvoldoende bewijzen of andere technische gronden 21% bedraagt ofwel in meer dan 1 op de 5 gevallen.

Tabel 9. Beklaagden van wie het dossier van partnergeweld technisch geseponeerd werd

Enkel een technisch sepot	Aantal	Percentage
Nee	31069	78,8
Ja	8369	21,2
Totaal	39438	100

Dit aantal ligt overigens hoger bij de vrouwelijke dan bij de mannelijke beklagden.

Tabel 10. Beklaagden met enkel een technisch sepot naargelang het geslacht

	Enkel technisch sepot				Totaal
	Nee		Ja		
Man	24139	80,9%	5699	19,1%	29838
Vrouw	6819	72,2%	2632	27,8%	9451
Totaal	31056	78,8%	8364	21,2%	39420
Onbekend	98		33		131

Er kan daarentegen geen verschil worden vastgesteld in functie van de nationaliteit van de beklagde. De aantallen van de Belgen en de niet-Belgen zijn zeer vergelijkbaar.

Tabel 11. Beklaagden met enkel een technisch sepot naargelang de nationaliteit

Nationaliteit	Een louter technisch sepot				Totaal
	Nee		Ja		
Belg	24457	80,2%	6044	19,8%	30501
Niet-Belg	4871	79,8%	1236	20,2%	6107
Totaal	31069	78,8%	8369	21,2%	39438
Onbekend	1741	61,5%	1089	38,5%	2830

2.3. Populatie met een "bewezen misdrijf" van partnergeweld

De twee vorige redeneringen leiden ertoe een groep van beklagden in kaart te brengen van wie geen enkele als misdrijf omschreven gedraging (in een context van partnergeweld) werd vastgesteld of het misdrijf werd niet bewezen wegens de afwezigheid van het misdrijf zelf, onvoldoende bewijzen of andere technische gronden.

Deze differentiatie maakt het daarentegen vooral mogelijk om de beklagden tegen wie aangifte werd gedaan van feiten van partnergeweld afzonderlijk te bestuderen waarbij het beoogde misdrijf – of minstens één – effectief werd bewezen. Deze beklagden vertegenwoordigen 70% van de naar de parketten wegens deze feiten doorverwezen populatie. Dit onderscheid is belangrijk om niet alleen het profiel van de populatie vast te leggen, maar ook om de samenhang van de latere analyses over de rechtspraak of de trajecten van de betrokkenen te garanderen.

Tabel 12. Beklaagden van wie het misdrijf in het kader van partnergeweld werd bewezen

Bewezen misdrijf	Aantal	Percentage
Nee	11638	29,5
Ja	27800	70,5
Totaal	39438	100

Uit de volgende tabel kan worden afgeleid dat het aantal mannelijke beklagden van wie het misdrijf bewezen wordt duidelijk hoger ligt dan bij de vrouwelijke beklagden, van wie slechts in 55% van de gevallen melding wordt gemaakt bij de parketten van werkelijk vastgestelde feiten (van partnergeweld).

Tabel 13. Beklaagden van wie het misdrijf in het kader van partnergeweld wordt bewezen naargelang het geslacht

	Bewezen misdrijf				Totaal
	Nee		Ja		
Man	7316	24,5%	22522	75,5%	29838
Vrouw	4258	45,1%	5193	54,9%	9451
Totaal bekend	11632	29,5%	27788	70,5%	39420

Het misdrijf wordt wat frequenter vastgesteld (76%) bij de beklagden met een buitenlandse nationaliteit van wie melding wordt gemaakt bij de parketten dan bij de Belgen, maar dit verschil is echter niet zeer belangrijk.

Tabel 14. Beklaagden van wie het misdrijf in het kader van partnergeweld wordt bewezen naargelang de nationaliteit

Nationaliteit	Bewezen misdrijf				Totaal
	Nee		Ja		
Belg	8681	28,5%	21820	71,5%	30501
Niet-Belg	1491	24,4%	4616	75,6%	6107
Totaal	11638	29,5%	27800	70,5%	39438
Onbekend	1466		1364		2830

2.4. Bestaan van wederzijds geweld

In de specifieke situatie van partnergeweld is het mogelijk dat de beide betrokken personen worden beschouwd als vermoedelijke daders en dit opzicht ook als beklaagden. Het is echter niet eenvoudig om deze situaties te analyseren omdat er in geen specifieke veld is voorzien om deze informatie in op te nemen. Het is dus via deductie aan de hand van de notitienummers van de dossiers en hun met de identificatienummers van de personen ("casier nummer") gekruiste onderzoek dat deze situaties konden worden opgespoord. De achterliggende hypothese is dat wanneer een notitienummer wordt vastgesteld bij twee personen, het dan zeer waarschijnlijk is dat er sprake is van een situatie van wederzijds geweld. Dit onderzoek heeft desalniettemin een gering percentage van 0,6% (of 567) van alle zaken (en niet van de personen) aan het licht gebracht waarbij meer dan twee personen betrokken zijn.

De volgende tabel geeft een becijferd overzicht van de verspreiding van deze situaties over het geheel van de desbetreffende zaken. Een percentage van 93% van de zaken van partnergeweld is toe te schrijven aan één enkele beklaagde. In 5,2% van de gevallen gaat het om twee personen van verschillende geslachten wat het mogelijk maakt te veronderstellen dat men te maken heeft met wederzijds geweld in een heteroseksueel koppel. Vervolgens worden er zeer lage percentages van situaties vastgesteld die homoseksueel geweld kunnen impliceren tussen mannen (0,9%) enerzijds en tussen vrouwen (0,2%) anderzijds. Het is echter ook niet onmogelijk dat deze laatste vaststellingen eveneens andere situaties verbergen.

Tabel 15. Indicatoren van wederzijds geweld in de desbetreffende zaken

	Aantal	Percentage
Eén enkele beklaagde per dossier	90535	93,2
Twee beklaagden met een verschillend geslacht	5073	5,2
Twee beklaagden van het mannelijk geslacht	830	,9
Twee beklaagden van het vrouwelijk geslacht	154	,2
Meer dan twee beklaagden	567	,6
Totaal	97159	100,0
Geen systeem	5	,0
Totaal	97164	100,0

Om deze gegevens te kunnen integreren in latere onderzoeken moeten ze daarentegen adequaat worden vertaald vanuit het oogpunt van de rekeneenheid "beklaagde". De volgende situaties kunnen dan worden onderscheiden:

- 0 : geen wederkerigheid – 1 beklaagde
- 1 : enkel wederkerigheid: man-vrouw
- 2 : enkel wederkerigheid: man-man
- 3 : enkel wederkerigheid: vrouw-vrouw
- 4 : gemengd: verscheidene types in functie van de zaken
- 5 : onbepaald

Zo toont tabel 10 aan dat 77% van de beklagden steeds wordt beschouwd als enige vermoedelijke daders. 12% van de beklagden zijn enkel betrokken in situaties van wederzijds geweld waarbij beide partners worden aangeklaagd. 9% van de beklagden wordt nu eens beschouwd als de enige daders en is dan weer betrokken bij wederzijds geweld. 2% van de gevallen kon niet in één van de vorige categorieën worden ondergebracht.

Tabel 16. Verdeling van de beklagden in functie van het bestaan van wederzijds geweld

	Aantal	Percentage
0 geen wederkerigheid – 1 beklagde	30248	76,7
1 enkel wederkerigheid: man-vrouw	3587	9,1
2 enkel wederkerigheid: man-man	835	2,1
3 enkel wederkerigheid: vrouw-vrouw	179	,5
4 gemengd: verscheidene types in functie van de zaken	3709	9,4
5 onbepaald	880	2,2
Totaal	39438	100,0

Om bij de voortzetting van de analyses enige verstaanbaarheid te garanderen zal er geopteerd worden voor enkel twee categorieën: enerzijds de beklagden die worden beschouwd als de enigen die betrokken zijn in verschillende zaken van partnergeweld en anderzijds de beklagden bij wie wederkerigheid op een gegeven moment kon worden vastgesteld (som van de categorieën 1 tot 4).

Tabel 17. Verdeling van de beklagden in functie van het bestaan van wederzijds geweld (2 categorieën)

	Aantal	Percentage
Geen wederkerigheid	30248	78,8%
Wederkerigheid	8131	21,2%
Totaal	38379	100,0%
Onbekend	1059	2,7%
	39438	

De analyse van deze variabele in functie van het geslacht van de beklagde maakt het eveneens mogelijk vast te stellen dat wederzijds geweld zich veel vaker voordoet bij de vrouwelijke dan de mannelijke beklagden. Met andere woorden, wanneer een vrouw wordt doorverwezen naar het parket wegens feiten van partnergeweld, dan gebeurt dit in 38% van de gevallen in het kader van wederzijds geweld, terwijl dit percentage bij de mannen slechts neerkomt op 16%.

Tabel 18. Bestaan van wederzijds geweld en geslacht

	Geen wederkerigheid		Wederkerigheid		
Man	24631	84,0%	4699	16,0%	29330
Vrouw	5513	61,9%	3396	38,1%	8909
Onbekend	91	71,7%	36	28,3%	127
	30235	78,8%	8131	21,2%	38366

2.5. Partnergeweld als geïsoleerde delinquentie of onderdeel van een pluriforme delinquente problematiek

Wanneer het objectief van dit onderzoek betrekking heeft op partnergeweld, dan kan er niet worden ontkend dat de betrokken beklagde tijdens zijn traject eveneens kan betrokken worden bij andere types van delinquentie die zich buiten een context van partnergeweld situeren. Bij de onderzoeken wordt dit aspect zeer weinig onder de loep genomen. In de literatuur werd evenwel vastgesteld dat het merendeel van de daders van huishoudelijk geweld die voor de rechtbank moeten verschijnen hun criminele activiteiten niet enkel beperken tot dit type van delinquentie²⁶.

Sinds het begin van het onderzoek leek het belangrijk om de persoon van de beklagde in zijn totaliteit te bestuderen en meer bepaald vanuit het oogpunt van zijn volledige gerechtelijke traject. Daarom betrof de gevraagde extractie alle aan de vermoedelijke daders van partnergeweld toe te schrijven feiten en niet alleen de feiten van partnergeweld. Het idee bestond erin om de rechtspraktijk inzake feiten van partnergeweld te kunnen situeren tegenover een globale gerechtelijke situatie.

Tabel 19. Zaken binnen een context van partnergeweld en andere zaken

Zaken/Context van Intrafamiliaal Geweld binnen een koppel	Aantal	Percentage
Nee	219836	69,3
Ja	97164	30,7
Totaal	317000	100

Deze keuze bleek relevant te zijn met het oog op de verkregen resultaten. Het onderzoek toont immers aan dat enkel 30,4% van alle aan deze populatie van beklagden toegeschreven zaken zich binnen een context van partnergeweld situeert (code 7).

De gedetailleerde analyse van de contextvelden wijst overigens uit dat 1,5% van de zaken betrekking heeft op intrafamiliaal geweld tegenover afstammelingen (code 8), terwijl het in 1,3% van deze gevallen gaat om intrafamiliaal geweld tegenover andere familieleden. In 0,6% van de zaken is er sprake van niet-gespecificeerd intrafamiliaal geweld van personen (code 2). Enkele aparte dossiers (telkens minder dan 0,1%) betreffen contexten van mensenhandel (code 1), mensensmokkel (code 5), racisme of xenofobie (code 11), terrorisme (code 12), misdrijven op internet (code 3), misdrijven met voetbalwedstrijden (code 4), misdrijven door rondtrekkende dadergroepen (code 14), misdrijven ten aanzien van

²⁶ KLEIN A.R., 2009.

een beschermde getuige (code 15) of misdrijven in het kader van sektes (code 16) (cf. tabel 6 als bijlage).

In 66% van de gevallen, wat dus een zeer aanzienlijk percentage is, kaderen de dossiers die geen verband houden met een context van partnergeweld niet binnen een bijzondere context die het voorwerp uitmaakt van een specifieke lijst.

De studie van de desbetreffende types van feiten aan de hand van de tenlasteleggingscodes in tabel 13 geeft een grote diversiteit weer op het vlak van de achterliggende delinquentie. Een groot aantal feiten heeft eveneens betrekking op al dan niet fysiek geweld tegenover de personen. De meest vertegenwoordigde tenlasteleggingscode is immers "Opzettelijke slagen en verwondingen" (19%), gevolgd door "Bedreigingen" (12%). De verschillende types van feiten die onder code 42 vallen, waaronder "Echtelijke geschillen", "Niet-naleven omgangsrecht" of "Verwaarlozing van kinderen" maken deel uit van 10% van deze zaken. De delinquentie die gepaard gaat met partnergeweld blijft dus in eerste instantie gewelddadig tegenover personen.

De criminaliteit tegen goederen is echter niet te verwaarlozen: het percentage diefstallen onder verzwarende omstandigheden, diefstallen door middel van geweld, gewone diefstallen en winkeldiefstallen bedraagt in totaal 15% van alle zaken die geen verband houden met een context van partnergeweld. De feiten met betrekking tot "Verdovende middelen" betreffen 6,6% van de zaken en de gevallen van seksueel misbruik slechts 1,72%.

Tabel 20. Tenlasteleggingscodes van de zaken die geen verband houden met een context van partnergeweld

Code		Aantal	Percentage	Cumulatief percentage
43	opzettelijke slagen en verwondingen	42120	19,16	19,16
45	Bedreigingen	27296	12,42	31,58
42	"familiezaken"	21564	9,81	41,39
60	verdovende middelen	14297	6,50	47,89
17	diefstal door middel van braak	11783	5,36	53,25
50	beschadigingen - vernielingen	11638	5,29	58,54
18	gewone diefstal	11596	5,27	63,82
53	Woonstschennis	10986	5,00	68,81
20	verduistering, oplichting	7887	3,59	72,40
41	smaad/weerspanningheid	6735	3,06	75,47
36	Wapens	5014	2,28	77,75
12	Winkeldiefstal	4829	2,20	79,94
11	diefstal met geweld	4818	2,19	82,14
37	zedenzaken/seksueel misbruik	3776	1,72	83,85
13	Identiteitskaart	3210	1,46	85,31
52	beledigingen/laster	2924	1,33	86,64
21	valse namen	2537	1,15	87,80
64	Leefmilieu	2303	1,05	88,84
Andere		24523	11,15	100,00
		219836	100,00	

De volgende tabel beschrijft uitvoering de zeer weinig gebruikte tenlasteleggingscodes (minder dan 1%) en maakt het mogelijk om de hiermee gepaard gaande en zeer uiteenlopende criminaliteit vast te stellen. 38 andere tenlasteleggingscodes worden overigens hier niet gepreciseerd omdat ze betrekking hebben op minder dan 0,15% van de zaken.

Tabel 21. Opsomming van de weinig frequente tenlasteleggingscodes in het kader van zaken die geen verband houden met een context van partnergeweld

Andere		1849	0,84
75	Faillissementen	1740	0,79
55	Vreemdelingenwet	1737	0,79
31	zelfmoord/poging tot zelfmoord	1655	0,75
27	Heling	1615	0,73
26	afzetterij	1444	0,66
32	ongesteldheid op de openbare weg	1157	0,53
14	huisdiefstal	1076	0,49
66	urbanisme	1061	0,48
54	betogingen/voetbalwedstrijd	874	0,40
63	landbouw	840	0,38
47	opzettelijke brandstichting	669	0,30
30	doodslag/poging tot doodslag	638	0,29
61	economische aangelegenheden	628	0,29
16	ontvluchting	599	0,27
62	volksgezondheid	499	0,23
28	verloren/gevonden voorwerpen	494	0,22
46	onopzettelijke slagen en verwondingen	462	0,21
38	niet-aangeven van een geboorte	427	0,19
10	vereniging van misdadigers	400	0,18
22	valse naam	396	0,18
70	cheques zonder dekking	387	0,18
24	namaken	385	0,18
99	verkeer	347	0,16

Om het beklagdenprofiel te kunnen vastleggen zal deze informatie vervolgens niet meer worden vermeld per zaak maar wel per beklagde (rekeneenheid). Om deze gegevens in latere analyses op een adequate manier te kunnen benutten wordt de desbetreffende populatie in twee groepen ingedeeld: de beklagden die enkel betrokken zijn bij feiten van partnergeweld en de beklagden die andere types van feiten hebben gepleegd buiten de context van partnergeweld. De groep beklagden die pluriforme criminele activiteiten uitoefenen is grotendeels in de meerderheid aangezien ze 71% van de populatie van beklagden vertegenwoordigt. Slechts 29% van de desbetreffende beklagden wordt enkel op grond van partnergeweld doorverwezen naar het parket.

Tabel 22. Pluriforme criminaliteit en partnergeweld als een afzonderlijke vorm van criminaliteit

Enkel partnergeweld	Aantal	Percentage
Nee	28076	71,2
Ja	11362	28,8
Totaal	39438	100

Dit profiel kan worden aangevuld aan de hand van een opsplitsing in functie van het geslacht. Hierdoor kan er worden vastgesteld dat bij de mannelijke beklagden het partnergeweld vaker deel uitmaakt van een globalere delinquente problematiek. In vergelijking hiermee komt partnergeweld als een afzonderlijk vorm van criminaliteit vaker voor bij vrouwen dan mannen.

Tabel 23. Pluriforme criminaliteit en geslacht

Geslacht	Enkel partnergeweld				Totaal
	Nee		Ja		
Man	22197	74,4%	7641	25,6%	29838
Vrouw	5797	61,3%	3654	38,7%	9451
Totaal	28069	71,2%	11351	28,8%	39420
Onbekend	75		56		131

De Belgische nationaliteit heeft daarentegen een beperkte impact. Het percentage van partnergeweld als een afzonderlijke vorm van criminaliteit ligt wat hoger bij de niet-Belgische dan bij de Belgische beklagden.

Tabel 24. Pluriforme criminaliteit en nationaliteit

Nationaliteit	Enkel partnergeweld				Totaal
	Nee		Ja		
Belg	22540	73,9%	7961	26,1%	30501
Niet-Belg	4254	69,7%	1853	30,3%	6107
Onbekend	1282	45,3%	1548	54,7%	2830
	28076	71,2%	11362	28,8%	39438

Tabel 25. Pluriforme criminaliteit en enkel een familiaal geschil (42)

Enkel 42	Enkel partnergeweld				Totaal
	Nee		Ja		
Nee	24813	73,7%	8834	26,3%	33647
Ja	3263	56,3%	2528	43,7%	5791
Totaal	28076	71,2%	11362	28,8%	39438

Een beduidend verschil treedt op de voorgrond wanneer men de in het kader van partnergeweld naar het parket doorverwezen beklagden als een aparte categorie beschouwt die enkel de code 42 hebben zonder dat een misdrijf kon worden vastgesteld. Wanneer in deze groep dit type problematiek afzonderlijk zonder enige andere vorm van criminaliteit wordt voorgesteld, doet ze zich veel frequenter voor en bereikt ze 44% tegenover 27% in de andere groep.

Tabel 26. Pluriforme criminaliteit en wederzijds partnergeweld

Wederzijds geweld	Enkel partnergeweld				Totaal
	Nee		ja		
Nee	21809	72,1%	8439	27,9%	30248
Ja	5636	69,3%	2495	30,7%	8131
	27445	71,5%	10934	28,5%	38379

Tot slot bestaat er geen belangrijk verband tussen wederzijds geweld en pluriforme criminaliteit aangezien beide groepen nauwelijks van elkaar verschillen.

2.6. “Recidivisten” en voor de eerste keer doorverwezen beklaagden wegens feiten van partnergeweld

Het is belangrijk om bij de in 2010 naar de parketten doorverwezen beklaagden wegens feiten van partnergeweld een onderscheid te maken tussen de beklaagden die voor de eerste keer wegens dergelijke feiten werden doorverwezen en de beklaagden van wie reeds vroeger feiten van partnergeweld werden gemeld, en die dus ter zake kunnen worden beschouwd als "recidivisten". De identificatie van de categorie van de "First IPV offenders" is cruciaal voor zover ze het mogelijk zal maken om later tegelijkertijd het geldende beleid van de parketten en de waarneembare "recidives" bij de betrokkenen op een coherente manier te analyseren.

Tabel 27. Beklaagden van wie voor het eerst melding wordt gemaakt van partnergeweld in 2010 en "recidivisten"

Eerste melding van partnergeweld in 2010	Aantal	Percentage
Nee	11387	28,9
Ja	28051	71,1
Totaal	39438	100

Dit onderscheid kon worden gemaakt op basis van de datum van instroom bij het parket van alle zaken van partnergeweld waarbij de beklaagden betrokken zijn. Uit de volgende tabel kan worden geconcludeerd dat 71% van de in 2010 doorverwezen populatie wegens feiten van partnergeweld bestaat uit beklaagden van wie voor de eerste keer melding werd gemaakt van dergelijke feiten, terwijl over 29% van de andere gevallen reeds minstens één keer gewag werd gemaakt.

Wanneer dit onderscheid wordt gemaakt naargelang het geslacht van de betrokken beklagde, ligt het percentage van eerste meldingen van partnergeweld wat hoger bij de vrouwen zonder dat het verschil (75% tegenover 70%) zeer uitgesproken is.

Tabel 28. Beklaagden van wie voor het eerst melding wordt gemaakt van partnergeweld in 2010 en "recidivisten" in functie van het geslacht

Geslacht	Eerste melding van partnergeweld in 2010				Totaal
	Nee		Ja		
Man	8971	30,1%	20867	69,9%	29838
Vrouw	2384	25,2%	7067	74,8%	9451
Totaal	11386	28,9%	28034	71,1%	39420
Onbekend	31		100		131

2.7. Opsomming van de "tenlasteleggingen" in het kader van partnergeweld

2.7.1. Onderzoek van de zaken in functie van de tenlasteleggingscodes

De registratie van de tenlasteleggingscodes voor elke zaak die deel uitmaakt van een context van partnergeweld maakt het mogelijk om een gedetailleerder beeld te geven van het type feit waarvan de beklaagden worden beschuldigd.

Deze stap diende eerste te worden uitgevoerd op basis van de rekeneenheid "zaken". Binnen een context van partnergeweld konden 97164 geïdentificeerde gevallen worden berekend voor alle betrokken beklaagden in 2010. Het totale aantal zaken vertegenwoordigt 31% van alle aan de betrokken beklaagden toegeschreven zaken met inbegrip van de zaken die niet samenhangen met de context van partnergeweld (cf. 2.5.).

Tabel 29. Tenlasteleggingscodes bij de zaken van partnergeweld

Codes		Aantal	Percentage	Cumulatief percentage
43	opzettelijke slagen en verwondingen	37625	38,7	38,7
42	"familie"/echtelijke geschillen	29460	30,3	69,0
53	inbreuken op de persoonlijke levenssfeer/woonstschennis	13058	13,4	82,5
45	bedreigingen	10527	10,8	93,3
50	beschadigingen - vernielingen	2169	2,2	95,5
52	beledigingen/laster	985	1,0	96,6
Andere		3340	3,4	100,0
Totaal		97164	100,0	

Uit tabel 29 blijkt dat de vaakst gemelde feiten betrekking hebben op *opzettelijke slagen en verwondingen* (39%). Op de tweede plaats prijken de onder *code 42* vallende *echtelijke geschillen*, *familieverlatingen* en *gevallen van het niet-naleven van het omgangsrecht* (30%). *De inbreuken op de persoonlijke levenssfeer* of de *gevallen van woonstschennis* met inbegrip van *belaging* (13%) bekleden de derde plaats. Daarna volgt nog de categorie van de *bedreigingen* (11%). De *beschadigingen* (2%) en de *beledigingen of laster* (1%) zijn in mindere mate in deze tabel vertegenwoordigd. Er wordt een reeks van 40 andere codes vastgesteld in 3,4% van de dossiers (cf. tabel 7 in bijlage).

De verschillende samengevoegde categorieën van *diefstal* (*diefstal met geweld*, *diefstal door middel van braak*, *gewone diefstal*, *winkeldiefstal*) bedragen slechts iets meer dan 1% van de gevallen, wat tevens ook geldt voor *seksueel misbruik*. De kwalificatie van *doodslag* of *poging tot doodslag* komt enkel in 0,2% van de dossiers voor.

2.7.2. Onderzoek van het aantal zaken per beklaagde

Vooraleer deze gegevens te analyseren in functie van de rekeneenheid "beklaagde" willen we de aandacht vestigen op de nuttige informatie over *het aantal zaken* van de beklaagden.

Dit onderzoek kan worden gedaan door eerst alle zaken en vervolgens enkel de dossiers binnen een context van partnergeweld te bekijken.

Op een totaal van 317000 zaken stellen we vast dat het aantal zaken per beklaagde zeer belangrijk kan zijn. Zo bedraagt het maximum voor één beklaagde 168 zaken. Eén vijfde van de desbetreffende beklaagden is slechts bij één enkele zaak betrokken (dus van partnergeweld). Voor ongeveer de helft van de beklaagden worden niet meer dan vier zaken opgetekend, terwijl dit aantal in 76% van de gevallen neerkomt op niet meer dan tien zaken. Bij 90% van de beklaagden gaat het om niet meer dan 20 dossiers. Bij één tiende van de betrokken beklaagden varieert het aantal zaken van 21 tot 168 dossiers, waarbij alle types zaken worden samengevoegd.

Tabel 30. Aantal zaken per beklaagde, waarbij alle types dossiers worden samengevoegd

Aantal zaken per beklaagde	Aantal	Percentage	Cumulatief percentage
1	7539	19,9	19,9
2	5087	13,5	33,4
3	3847	10,2	43,6
4	2878	7,6	51,2
5	2353	6,2	57,4
6 tot 10	7108	18,8	76,2
11 tot 20	5288	14	90,2
21 tot 60	3386	9	99,2
61 tot 168	316	0,81	100

Wanneer enkel de zaken van partnergeweld worden bestudeerd (97164 dossiers in de ontvangen extractie, waarvan er in 2010 49804 bij de parketten zijn ingestroomd - cf. tabel in bijlage) stellen we voor de helft van de beklaagden slechts één zaak van dit type vast, in 70% van de gevallen maximaal twee dossiers en in 90% van de gevallen niet meer dan vijf zaken. Het maximaal aantal geregistreerde zaken loopt evenwel op tot 109.

Tabel 31. Aantal zaken van partnergeweld per beklaagde

Aantal zaken	Aantal	Percentage	Cumulatief percentage
1	17899	49,4	49,4
2	7270	20,1	69,5
3	3776	10,4	79,9
4	2165	6	85,9
5	1457	4	89,9
6 tot 10	2623	7,2	97,1
11 tot 20	846	2,4	99,5
21 tot 50	205	0,2	99,7
51 tot 109	12	0	100

Hetzelfde onderzoek kan worden uitgevoerd wanneer enkel de beklaagden worden bekeken bij wie partnergeweld de enige vorm van criminaliteit is. Uit de resultaten kan er worden afgeleid dat voor 70% van de beklaagden enkel één zaak wordt opgetekend, voor 90% van hen niet meer dan drie dossiers en voor 99% van hen niet meer dan tien zaken.

Tabel 31. Aantal zaken per beklaagde bij wie er enkel sprake is van partnergeweld

Aantal zaken per beklaagde	Aantal	Percentage	Cumulatief percentage
1	7022	69,7%	69,7%
2	1730	17,2%	86,9%
3	602	6,0%	92,9%
4	268	2,7%	95,6%
5	162	1,6%	97,2%
6 tot 20	273	2,7%	99,9%
21 tot 40	11	0,1%	100,0%
41 tot 69	2	0,0%	100,0%

2.7.3. Profiel van de beklagden in functie van het bestaan van bepaalde types van feiten

Op basis hiervan is het vervolgens mogelijk om het profiel van de beklagden te specificeren in functie van de aanwezigheid van één of ander type van feiten. Rekening houdend met de mate waarin deze feiten zich voordoen in het kader van de zaken, lijkt het relevant om een bepaald aantal verschillen voor te stellen, waarvan het belangrijkste betrekking heeft op *slagen en verwondingen*, waardoor er gewag kan worden gemaakt van het voorkomen van fysiek partnergeweld. Bij de totale populatie van beklagden van wie melding werd gemaakt wegens feiten van partnergeweld in 2010 is er sprake van fysiek geweld in 62% van de gevallen. Het zeer geringe aantal beklagden dat beschuldigd wordt van doodslag of poging tot doodslag wordt toegevoegd aan dit percentage.

Deze gegevens kunnen in verband worden gebracht met die van de Federale Politie, waarin het aantal zaken (processen-verbaal) en niet het aantal betrokken verdachten wordt vermeld. In deze statistieken waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen fysiek, seksueel, psychisch en economisch geweld vertegenwoordigt fysiek geweld ongeveer de helft (49%) van de in 2010 vastgestelde feiten²⁷. Het hoogste vastgestelde aantal bij het parket in termen van desbetreffende personen lijkt coherent te zijn aangezien het verwijst naar de beklagden voor wie *minstens* één feit van fysiek geweld werd opgetekend. Een nota van de analisten van het College als antwoord op een parlementaire vraag²⁸ van 2011 verschaft ons informatie over de zaken van partnergeweld van 2007 tot 2010 die worden opgesplitst naargelang de categorie van geregistreerde tenlasteleggingscode. De feiten van slagen en verwondingen vertegenwoordigen 41% van het totale aantal in 2010 geregistreerde zaken, wat lager ligt dan het uit de gegevens van de politie afgeleide percentage.

²⁷ Dit percentage stijgt lichtjes sinds 2005 maar is stabiel sinds 2009: 38% in 2005 en 50% in 2014.

²⁸ Antwoord op de parlementaire vraag nr. 5-149 van senator G. DE PADT. Interne nota aan de diensten van de Voorzitter.

Tabel 32. Beklaagden op grond van fysiek geweld: aanwezigheid van slagen en verwondingen

Opzettelijke slagen en verwondingen	Aantal	Percentage
Nee	14992	38
Ja	24446	62
Totaal	39438	100

Tabel 33. Beklaagden op grond van doodslag of poging tot doodslag

Doodslag of poging tot doodslag	Aantal	Percentage
Nee	39216	99,4
Ja	222	0,6
Totaal	39438	100

Er wordt overigens bij één vijfde van de beklagden minstens één keer melding gemaakt van feiten van inbreuken op de privacy (bijvoorbeeld woonstschennis of belaging). Hetzelfde percentage van beklagden wordt minstens één keer beschuldigd van bedreigingen in het kader van partnergeweld.

Tabel 34. Beklaagden op grond van inbreuken op de privacy

Inbreuk op de privacy	Aantal	Percentage
Nee	31591	80,1
Ja	7847	19,9
Totaal	39438	100

Tabel 35. Beklaagden op grond van bedreigingen

Bedreigingen	Aantal	Percentage
Nee	31482	79,8
Ja	7956	20,2
Totaal	39438	100

Tabel 36. Beklaagden op grond van seksueel misbruik

Seksueel misbruik	Aantal	Percentage
Nee	38890	98,6
Ja	548	1,4
Totaal	39438	100

Slechts een gering percentage van beklagden van wie melding wordt gemaakt van feiten van partnergeweld wordt verdacht van seksueel misbruik.

Tabel 37. Aanwezigheid van verschillende types van feiten en geslacht

Geslacht	Man	Vrouw	Totaal
Opzettelijke slagen en verwondingen	67,2%	45,5%	62,0%
Doodslag en poging tot doodslag	0,5%	0,6%	0,6%
Inbreuken op de privacy	21,4%	15,2%	19,9%
Bedreigingen	22,6%	12,5%	20,2%
Seksueel misbruik	1,8%	0,2%	1,4%

Wanneer deze verschillende gegevens worden opgesplitst in functie van het geslacht, stelt men vast dat deze percentages telkens hoger liggen bij de mannen dan bij de vrouwen, met uitzondering van de gevallen van doodslag of de pogingen tot doodslag die zich echter zeer zelden voordoen. Zo bedraagt het percentage van mannelijke beklaagden die beschuldigd worden van feiten van fysiek partnergeweld 67%, terwijl dit slechts 45% is bij de vrouwelijke beklaagden. Deze informatie moet namelijk in verband worden gebracht met het hoger percentage bij de vrouwen van meldingen van zaken met enkel de tenlasteleggingscode 42 in het kader van de doorverwijzingen naar het parket op grond van feiten van partnergeweld. De voornoemde tenlasteleggingscode verwijst naar een "familiaal geschil" zonder dat een misdrijf wordt vastgesteld.

3. Synthesetabel

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste profieigenschappen van de bestudeerde populatie.

Tabel 38. Synthesetabel van de belangrijkste profieigenschappen van de populatie van beklagden wegens feiten van partnergeweld in 2010

	Totaal		
Mannen	76%		
Vrouwen	24%		
Belgen	83%		
Niet-Belgen	17%		
		Mannen	Vrouwen
Niet-bewezen misdrijf	29,5%	24,5%	45%
<i>Code 42</i>	15%	10%	29%
<i>CSS - technisch sepot</i>	21%	19%	28%
Bewezen misdrijf	70,5%	75,5%	56%
Wederzijds geweld	21%	16%	38%
Enkel partnergeweld	29%	26%	39%
Eerste melding van partnergeweld	71%	70%	75%
Fysiek geweld	62%	67%	45%

Aantal zaken partnergeweld/beklaagde	Percentage
1	50%
2	20%
3 tot 5	20%
6 tot 20	9,8%
20 tot 109	0,2%

Tenlasteleggingen	Man	Vrouw	Totaal
Opzettelijke slagen en verwondingen	67%	44 %	62%
Doodslag en poging tot doodslag	0,5%	0,6%	0,6%
Inbreuken op de privacy	21%	15%	20%
Bedreigingen	23 %	12%	20%
Seksueel misbruik	1,8%	0,2%	1,4%

Hoofdstuk 3. Analyse van het profiel in percentages en in functie van de arrondissementen

Het is de bedoeling van dit hoofdstuk om de gegevens over het profiel uit het vorige hoofdstuk binnen een context te plaatsen door ze in verband te brengen met de mogelijk betrokken populatie in zijn totaliteit. Het gaat er vervolgens om de beschikbare informatie uitvoerig te beschrijven in functie van de gerechtelijke arrondissementen om een gedifferentieerder draagvlak in te voeren alvorens het gerechtelijk beleid en de gerechtelijke trajecten van de bekeken beklagden te analyseren.

1. Analyse van het percentage geseinde beklagden van partnergeweld in 2010 per arrondissement

Om zich een beeld te kunnen vormen van de omvang van de mogelijk betrokken populatie die het voorwerp uitmaakt van een melding bij het parket van feiten van partnergeweld is een percentage nodig dat eventueel zou kunnen worden berekend voor de volledige populatie van elk arrondissement. Uit de studie van de leeftijd in het vorige hoofdstuk is evenwel gebleken dat 98,6% van alle in 2010 voor feiten van partnergeweld doorverwezen beklagden van 18 tot 64 jaar oud is. Het is dus relevanter om te kiezen in de noemer voor de totale populatie van 18 tot 64 jaar in elk gerechtelijk arrondissement bij de berekening van het percentage. Deze informatie wordt ter beschikking gesteld op de website van het College van Procureurs-generaal²⁹.

Deze berekening verduidelijkt dat in totaal in 2010 **5,8 personen per 1000** inwoners van 18 tot 64 jaar werden doorverwezen naar het correctioneel parket wegens feiten van partnergeweld. De percentages variëren enorm naargelang de gerechtelijke arrondissementen (tabel 39): het minimale aantal bedraagt 1,8 personen in Bergen, terwijl het maximale aantal in Neufchateau optreedt en acht keer zo hoog ligt, m.a.w. 14,9 personen. Om deze verschillen te begrijpen kan er zeker geen genoegen worden genomen met enkel de verklaringen voor de verschillen van de daadwerkelijke gedragingen bij partnergeweld.

De institutionele (politie en gerechtelijke) statistieken kunnen immers enkel feiten en de personen meten die het voorwerp uitmaken van een melding bij - of door - de politie, en ze weerspiegelen dus zowel factoren die dit zogenaamde proces van "doorverwijzing" naar justitie als de feiten die aanvankelijk worden gepleegd. Het plegen van een feit hangt af van een hele reeks factoren niettegenstaande dat er al dan niet een klacht wordt neergelegd of een aangifte gedaan. In geval van partnergeweld zijn de algemene context van sensibilisering voor dit type problematiek, de relatieve transparantie of ondoorzichtigheid van de geografische of sociale ruimte waarbinnen dit geweld zich afspeelt, de bekwaamheid van het slachtoffer om een klacht neer te leggen, de wil van het slachtoffer om de mogelijke ongewenste gevolgen van de klacht te vermijden, de eventuele informele regelingen – door andere diensten – buiten de rechtspleging, het vertrouwen in justitie, de ontvankelijkheid van de politie, enz. zijn des te meer elementen die het neerleggen van een klacht of een aangifte op gang kunnen brengen. Het is evenwel in ieder geval duidelijk dat de uit de institutionele

²⁹ <http://www.om-mp.be/stat/corr/jstat2014/f/home.html> , Contextuele gegevens.

statistieken afgeleide cijfers niet kunnen worden beschouwd als een maatstaf van de prevalentie van partnergeweld als dusdanig, maar als een gecombineerd criterium dat zowel verwijst naar de sociale en institutionele aanpak ervan als naar de feiten die hiervan aan de basis lagen zonder dat apart rekening kan worden gehouden met deze twee elementen.

Tot slot hangen de statistieken ook af van de manieren waarop de gegevens in het informaticasysteem worden geregistreerd. Indien deze registratie normaal gezien exhaustief moet zijn, dan kunnen de omstandigheden en de lokale knelpunten niet in de verschillende arrondissementen dezelfde zijn. De vergelijking met de politionele gegevens kan hierbij zorgen voor opheldering (cf. 2).

De resultaten van *het in 2009 in opdracht van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) uitgevoerde* en in 2010 gepubliceerde onderzoek³⁰ maken het mogelijk de hieronder voorgestelde totale percentages van beklaagden wat binnen zijn context te plaatsen. Het onderzoek bij een representatief staal van de Belgische populatie van 18 tot 75 jaar, ofwel in totaal 2073 personen, toont aan dat zonder onderscheid van type, ernst of frequentie 12,5%³¹ van alle respondenten verklaart minstens één keer het slachtoffer geweest te zijn van een handeling van geweld door hun partner of ex-partner tijdens de voorbije maanden. Dit percentage ligt het hoogst bij de vrouwen (14,9%), terwijl het cijfer van 10,5% bij de mannen desalniettemin verre van onbeduidend is. Deze percentages hebben tegelijkertijd betrekking op fysiek, psychologisch of seksueel geweld. De cijfers zijn duidelijk lager wanneer er sprake is van fysiek geweld dat eventueel gepaard gaat met psychologisch geweld: 1,9 procent voor de vrouwen en 0,8% voor de mannen. 0,9% van de vrouwen en een gering aantal van de mannen (0,0%) doet aangifte van seksueel geweld. Het onderzoek verschaft eveneens gegevens over het percentage aangiftes bij de politie: het resultaat spreekt in het bijzonder voor zich aangezien het gewag maakt van een percentage formele klachten bij de politie van slechts 3,3% van de in kaart gebrachte slachtoffers³², of **4,1 personen per 1000 inwoners** op het volledige representatieve staal. Deze cijfers maken het eerst en vooral mogelijk om voor ogen te houden dat de naar het parket doorverwezen situaties slechts een zeer beperkt aandeel vertegenwoordigt van wat de populatie verstaan heeft onder partnergeweld. Er zal vervolgens de aandacht op worden gevestigd dat de door het onderzoek vanuit het oogpunt van de slachtoffers van partnergeweld verschaft cijfers (4/1000) vergelijkbaar zijn met die van de statistiek van de parketten wat betreft de beklaagden op grond van feiten van partnergeweld (5,8/1000).

De monsterneming van het onderzoek volstaat daarentegen niet om een gedetailleerdere geografische analyse te kunnen uitvoeren en zeker niet per gerechtelijk arrondissement. Het aantal keer dat er beroep gedaan wordt op psycho-medico-sociale hulpverlening levert andere interessante informatie op in het kader van ons onderzoek. [De slachtoffers verklaren in het algemeen in 56,5% van de gevallen hun ervaringen van geweld te delen met derden (informeel, psycho-medico-sociaal of juridisch), maar dit percentage ligt hoger in Vlaanderen (64,6%) en het Nederlandstalige deel van Brussel (75%) dan in Wallonië (42,9%) en het Franstalige deel van Brussel (42,9%). Wanneer men enkel rekening houdt met de toevlucht tot de psycho-medico-sociale begeleiding, dan wordt het percentage in totaal geraamd op

³⁰ PIETERS J., ITALIANO P., OFFERMANS A.M., HELLEMANS S., 2010.

³¹ PIETERS J., ITALIANO P., OFFERMANS A.M., HELLEMANS S., 2010, p. 73 en p.1 van de samenvatting.

³² PIETERS J., ITALIANO P., OFFERMANS A.M., HELLEMANS S., 2010.

16% in België, maar dit cijfer varieert van 25% tot 23% in Brussel. In Vlaanderen en in Wallonië worden percentages opgetekend van respectievelijk 16% en 14%.

Uit de percentages van beklagden op grond van feiten van partnergeweld die worden opgesplitst per gewest (tabel 39b) kan worden geconcludeerd dat het feit dat in Brussel meer een beroep wordt gedaan op psycho-medico-sociale hulpverlening in verhouding tot de twee andere gewesten misschien deels zou kunnen verklaren waarom hier beduidend gematigder de rechtspleging wordt ingeschakeld. Wat betreft de twee andere gewesten zijn de resultaten zeer gelijkaardig waardoor slechts moeilijk deze vergelijkingen worden ondersteund die deze keer niet aan de verwachtingen beantwoorden.

Tabel 39. Percentage van gemelde beklagden op grond van feiten van partnergeweld in 2010 per gerechtelijk arrondissement

		Aantal	Percentage	Percentage/1000 inwoners (18-64 jaar)	Populatie van 18 tot 64 jaar
Antwerpen	AN	3805	9,6	6,3	606.875
Aarlen	AR	340	0,9	5,0	67.798
Brugge	BG	2523	6,4	8,5	297.355
Brussel	BR	4237	10,7	4,0	1.059.393
Charleroi	CH	3556	9	9,9	357.808
Dendermonde	DE	3364	8,5	8,7	386.748
Dinant	DI	288	0,7	2,7	105.328
Gent	GE	3168	8	8,3	381.896
Hasselt	HA	1665	4,2	5,7	292.437
Hoei	HU	407	1	4,4	91.618
Ieper	IE	192	0,5	2,5	77.178
Kortrijk	KO	1787	4,5	6,8	264.459
Leuven	LE	2524	6,4	8,3	304.100
Luik	LI	2721	6,9	6,8	401.257
Marche	MA	210	0,5	4,8	44.090
Mechelen	ME	988	2,5	4,9	200.514
Bergen	MO	493	1,3	1,8	267.642
Namen	NA	652	1,7	3,4	189.488
Neufchateau	NE	800	2	14,9	53.649
Nijvel	NI	1011	2,6	4,3	235.166
Oudenaarde	OU	339	0,9	2,7	125.049
Tongeren	TG	1217	3,1	4,9	247.126
Doornik	TN	547	1,4	2,9	190.928
Turnhout	TU	1545	3,9	5,5	279.493
Verviers	VE	812	2,1	6,4	126.232
Veurne	VU	247	0,6	3,8	65.606
Totaal	Totaal	39438	100	5,9	6.719.23

Tabel 39b. Percentage van gemelde beklagden op grond van feiten van partnergeweld in 2010 per gewest

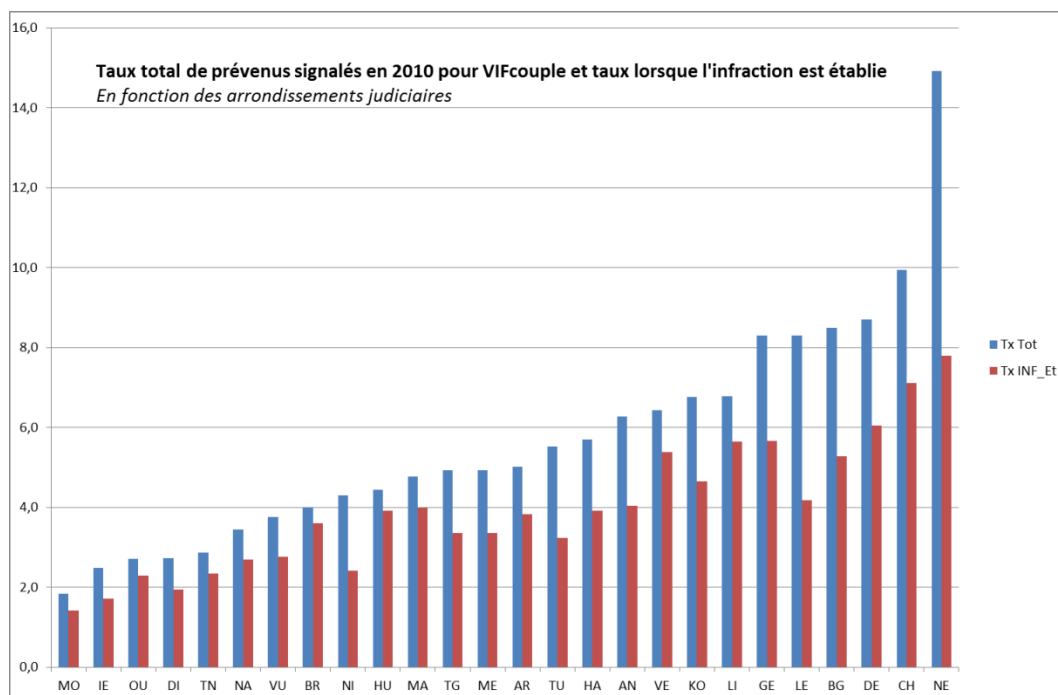
Gewest	Beklaagden partnergeweld	Percentage	Percentage/1000 inwoners (18-65 jaar)	Totale populatie
Vlaanderen	23364	59%	6,6	3528836
Wallonië	11837	30%	5,6	2131004
Brussel	4237	11%	4,0	1059393
Totaal	39438	100%	5,9	6719233

Dit totale percentage geeft in eerste instantie een beeld van het deel van de populatie waarvan in één jaar melding wordt gemaakt van feiten van partnergeweld. Er kunnen echter in functie van de hierboven onderzochte gerechtelijke eigenschappen andere percentages worden berekend die de totale percentages van melding van beklagden op grond van partnergeweld kunnen aanvullen of hiermee in verband kunnen worden gebracht.

In het vorige hoofdstuk hebben we onderstreept dat enkel een percentage van 70,5% van alle beklagden wordt doorverwezen voor een misdrijf dat definitief is vastgesteld. Het is dus interessant om op basis hiervan een percentage te berekenen, waarbij immers de situaties die enkel onder een "familiaal geschil" vallen of die werden geseponeerd wegens de afwezigheid van een misdrijf of onvoldoende bewijzen worden uitgesloten.

Wanneer dit percentage in verband wordt gebracht met het totale percentage, kan er worden vastgesteld dat de rangschikking van de verschillende arrondissementen wat verschilt zonder dat dit evenwel een baanbrekende wijziging met zich meebrengt. Vanuit het oogpunt van het meldingspercentage wordt het zeer hoge cijfer van het arrondissement Neufchateau steeds behouden, maar sterk gerelativeerd.

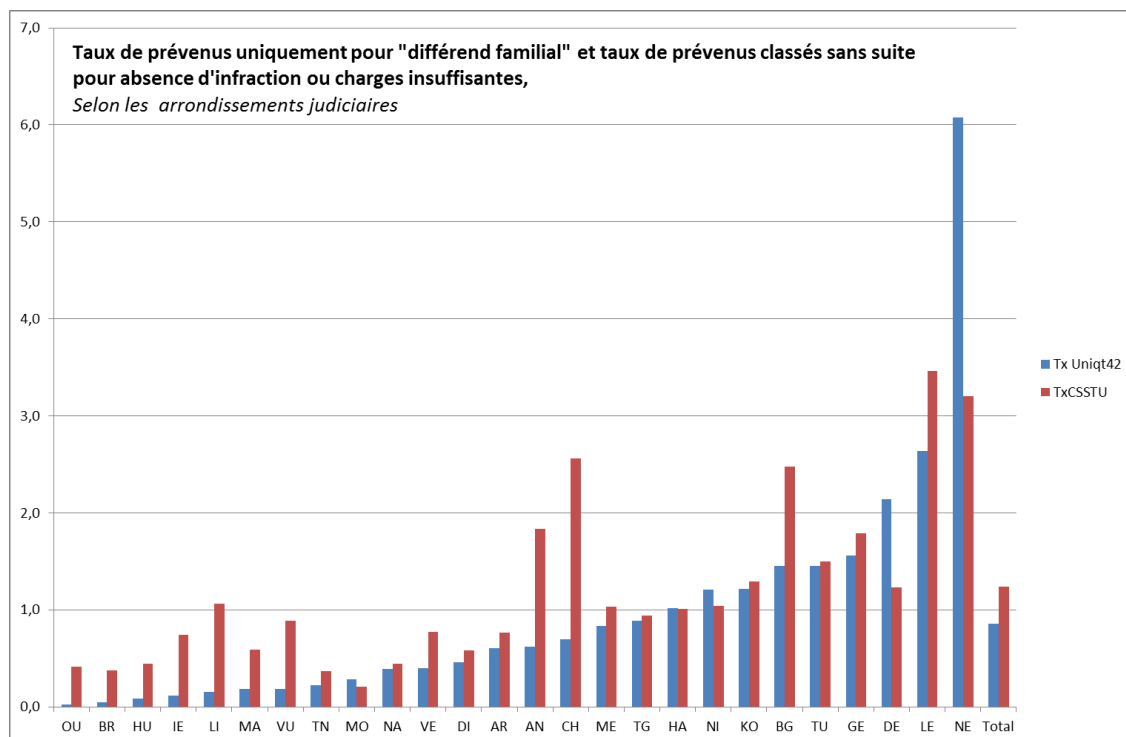
Figuur 5. Totaal percentage van beklagden op grond van partnergeweld en percentage wanneer een misdrijf wordt vastgesteld

De verschillen tussen de twee reeksen percentages hangen eerst en vooral samen met de percentages van doorverwijzingen op grond van "een echtelijk geschil" die enorm variëren naargelang de arrondissementen (figuur 6). Het gerechtelijk arrondissement Neufchateau tekent zich af door een bijzonder hoog percentage van doorverwijzingen van dit type naar justitie. Zo heeft de melding van een beklagde in Brussel op grond van een "echtelijk geschil" (code 42) slechts betrekking op vijf gevallen per 1000000 inwoners, terwijl deze seining in Neufchateau verwijst naar zes gevallen per 10000 inwoners, wat ongeveer 120 keer zoveel is.

Het percentage van gemelde beklagden op grond van feiten van partnergeweld, maar die vervolgens enkel geseponereerd worden wegens de afwezigheid van een misdrijf of onvoldoende bewijzen varieert eveneens enorm per arrondissement, wat evenwel het geval is binnen beperktere marges dan die voor het percentage van beklagden op grond van enkel een "familiaal geschil". In deze situatie vertoont het arrondissement Leuven het hoogste percentage op de voet gevolgd door dat van Neufchateau, dat zeventien keer zoveel bedraagt als dat van het arrondissement Bergen.

Figuur 6. Meldingspercentage van beklagden op grond van een "familiaal geschil en percentage van beklagden die enkel het voorwerp uitmaken van een technische seponering

Deze verschillen tussen de arrondissementen verwijzen dus zeker naar de sterk uiteenlopende politionele en gerechtelijke werkmethoden. Enkel een kwalitatievere analyse waarbij er contact wordt opgenomen met de actoren op het terrein zou het mogelijk maken om deze lokale bijzonderheden te begrijpen.

De omvang van het arrondissement lijkt overigens niet veel te maken hebben met het meldingspercentage ongeacht of het globaal is of enkel betrekking heeft op de vastgestelde misdrijven, wat de volgende twee diagrammen dan ook aantonen. Deze grafieken maken het mogelijk te visualiseren dat er geen verband bestaat tussen de omvang van het

2. Vergelijking van de politionele gegevens met die van het parket over de evolutie van de zaken

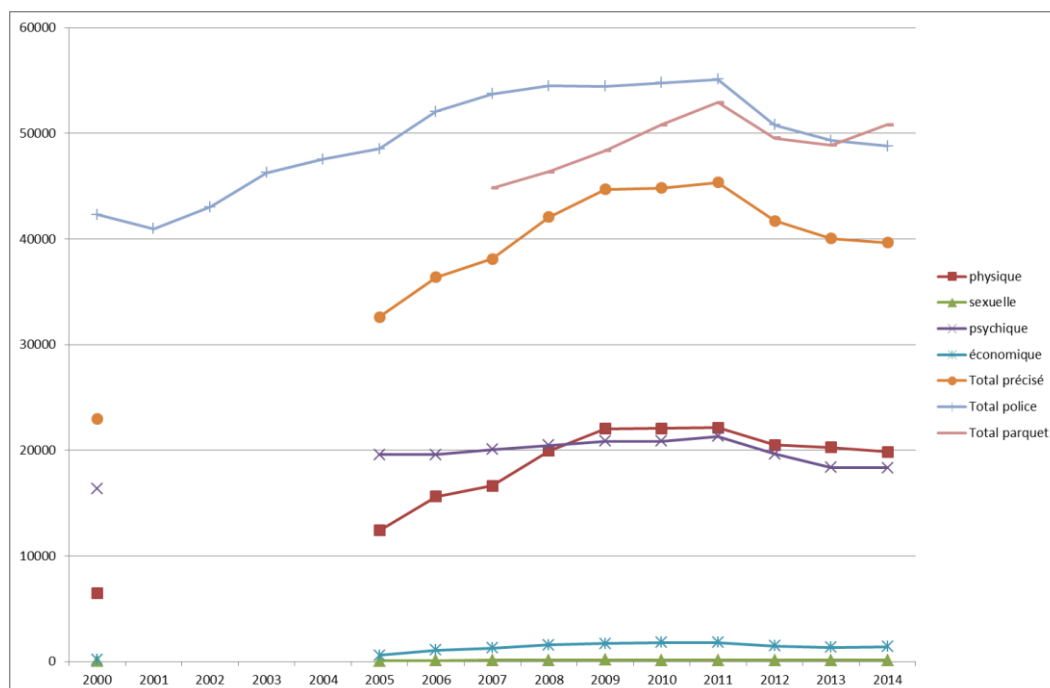
2.1. Algemene tendenzen van 2000 tot 2014

Zonder uit te weiden over deze kwestie die het onderwerp van dit onderzoek overschrijdt is het desalniettemin nuttig om de rechtspraak van 2010 die het voorwerp uitmaakt van onze analyse te situeren tegenover de evolutie die in het algemeen wordt waargenomen zodra statistieken beschikbaar zijn en tot en met de laatste gegevens waarvan we kennis hebben genomen.

Naast de door de correctionele parketten geregistreerde informatie en de informatie van de analisten die in verscheidene nota's aan bod komt, hebben de politiediensten ook gegevens ingevoerd. De twee gegevensbronnen kunnen op een nuttige wijze met elkaar worden vergeleken.

De Federale Politie publiceert gegevens over partnergeweld sinds 2000, m.a.w. zes jaar voordat dergelijke gegevens bij het parket voorhanden waren, wat het mogelijk maakt om een tendens gedurende een langere periode onder de loep te nemen. De politie onderscheidt overigens in haar statistieken de vier door de omzendbrief vastgelegde types van partnergeweld: fysiek, seksueel, psychisch en economisch geweld. Als het gebruik van deze subcategorieën interessante aanwijzingen oplevert, dan vertoont de op deze manier verzamelde informatie belangrijke beperkingen met het oog op de analyse omdat de identificatie van de subcategorie ontbreekt in heel wat gevallen en de verschillende vormen voor éénzelfde zaak overigens kunnen worden gecumuleerd aangezien geen voorrangregel waarbij een bepaalde vorm van geweld boven de andere primeert wordt gehanteerd.

Figuur 9. Evolutie van het aantal zaken van partnergeweld van 2000 tot 2014

De grafiek geeft de gegevens op nationaal niveau³³ weer, waarbij er een onderscheid wordt gemaakt tussen het aantal door de politie sinds 2000 geregistreerde zaken en sinds 2005 per type geweld en het aantal door het parket sinds 2007 ingevoerde dossiers. De afstand tussen de curve "gepreciseerd totaal" en de curve "totaal politie" wijst op het grote aantal zaken waarvoor het type geweld niet wordt verduidelijkt. Wanneer het geweld duidelijk wordt omschreven, dan kan er worden vastgesteld dat tenminste sinds 2007-2008 melding wordt gemaakt van fysiek en psychisch geweld in een gelijke mate. Economisch en vooral seksueel geweld worden in mindere mate gemeld.

Wanneer de twee totale curves met elkaar worden vergeleken blijkt uit die met betrekking tot de politionele gegevens dat er zich de voorbije 15 jaar een lange tendens heeft doorgezet van een stelselmatige toename van het aantal meldingen van partnergeweld van ongeveer 40000 zaken jaarlijks naar ongeveer 55000 van 2008 tot 2011. De laatste jaren is dit cijfer gezakt naar iets minder dan 50000 zaken. De globale curve van de gegevens van het parket doet vermoeden dat van 2006 tot 2011 de registraties geleidelijk werden verbeterd om meer en meer afgestemd te worden op die van de politie. Uit de curve van het voorbije jaar kan worden geconcludeerd dat er meer zaken bij het parket dan bij de politie worden opgetekend. Uit deze algemene tabel waarin de twee informatiebronnen met elkaar worden vergeleken kan een aanzienlijke impact van de registratiemethoden en de evolutie ervan doorheen de tijd worden afgeleid. De analyse van de gegevens per gerechtelijk arrondissement zal daadwerkelijk deze stelling bevestigen.

2.2. De percentages per arrondissement

Om de verschillen tussen de gerechtelijke arrondissementen op te helderen is het interessant om de op basis van de extractie voor dit onderzoek berekende percentages in termen van beklaagden wegens feiten van partnergeweld te vergelijken met de op basis van andere informatie berekende percentages.

Een nota als antwoord op een parlementaire vraag in 2011³⁴ verschaft per gerechtelijk arrondissement het aantal van 2007 tot 2010 bij de correctionele parketten ingestroomde zaken. Een percentage zaken per 1000 inwoners van 18 tot 64 jaar kan dus op basis hiervan worden berekend, terwijl een percentage van bij de politie gemelde zaken van partnergeweld

³³ De politionele gegevens hebben evenwel betrekking op het gerechtelijk arrondissement Eupen, terwijl in de statistiek van de parketten over dit arrondissement geen informatie beschikbaar is. De cijfers voor Eupen zijn globaal gesproken echter zeer miniem (ongeveer 100 à 200 zaken jaarlijks). De per type geweld opgesplitste gegevens komen uit het rapport 2000-2014 op de website van de Federale Politie (<http://www.stat.policefederale.be/criminaliteitsstatistiek/>). De bij de Federale Politie bevoegde dienst heeft ons het globale cijfer (dat niet wordt vermeld in dit rapport) rechtstreeks bezorgd.

³⁴ Antwoord op de parlementaire vraag nr. 5-149 van senator G. De Padt, nota van de analisten van het College (Sabine Xhrouet en Geoffrey Lamboray) aan de diensten van de voorzitter van de FOD Justitie, 11 april 2011.

per gerechtelijk arrondissement kan worden berekend op basis van de politionele statistieken³⁵.

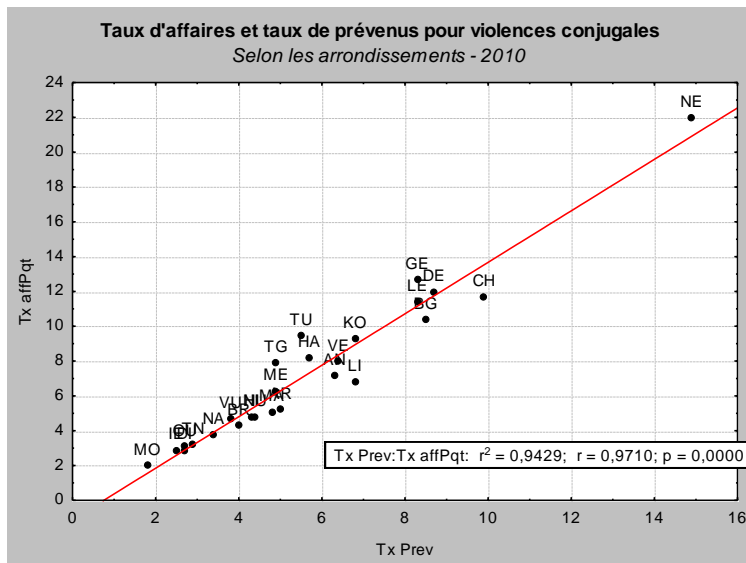
Tabel 40. Percentages van beklaagden en van zaken van partnergeweld in 2010 naargelang van de twee informatiebronnen

2010		Populatie van 18 tot 64 jaar	Beklaagden	Percentage beklaagden	Zaken parket	Percentage zaken parket	Politie	Percentage zaken politie
Antwerpen	AN	606.875	3805	6,3	4375	7,2	5.651	9,3
Aarlen	AR	67.798	340	5,0	354	5,2	635	9,4
Brugge	BG	297.355	2523	8,5	3096	10,4	1.870	6,3
Brussel	BR	1.059.393	4237	4,0	4573	4,3	6.515	6,1
Charleroi	CH	357.808	3556	9,9	4197	11,7	4.757	13,3
Dendermonde	DE	386.748	3364	8,7	4638	12,0	3.309	8,6
Dinant	DI	105.328	288	2,7	308	2,9	1.141	10,8
Gent	GE	381.896	3168	8,3	4866	12,7	3.178	8,3
Hasselt	HA	292.437	1665	5,7	2388	8,2	1.842	6,3
Hoei	HU	91.618	407	4,4	438	4,8	773	8,4
Ieper	IE	77.178	192	2,5	226	2,9	577	7,5
Kortrijk	KO	264.459	1787	6,8	2455	9,3	1.622	6,1
Leuven	LE	304.100	2524	8,3	3453	11,4	1.587	5,2
Luik	LI	401.257	2721	6,8	2748	6,8	4.822	12,0
Marche	MA	44.090	210	4,8	223	5,1	526	11,9
Mechelen	ME	200.514	988	4,9	1254	6,3	1.454	7,3
Bergen	MO	267.642	493	1,8	547	2,0	2.772	10,4
Namen	NA	189.488	652	3,4	712	3,8	1.693	8,9
Neufchateau	NE	53.649	800	14,9	1179	22,0	634	11,8
Nijvel	NI	235.166	1011	4,3	1140	4,8	1.722	7,3
Oudenaarde	OU	125.049	339	2,7	391	3,1	759	6,1
Tongeren	TG	247.126	1217	4,9	1941	7,9	1.377	5,6
Doornik	TN	190.928	547	2,9	618	3,2	2.004	10,5
Turnhout	TU	279.493	1545	5,5	2657	9,5	1.692	6,1
Verviers	VE	126.232	812	6,4	1011	8,0	1.118	8,9
Veurne	VU	65.606	247	3,8	307	4,7	536	8,2
Totaal	Totaal	6.765.590	39438	5,8	50095	7,4	54.566	8,1

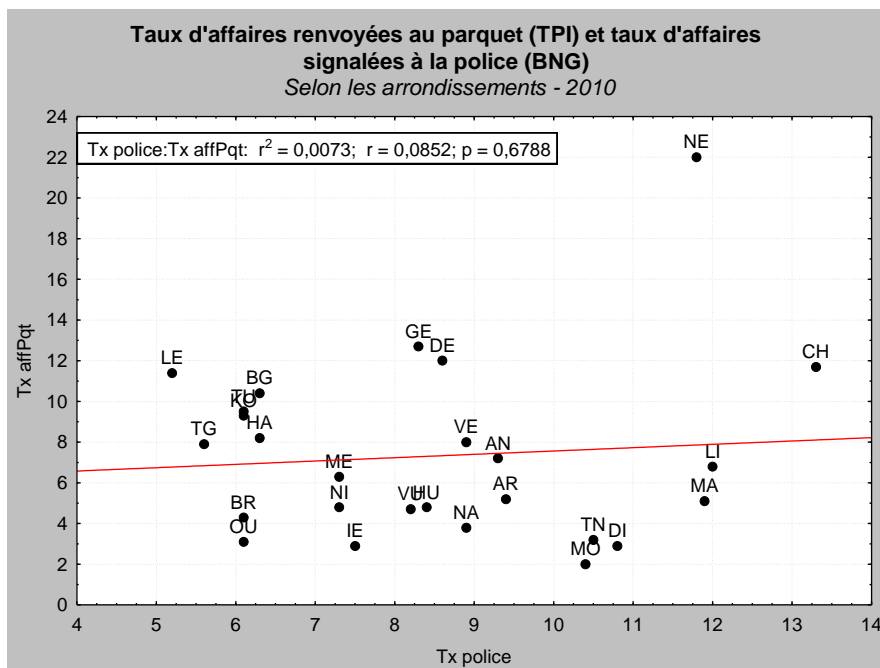
We vestigen er eerst en vooral de aandacht op dat bij het parket het totale aantal zaken logisch hoger ligt dan dat van de beklaagden. Er is evenwel een zeer sterke correlatie tussen deze twee indicatoren wanneer de variaties ervan tussen de verschillende arrondissementen worden bekeken. Uit de volgende grafiek waarbij in de abscis het aantal beklaagden en in de coördinaten het aantal zaken worden weergegeven blijkt duidelijk de zeer grote correlatie tussen beide indicatoren, wat wordt bevestigd door de correlatiecoëfficiënt ($R^2 = 0,94$).

³⁵ De cijfers zijn gebaseerd op het antwoord op onze vraag van 5 november 2011, waarin de cijfers uit Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) van de op 24 april 2015 afgesloten processen-verbaal worden vermeld.

Figuur 10. Aantal bij het parket in 2010 gemelde beklagden en zaken wegens partnergeweld (percentages)

Figuur 11. Aantal bij het parket geregistreerde zaken en aantal door de politiediensten geregistreerde zaken (percentages)

Bij de vergelijking van het aantal dossiers in de twee verschillende gegevensbronnen kan er worden vastgesteld dat het globale aantal aan de politie aangegeven zaken wat hoger ligt dan het aantal bij de parketten gemelde dossiers, wat de indruk zou geven dat er globaal gezien minder zaken van de politie naar het parket worden doorverwezen. Een analyse per arrondissement maakt echter duidelijk dat er zich zeer beduidende verschillen aftekenen naargelang van het arrondissement. Het verschil in de globale cijfers verhuult in werkelijkheid de zeer diverse afwijkingen in de arrondissementen. Uit de vergelijking van de beide

indicatoren kan er worden geconcludeerd dat er helemaal geen correlatie bestaat ($R^2 = 0,007$). Wanneer de hoge en zeer duidelijke positionering van bepaalde arrondissementen waaronder Neufchateau en in mindere mate Charleroi tegelijkertijd in beide gegevensbronnen merkbaar blijft, dan kan deze vaststelling echter niet worden veralgemeend. Dat is bijvoorbeeld het geval in de arrondissementen Bergen, Doornik of Dinant waar het parket een zeer laag percentage zaken optekent, terwijl het percentage dossiers in de politionele statistieken er hoger ligt dan het gemiddelde. Omgekeerd wordt in de politionele statistieken voor het arrondissement Leuven een hoger percentage zaken geregistreerd dan in de gegevens van het parket.

Tabel 41. Verschillen in het percentage in 2007, 2010 en 2014³⁶ door de politie en het parket geregistreerde zaken van partnergeweld

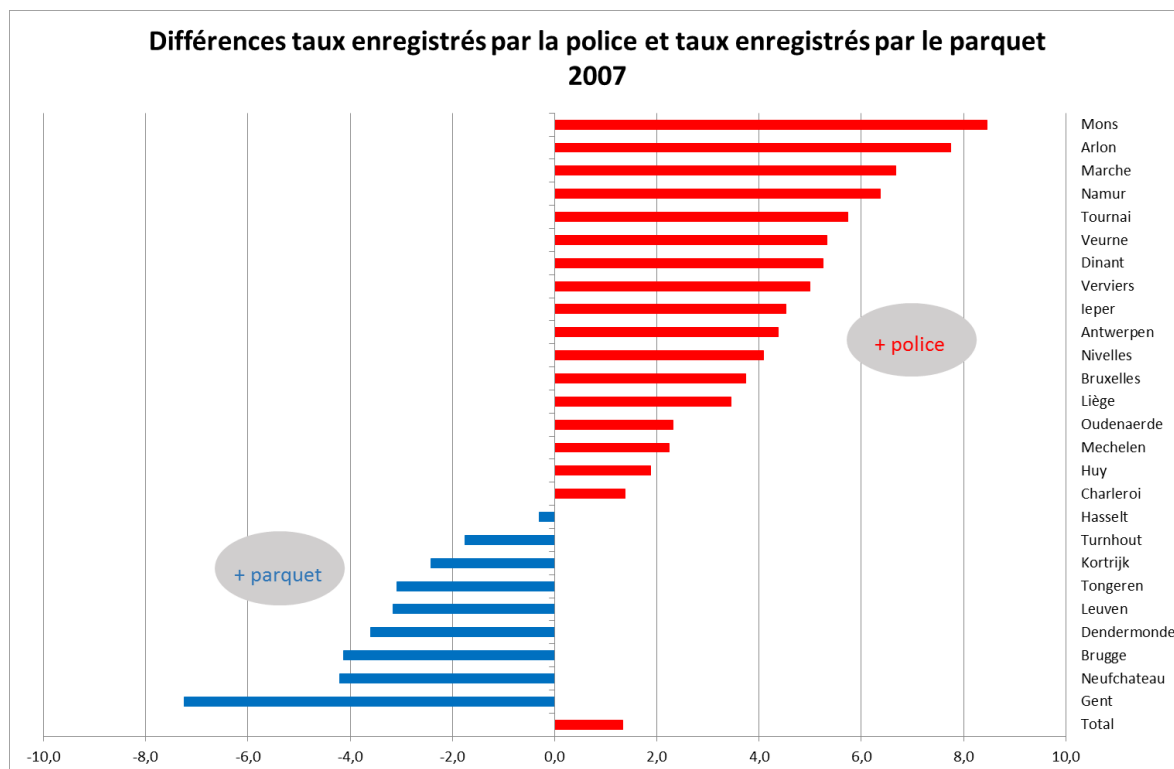
	Vershil 2007	Vershil 2010	Vershil 2014
Antwerpen	4,4	2,1	-0,8
Aarlen	7,7	4,1	0,6
Brugge	-4,1	-4,1	-3,8
Brussel	3,7	1,8	1,0
Charleroi	1,4	1,2	1,1
Dendermonde	-3,6	-3,5	-3,8
Dinant	5,2	7,9	2,7
Gent	-7,3	-4,5	-2,4
Hasselt	-0,3	-2,0	-1,1
Hoei	1,9	3,6	0,1
Ieper	4,5	4,5	3,5
Kortrijk	-2,4	-3,2	-1,8
Leuven	-3,2	-6,1	-5,5
Luik	3,4	4,2	-2,1
Marche	6,7	6,8	4,6
Mechelen	2,2	1,0	1,6
Bergen	8,5	8,3	7,6
Namen	6,4	5,2	2,2
Neufchateau	-4,2	-10,2	-7,1
Nijvel	4,1	2,5	-1,8
Oudenaarde	2,3	2,9	2,8
Tongeren	-3,1	-2,3	-4,2
Doornik	5,7	7,3	8,2
Turnhout	-1,7	-3,5	-0,6
Verviers	5,0	0,7	1,1
Veurne	5,3	3,2	0,5
Totaal	1,3	0,6	-0,3

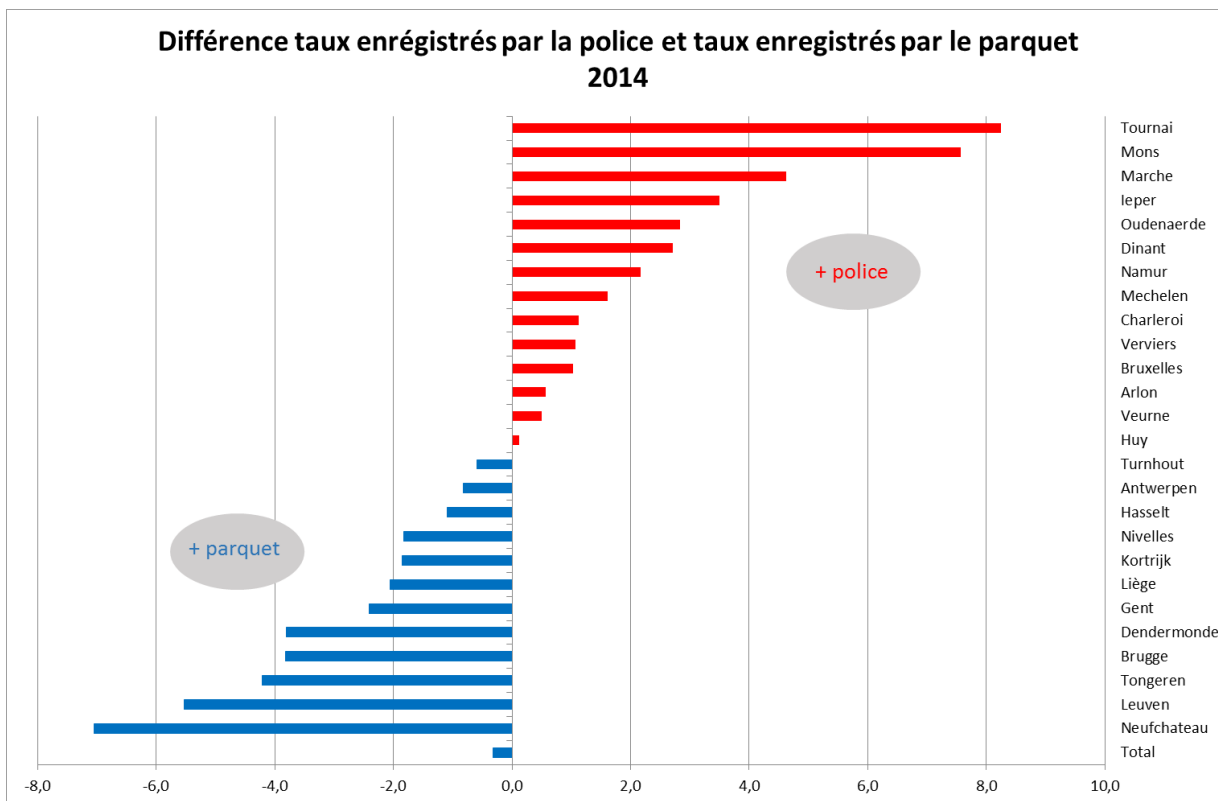
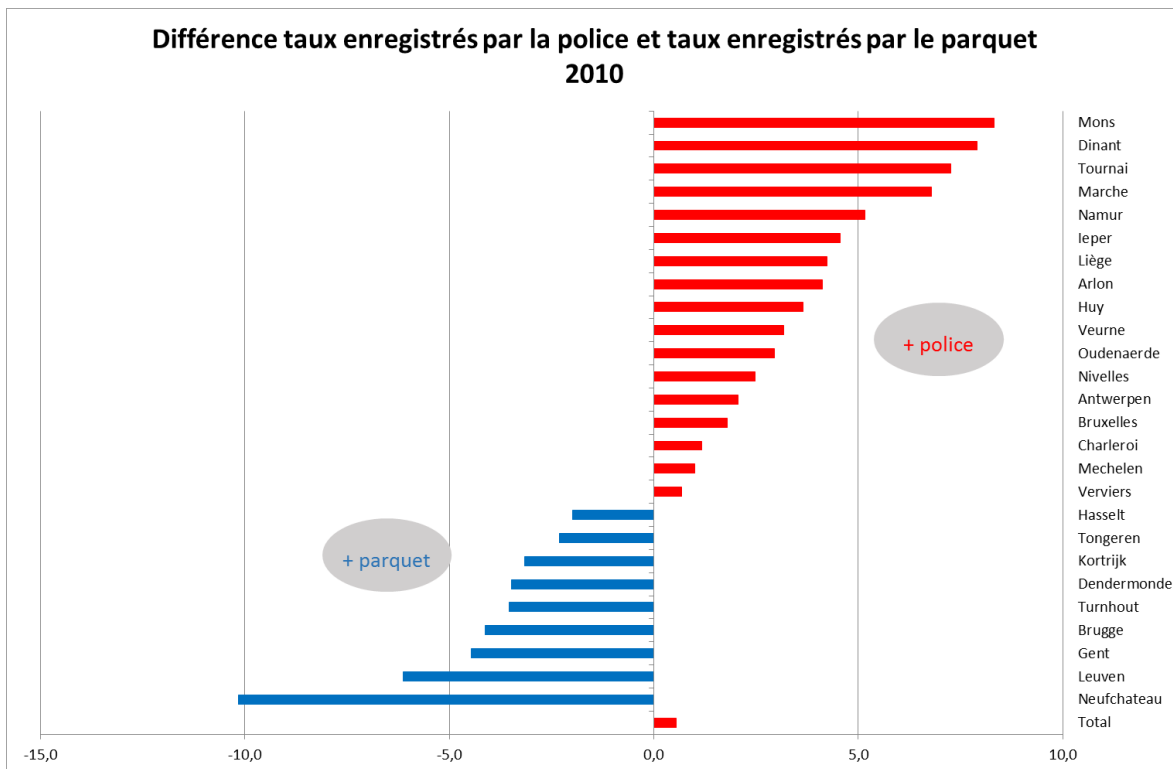
³⁶ Deze berekeningen worden uitgevoerd op basis van de gegevens van de statistisch analisten van 30 november 2015. De gegevens verschillen wat van die van 2010 uit de nota van de analisten die werden gebruikt voor de eerste tabel over 2010 evenals voor de analyses van correlatie en de bijbehorende figuren.

Deze verschillen tussen de twee types percentages kunnen trouwens doorheen de tijd evolueren. Aan de hand van de door de analisten in november 2015 geüpdatete gegevens geeft tabel 41 het verschil weer tussen het op basis van de politionele gegevens berekende percentage en dat op basis van de gegevens van het parket en dit voor 2007, 2010 en 2014.

Via deze grafieken kunnen overigens duidelijk de verschillen tussen de twee gegevensbronnen in kaart worden gebracht. De arrondissementen waarvoor het aantal door de politiediensten geregistreerde zaken hoger ligt dan dat van het parket worden in het rood aangeduid en in afdalende volgorde rekening houdend met het vastgestelde verschil, terwijl de arrondissementen waarvoor het aantal bij het parket geregistreerde zaken dat van de politiediensten overschrijdt worden in het blauw vermeld.

Figuur 12. Verschil tussen de in beide gegevensbronnen in 2007, 2010 en 2014 geregistreerde percentages van partnergeweld

Deze tamelijk aanzienlijke verschillen evenals de evolutie ervan doorheen de tijd roepen natuurlijk vragen op over de kwaliteit van de registraties aan beide zijden en de analisten hebben er zeker belang bij deze respectieve gegevensbronnen uitgebreider te bestuderen. We kunnen de kwestie niet ophelderen op basis van de beschikbare gegevens en zonder

een kwaliteitsvollere benadering. In eerste instantie zou er moeten worden nagegaan of de administratieve registratie zelf - meer bepaald die van de contextcode die dient om partnergeweld te identificeren - of de identificatie zelf van een zaak binnen een context van partnergeweld problemen veroorzaakt.

Deze vergelijking heeft in ieder geval als voordeel dat de aanvankelijk vastgestelde verschillen tussen de arrondissementen kunnen worden gerelativeerd: hoewel het aantal zaken van partnergeweld volgens de gegevens van het parket van 2010 1 tot 11 keer meer varieert naargelang van het arrondissement, is de marge immers slechts 1 tot 2,5 keer zo groot volgens de politionele gegevens.

Hoofdstuk 4. Evaluatie van de effectiviteit van het nultolerantiebeleid

1. Inleiding

Het is de bedoeling om op basis van empirische gegevens een beeld te verschaffen van *de effectieve toepassing* van de door omzendbrief COL 4/2006 aanbevolen toe te passen regels tijdens een tussenkomst. Ter herinnering, in de omzendbrief wordt onderstreept dat bij nultolerantie de volgende logica wordt gevolgd: "*hoe eerder de geweldpleger overigens geconfronteerd wordt met een overheid die hem resoluut terechtwijst, des te sneller zal dat geweld door een gerechtelijk optreden aan banden kunnen worden gelegd en escalatie kunnen worden voorkomen.*" Er wordt duidelijk de nadruk gelegd op de snelheid en de vastberadenheid en natuurlijk op het optreden. Het geloof in de doeltreffendheid van de gerechtelijke tussenkomst in de vorm van "de terechtwijzing" speelt dus een centrale rol in dit type benadering. Overeenkomstig deze gedragslijn moet de politie bijgevolg in theorie alle situaties van klachten van partnergeweld naar het parket doorverwijzen, zelfs wanneer het gedrag in kwestie niet duidelijk een misdrijf is (code 42). Op het niveau van het parket dient de gewone seponering in theorie beperkt te worden tot de situaties waarin "*er geen misdrijf is of onvoldoende bewijs*"³⁷ ervan, en voor zover de evaluatie van de toestand volkomen geruuststellend blijkt te zijn"³⁸. In de andere situaties bestaan de volgende mogelijkheden:

- de terechtwijzing, gevolgd door een sepot³⁹;
- de doorverwijzing naar een bemiddelingsprocedure (artikel 216 ter van het Wetboek van Strafvordering) die theoretisch verschillende mogelijkheden inhoudt: bemiddeling tussen de partijen, medische behandeling of therapie, dienstverlening of opleiding meer bepaald in het kader van een responsabiliseringsprogramma;
- de pretoriaanse probatie die de injunctie impliceert om bepaalde voorwaarden na te leven;
- de verwijzing naar de rechtbank met of zonder onderzoeksfase;
- de voorlopige hechtenis onder bepaalde voorwaarden.

Alvorens de gevolgen van het gerechtelijk beleid van de parketten te evalueren is het belangrijk om vooraf te kunnen nagaan in welke mate deze op het nulbeleid afgestemde gedragslijn uit de omzendbrief daadwerkelijk wordt toegepast. Er moet met andere woorden worden geanalyseerd in hoeverre de omzendbrief op het terrein in de praktijk wordt omgezet of nog in welke mate theorie en praktijk al dan niet overeenstemmen.

2. Studie van de effectieve gerechtelijk reactie (versus geen gevolg) tegenover de populatie van beklaagden waarvoor een misdrijf van partnergeweld wordt vastgesteld

Om dit onderzoek op een adequate manier te kunnen uitvoeren hebben we ervoor gekozen ons in deze analyse enkel toe te spitsen op de beklaagden voor wie *het misdrijf werd vastgesteld*, met name zij die tegelijkertijd worden doorverwezen op grond van andere

³⁷ Traceerbaar via de codes S0 van de seponeringen.

³⁸ COL 4/2006, IV., B, b, 1°, p. 17.

³⁹ Normaal gezien traceerbaar via de codes SS50 (vervolgning niet ongepast of seponering na berisping (VO - PRET)) en SS52 (seponering na berisping).

tenlasteleggingscodes dan enkel code 42 en voor wie het technisch sepot niet het enige gevolg was dat werd gegeven aan de zaak of aan de zaken die hem aanbelangen (cf. hoofdstuk 2, 2.3). Bij deze populatie van 27135 beklagden (70,5% van het totaal) moet vervolgens het aantal beklagden worden getoetst tegen wie één van de door de omzendbrief voorgestelde rechterlijke beslissingen werd genomen en omgekeerd het aantal beklagden aan wiens zaak geen ander gevolg werd gegeven dan het sepot (om opportuniteitsredenen).

De volgende tabel geeft het aantal en het percentage beklagden weer voor wie elk type oriëntatiebeslissing werd opgevolgd.

Tabel 42. Genomen beslissingen ten aanzien van de beklagden van partnergeweld (van wie het misdrijf wordt vastgesteld)

Beslissingen	Aantal	Percentage	Percentage zonder beslissing
Gerechtelijke reactie	8214 ⁴⁰	30,3	26,7
Bemiddeling	1933	7,1	7,5
<i>Afgeronde bemiddeling</i>	<i>799</i>	<i>2,9</i>	<i>3,1</i>
Pretoriaanse probatie	1407	5,2	5,5
Doorverwijzing naar de rechtbank	4797	17,7	19,6
Aanhoudingsbevel	839	3,1	3,3
Minnelijke schikking	159	0,6	0,6
Geen gevolg	18921	69,7	73,3
Enkel sepot	17583	64,8	68,2
<i>Toestand geregulariseerd</i>	<i>8341</i>	<i>30,7</i>	<i>32,3</i>
<i>Toestand niet geregulariseerd</i>	<i>9242</i>	<i>34</i>	<i>35,8</i>
Geen beslissing	1338	4,9	25797
Totaal	27135	100%	

Vanuit het oogpunt van de in de omzendbrief vermelde mogelijkheden wensen we eerst en vooral er de aandacht op te vestigen dat de "terechtwijzing" niet frequent voorkomt in de rechtspraktijk. In de omzendbrief wordt verduidelijkt dat de terechtwijzing impliceert dat de dader van geweld zich gemeld heeft bij de magistratuur na een oproeping voor de procureur des Konings. De in het TPI/REA-computersysteem voorziene registratie zorgt evenwel voor heel wat verwarring. De codes SS50 en SS52, die de motieven tot zondergevolgstelling in kaart brengen, maken gewag van "berisping" of "berisping" en zouden eventueel dit type situatie kunnen omvatten, maar de terechtwijzing wordt er niet duidelijk geïdentificeerd. Uit de analyse van de registraties blijkt dat deze codes SS50 en SS52 slechts in een miniem aantal gevallen (minder dan 100) worden gebruikt, wat op statistisch vlak ten aanzien van de desbetreffende populatie volledig onbeduidend is. Volgens de analisten worden deze terechtwijzingen ingevoerd als vormen van pretoriaanse probatie (code S201) zonder dat ze kunnen worden onderscheiden van toepassingen die in dit kader voorwaarden van probatie

⁴⁰ Verschillende vormen van gerechtelijke reactie kunnen worden samengebracht omdat het totale aantal verschillende categorieën het totale aantal beklagden overschrijdt die het voorwerp uitmaken van een gerechtelijke reactie.

met zich meebrengen. Enkel door contact op te nemen met de desbetreffende actoren in een andere fase van het onderzoek zou de kwestie kunnen worden opgehelderd. Dit onderzoek brengt er ons toe dat in ieder geval een aanbeveling moet worden geformuleerd om de registratieprocedure van de "terechtwijzingen" te verduidelijken.

Op het totaal van de 27135 beklaagden voor wie een misdrijf van partnergeweld werd vastgesteld, maken de registraties in het REA/TPI-systeem het mogelijk om de volgende beslissingen op te sommen:

- aan 7% van de beklaagden werd een bemiddeling voorgesteld krachtens artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering⁴¹. Via een registratie in het REA/TPI-systeem is het echter niet mogelijk om de aard van de maatregel te preciseren. Voor 3% van de beklaagden wordt deze bemiddeling gekwalificeerd als "afgerond";
- er werd gekozen voor een pretoriaanse probatie⁴² en dit leidde voor 5% van de beklaagden tot een sepot;
- 18% van de beklaagden werd doorverwezen naar een rechtbank, met of zonder onderzoek, of heeft reeds het voorwerp uitgemaakt van een vonnis;
- 3% van de beklaagden hebben het voorwerp uitgemaakt van een aanhoudingsbevel;
- bij 0,6% van de beklaagden werd overigens overgegaan tot een niet in de omzendbrief vermelde beslissing met name een minnelijke schikking.

Tot slot kan er worden gesteld dat voor 65% van de beklaagden *een sepot (wegens opportuniteitsredenen)* het enige gevolg was dat werd gegeven aan het feit/de feiten van partnergeweld. Er moet nog 5% van de beklaagden worden toegevoegd aan dit cijfer voor wie (nog) *geen enkele beslissing* werd geregistreerd in het systeem op het moment van de extracties wat neerkomt op 70% van de beklaagden voor wie er geen sprake was van een daadwerkelijke reactie. De tabel geeft overigens de berekende percentages weer waarbij er geen rekening werd gehouden met de beklaagden voor wie nog geen beslissing werd genomen (of geregistreerd in het systeem)

Eerst en vooral kan worden geconcludeerd dat op basis hiervan er *een zeer aanzienlijk verschil* kan worden opgemerkt tussen het nultolerantiebeleid in theorie, waarbij er op elke door de omzendbrief vastgelegde situatie een gerechtelijk antwoord dient te volgen en het beleid in de praktijk waarbij er sprake is van seponeringen, zonder enige andere reactie, of er geen beslissing wordt genomen, in 65% tot 70% van de gevallen. Het grote aantal seponeringen wegens opportuniteitsredenen als enige gerechtelijke reactie heeft evenwel als voordeel dat de gedetailleerde inhoud van de aangehaalde motieven tot zondergevolgstelling van naderbij moet worden bestudeerd.

Dit onderzoek vereist in eerste instantie dat alle motieven moeten worden geanalyseerd wanneer er sprake is van een sepot wegens opportuniteitsredenen. Deze oefening werd gemaakt voor de hele populatie van beklaagden op grond van partnergeweld ongeacht het feit of al dan niet een misdrijf werd vastgesteld. De volgende tabel lijst de verschillende motieven op en ordent ze in functie van hun frequentie.

⁴¹ Traceerbaar via de codes C055 en C056.

⁴² Traceerbaar via de code S201 die de sepot weergeeft na pretoriaanse probatie

Tabel 43. Studie van de motieven tot zondergevolgstelling wegens opportuniteitsredenen

Sepot wegens opportuniteitsredenen		Aantal	Percentage
Toestand geregulariseerd	S101	13990	40,1
Wanverhouding strafvordering - maatschappelijke verstoring	S123	6398	18,3
Misdrijf van relationele aard	S102	4638	13,3
Toevallige feiten met oorzaak	S121	3305	9,5
Houding van het slachtoffer	S124	2102	6
Afwezigheid van antecedenten	S120	1331	3,8
Andere prioriteiten op het vlak van opsporings- en vervolgingsbeleid	S141	1136	3,3
Beperkte maatschappelijke weerslag	S100	588	1,7
Nadeel gering	S103	606	1,7
Te weinig recherchecapaciteit	S140	304	0,9
Redelijke termijn overschreden	S104	288	0,8
Vergoeding van het slachtoffer	S125	229	0,7
Jeugdige leeftijd van de dader	S122	11	0
Totaal van de aangehaalde motieven tot zondergevolgstelling wegens opportuniteitsredenen	Totaal	34926	100

Wanneer het motief hier als rekeneenheid wordt gebruikt, dan kan duidelijk worden geconcludeerd dat "toestand geregulariseerd" het meest frequent wordt gehanteerd. Het gebruik van deze code of codes in het algemeen maakt het natuurlijk niet mogelijk om meer te weten over de elementen die aan de basis liggen van deze beoordeling of te achterhalen hoe men tot deze beoordeling is gekomen. Er kan worden vastgesteld dat deze code a priori verwijst naar een gedane vaststelling over de objectieve evolutie van een situatie en overigens eveneens eventueel naar het door omzendbrief COL4/2006 geïntroduceerde criterium van een "geruststellende evaluatie". Rekening houdend met dit bijzondere criterium maken de andere motieven eerder deel uit van een subjectiever oordeel dat betrekking heeft op het nut om het proces voort te zetten op basis van een beoordeling van de ernst, de schade of de aard van de feiten. Het is dus interessant om bij de latere analyses dit onderscheid te onthouden tussen de situaties waarbij het sepot (wegens opportuniteitsredenen) als enig antwoord verband houdt met een geregulariseerde omschreven toestand enerzijds en de situaties waarvoor enkel andere motieven tot zondergevolgstelling worden aangehaald⁴³ anderzijds.

⁴³ Er moet worden ondertrept dat de vaststelling van een sepot wegens een geregulariseerde toestand zich tegelijkertijd kan voordoen bij éénzelfde beklagde, op een ander vroeger of later moment tijdens zijn traject, bij een bemiddeling (494 = 1.8%), bij een doorverwijzing naar de rechtbank (1011=3.7%), bij een aanhoudingsbevel (165=0.6%), bij een pretoriaanse probatie (223= 0.8%) of bij een minnelijke schikking (52=0.2%). We beschouwen deze situatie hier apart, wanneer het als motief verschijnt, en wanneer het sepot wegens opportuniteitsredenen de enige maatregel is.

Tabel 44. Sepot wegens een geregulariseerde toestand bij de sepot wegens opportuniteitsredenen in de populatie van beklagden voor wie een misdrijf van partnergeweld werd vastgesteld

	Aantal	Percentages
Enkel sepot wegens opportuniteitsredenen	17583	100,0%
Toestand niet geregulariseerd	8341	47,4%
Ander motief – geen regulariseerde toestand	9242	52,6%

De analyse van deze motieven bij de populatie van beklagden van wie een misdrijf van partnergeweld werd vastgesteld geeft te kennen dat in ongeveer de helft van de gevallen (47%) waar er wordt besloten tot enkel een sepot wegens opportuniteitsredenen zonder een andere gerechtelijke reactie, de regularisering van de situatie wordt ingeroepen. Het percentage van deze gevallen bedraagt dus 31% (tabel 42) op de volledige populatie.

Hoewel de "regularisering van de toestand" talrijke vragen oproept, leidt dit motief ertoe de aanvankelijk vastgestelde afstand tussen de theoretische doelstelling van de nultolerantie en de empirische telling van genomen beslissingen wat te relativieren. Rekening houdend met deze redenering blijft de op deze manier gerelativeerde afstand evenwel belangrijk aangezien hij geen enkele effectieve gerechtelijk reactie teweegbracht voor meer dan één op de drie beklagden (34%) (tabel 42) in situaties waarin door de omzendbrief duidelijk een respons wordt aanbevolen.

Om nog op een andere manier de mate waarin een nultolerantiebeleid al dan niet wordt toegepast na te gaan kunnen van onze referentiepopulatie in deze analyse de beklagden worden uitgesloten voor wie er een geregulariseerde toestand werd vastgesteld en kan op deze manier tegenover dit geheel het aantal beklagden worden berekend voor wie er sprake is van een daadwerkelijke gerechtelijke respons en aan wie er geen enkel gevolg werd gegeven, hetzij door het ontbreken van een beslissing hetzij door een sepot (wegens opportuniteitsredenen). Op het totaal van deze beklagden waarvoor de situatie niet geregulariseerd is en misdrijven worden vastgesteld, zal aan 56% van de gevallen geen daadwerkelijk gerechtelijk gevolg worden gegeven, hetzij door een sepot, hetzij door het ontbreken van een beslissing, terwijl een gerechtelijke respons voor 44% van deze beklagden gepast zal zijn.

Tabel 43. Gerechtelijke reactie en "geen gevolg" aan de beklagden waarvoor het misdrijf van "partnergeweld" wordt vastgesteld en de situatie niet geregulariseerd is

Beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf bewezen is	27135	
Beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf bewezen is, waarbij er sprake is van een sepot wegens een geregulariseerde toestand	8341	
Beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf bewezen is, waarbij er geen sprake is van een geregulariseerde toestand	18794	100%
Gerechtelijke reactie	8214	44%
Geen gevolg	10580	56%
Sepot wegens opportuniteitsredenen (met uitzondering van een geregulariseerde toestand)	9242	49%
Geen beslissing	1338	7%

3. Analyse in functie van de arrondissementen

Voor zover het de bedoeling is om het gerechtelijk beleid in kaart te brengen, is het in het bijzonder interessant om na te gaan of de aantallen van "gerechtelijke reactie" tegenover "geen gevolg" volgens de twee aangenomen manieren van berekening, zich op een vergelijkbare of een verschillende manier aftekenen naargelang de arrondissementen.

Volgens de eerste manier van berekening maakt de volgende tabel naargelang de arrondissementen een onderscheid tussen het percentage beklaagden (waarbij de feiten van partnergeweld worden vastgesteld) waaraan geen gevolg werd gegeven en het percentage beklaagden waarvoor er sprake was van een daadwerkelijke gerechtelijke reactie. Wat betreft de feiten van partnergeweld waaraan geen gevolg werd gegeven, onderscheidt de tabel overigens de feiten van partnergeweld waarover geen enkele beslissing werd genomen, die slechts het voorwerp hebben uitgemaakt van een sepot wegens opportuniteitsredenen, met uitzondering van het motief van geregulariseerde toestand van tot slot feiten van partnergeweld waarvan de seponering wordt gerechtvaardigd door een geregulariseerde toestand.

Het percentage van beklaagden waarvan de situatie werd geseponeerd wegens regularisatie van de toestand varieert uitermate van een minimum van 7% te Doornik tot een maximum van 69% in Dendermonde. Het zou dus in het bijzonder interessant zijn om te kunnen analyseren wat er schuilt achter dit type registratie. Zijn er in bepaalde arrondissementen echt meer dan in andere frequentere vaststellingen van situaties die positief zijn geëvolueerd? Resulteren deze vaststellingen uit effectieve evaluaties? Zo ja, waar worden deze evaluaties dan uitgevoerd? Of verwijzen deze verschillen eerder naar zeer uiteenlopende administratieve registratiemethoden?

De percentages beklaagden ten aanzien van wie nooit geen enkele beslissing werd genomen verschilt eveneens enorm: hoewel dit cijfer in totaal slechts betrekking heeft op 5% van de desbetreffende beklaagden, vertonen bepaalde arrondissementen waaronder Namen (22%) of Hoei (15%) percentages die duidelijk hoger liggen dan het gemiddelde.

Tot slot varieert het percentage beklaagden waarvan de zaak wordt geseponeerd wegens een ander motief van zongeragevolgstelling dan de regularisatie van de toestand eveneens zeer beduidend van een minimum van 11% te Antwerpen naar een maximum van 59% in Doornik en Brussel terwijl dit cijfer 34% bedraagt voor de volledige populatie.

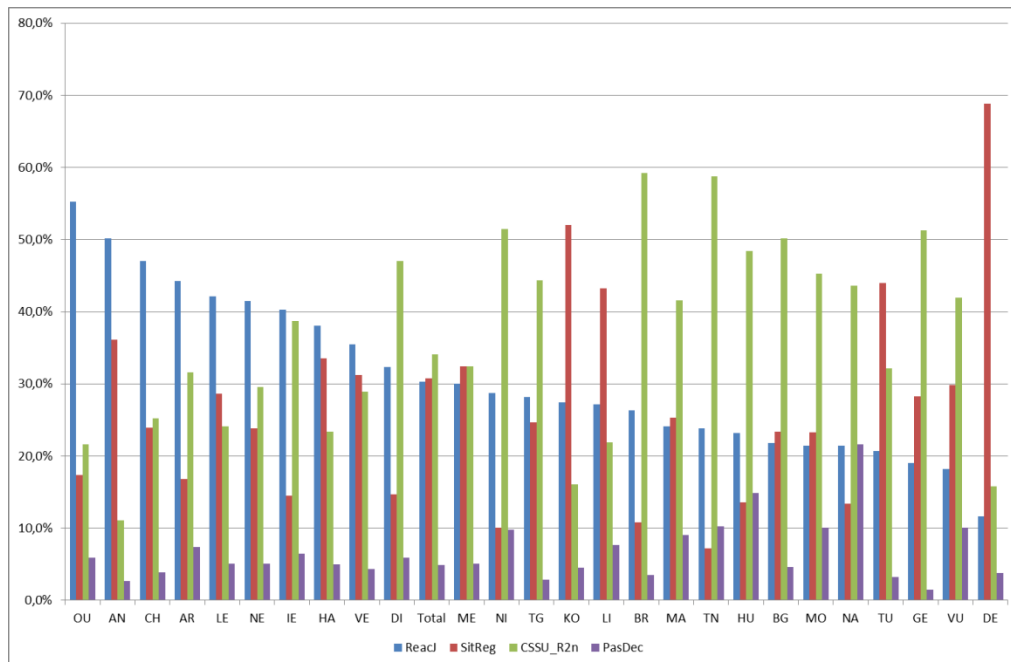
Het globale percentage van afwezigheid van gerechtelijke gevolgen wordt verkregen door deze drie categorieën samen te voegen. Uit dit cijfer kan dan een grote variabiliteit tussen arrondissementen worden afgeleid: de afwezigheid van gerechtelijke gevolgen is het frequentst in Dendermonde en Veurne met respectieve percentages van 88% en 82% van de beklaagden terwijl deze afwezigheid zich slechts in één op de twee gevallen voordoet te Oudenaarde (45%) en te Charleroi (53%).

Tabel 44. Gerechtelijke reactie en "geen gevolg" aan de beklagden waarvoor het misdrijf van "partnergeweld" wordt vastgesteld naargelang de arrondissementen

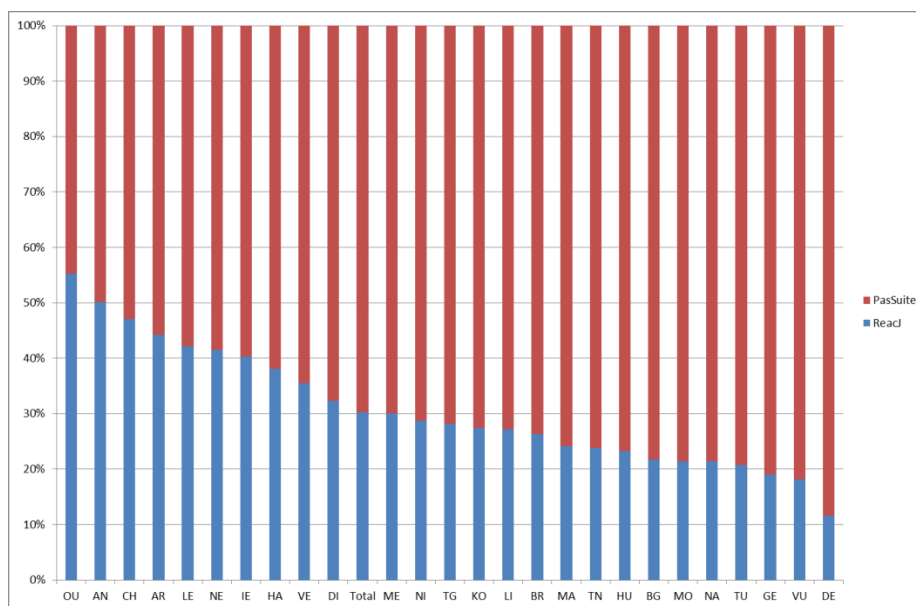
		Geen beslissing		CSS U2		Geregulariseerde toestand		Geen gevolg		Gerechtelijke reactie		Totaal	
Antwerpen	AN	61	3%	252	11%	822	36%	1135	50%	1142	50%	2277	100%
Aarlen	AR	18	7%	77	32%	41	17%	136	56%	108	44%	244	100%
Brugge	BG	65	5%	703	50%	328	23%	1096	78%	305	22%	1401	100%
Brussel	BR	128	4%	2143	59%	392	11%	2663	74%	953	26%	3616	100%
Charleroi	CH	95	4%	622	25%	590	24%	1307	53%	1162	47%	2469	100%
Dendermonde	DE	83	4%	351	16%	1526	69%	1960	88%	258	12%	2218	100%
Dinant	DI	12	6%	96	47%	30	15%	138	68%	66	32%	204	100%
Gent	GE	32	2%	1121	51%	618	28%	1771	81%	416	19%	2187	100%
Hasselt	HA	50	5%	237	23%	340	34%	627	62%	386	38%	1013	100%
Hoei	HU	46	15%	150	48%	42	14%	238	77%	72	23%	310	100%
Ieper	IE	8	7%	48	39%	18	15%	74	60%	50	40%	124	100%
Kortrijk	KO	58	5%	208	16%	672	52%	938	73%	355	28%	1293	100%
Leuven	LE	66	5%	311	24%	370	29%	747	58%	544	42%	1291	100%
Luik	LI	169	8%	483	22%	954	43%	1606	73%	600	27%	2206	100%
Marche	MA	15	9%	69	42%	42	25%	126	76%	40	24%	166	100%
Mechelen	ME	35	5%	226	33%	226	33%	487	70%	209	30%	696	100%
Bergen	MO	38	10%	171	45%	88	23%	297	79%	81	21%	378	100%
Namen	NA	108	22%	218	44%	67	13%	393	79%	107	21%	500	100%
Neufchateau	NE	22	5%	129	30%	104	24%	255	58%	181	42%	436	100%
Nijvel	NI	57	10%	301	52%	59	10%	417	71%	168	29%	585	100%
Oudenaarde	OU	18	6%	66	22%	53	17%	137	45%	169	55%	306	100%
Tongeren	TG	25	3%	391	44%	217	25%	633	72%	248	28%	881	100%
Doornik	TN	47	10%	269	59%	33	7%	349	76%	109	24%	458	100%
Turnhout	TU	32	3%	318	32%	435	44%	785	79%	205	21%	990	100%
Verviers	VE	30	4%	199	29%	215	31%	444	65%	244	36%	688	100%
Veurne	VU	20	10%	83	42%	59	30%	162	82%	36	18%	198	100%
Totaal	Totaal	1338	5%	9242	34%	8341	31%	18921	70%	8214	30%	27135	100%

De volgende figuren maken het mogelijk deze globale (figuur 13) of gedetailleerde (figuur 14) percentages en het klassemment van de arrondissementen te visualiseren in neerdalende volgorde volgens de aan de situaties van de beklagden wegens feiten van partnergeweld (vastgesteld misdrijf) verleende effectieve gerechtelijke reactie.

Figuur 13. Gerechtelijke reactie en verschillende vormen van "geen gevolg" volgens de arrondissementen voor de beklaagden van wie het misdrijf wordt vastgesteld

Figuur 14. Gerechtelijke reactie en "geen gevolg" (met inbegrip van de geregulariseerde toestand)

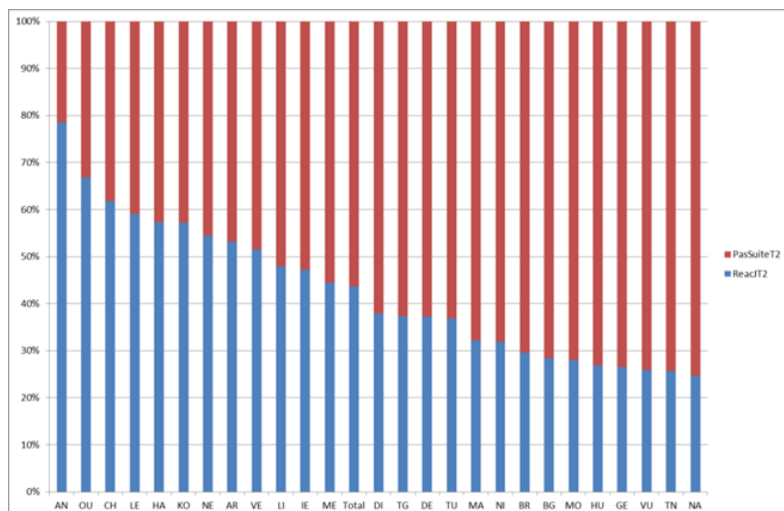
In de tweede manier van berekening worden de beklaagden voor wie de situaties worden gekwalificeerd als geregulariseerd uitgesloten van de volledige populatie. Op basis hiervan worden de nieuwe percentages van "gerechtelijke reactie" en "geen gevolg" berekend. Het idee bestaat hier erin om het percentage van de al dan niet gerechtelijke reactie te evalueren met dien verstande dat de situaties van de beklaagden niet worden beschouwd als geregulariseerd vanuit het oogpunt van de feiten van partnergeweld.

Tabel 45. Gerechtelijke reactie en afwezigheid van gevolgen bij de beklagden bij wie het misdrijf van partnergeweld wordt vastgesteld en van wie de toestand niet is "geregulariseerd" in functie van de arrondissementen

		Geen beslissing		CSS U2		Geen gevolg2		Gerechtelijke reactie2		Totaal2	
Antwerpen	AN	61	3%	252	11%	313	22%	1142	78%	1455	100%
Aarlen	AR	18	7%	77	32%	95	47%	108	53%	203	100%
Brugge	BG	65	5%	703	50%	768	72%	305	28%	1073	100%
Brussel	BR	128	4%	2143	59%	2271	70%	953	30%	3224	100%
Charleroi	CH	95	4%	622	25%	717	38%	1162	62%	1879	100%
Dendermonde	DE	83	4%	351	16%	434	63%	258	37%	692	100%
Dinant	DI	12	6%	96	47%	108	62%	66	38%	174	100%
Gent	GE	32	2%	1121	51%	1153	73%	416	27%	1569	100%
Hasselt	HA	50	5%	237	23%	287	43%	386	57%	673	100%
Hoei	HU	46	15%	150	48%	196	73%	72	27%	268	100%
Ieper	IE	8	7%	48	39%	56	53%	50	47%	106	100%
Kortrijk	KO	58	5%	208	16%	266	43%	355	57%	621	100%
Leuven	LE	66	5%	311	24%	377	41%	544	59%	921	100%
Luik	LI	169	8%	483	22%	652	52%	600	48%	1252	100%
Marche	MA	15	9%	69	42%	84	68%	40	32%	124	100%
Mechelen	ME	35	5%	226	33%	261	56%	209	44%	470	100%
Bergen	MO	38	10%	171	45%	209	72%	81	28%	290	100%
Namen	NA	108	22%	218	44%	326	75%	107	25%	433	100%
Neufchateau	NE	22	5%	129	30%	151	45%	181	55%	332	100%
Nijvel	NI	57	10%	301	52%	358	68%	168	32%	526	100%
Oudenaarde	OU	18	6%	66	22%	84	33%	169	67%	253	100%
Tongeren	TG	25	3%	391	44%	416	63%	248	37%	664	100%
Doornik	TN	47	10%	269	59%	316	74%	109	26%	425	100%
Turnhout	TU	32	3%	318	32%	350	63%	205	37%	555	100%
Verviers	VE	30	4%	199	29%	229	48%	244	52%	473	100%
Veurne	VU	20	10%	83	42%	103	74%	36	26%	139	100%
Totaal	Totaal	1338	5%	9242	34%	10580	56%	8214	44%	18794	100%

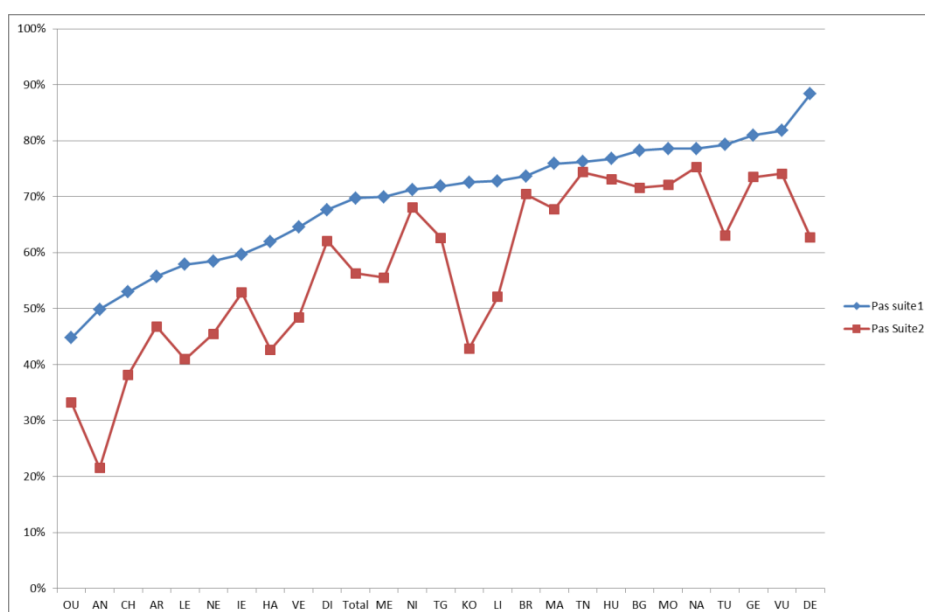
Aangezien geregulariseerde toestanden worden uitgesloten ligt het globale percentage van de gerechtelijke reactie hoger dan bij de vorige berekening (44% versus 30%), maar ze blijft beperkt tot minder dan één op de twee gevallen. Wat betreft het percentage van de situaties zonder gerechtelijke reactie blijven de verschillen tussen de arrondissementen wel steeds aanwezig: dit percentage varieert van een minimum van 22% in Antwerpen tot een maximum van 75% in Namen of 74% in Veurne en Doornik. Via de volgende figuur kan de toestand in elk arrondissement worden gevisualiseerd.

Figuur 15. Gerechtelijke reactie en "geen gevolg" voor alle beklagden voor wie het misdrijf wordt vastgesteld en van wie de toestand niet is geregulariseerd

Via de volgende figuur kan het verschil tussen de twee indicatoren van "geen gevolg" worden gevisualiseerd dat wordt gegeven aan de situaties van de beklagden wegens feiten van partnergeweld van wie het misdrijf wordt vastgesteld. De arrondissementen worden er geklasseerd in stijgende volgorde van "geen gevolg", waarbij in de populatie de beklagden worden opgenomen voor wie een geregulariseerde situatie werd vastgesteld (GeenGevolg1). De tweede indicator (GeenGevolg2) wordt berekend door laatstgenoemde beklagden uit de desbetreffende populatie uit te sluiten. Hoewel de rangschikking van de arrondissementen niet fundamenteel wordt gewijzigd in functie van de gekozen indicator, kunnen evenwel beduidende verschillen worden vastgesteld, die verband houden met soms zeer frequente constatering in bepaalde arrondissementen van geregulariseerde toestanden.

Figuur 16. Gerechtelijke reactie en "geen gevolg" voor alle beklagden voor wie het misdrijf wordt vastgesteld (1) en uitsluitend van wie de toestand niet is geregulariseerd (2)

4. Analyse van de factoren in het proces van de afwezigheid van gerechtelijke gevolgen (logistisch regressie)

4.1. Inleiding

Het aantonen van het belangrijke verschil tussen nultolerantie in theorie en de effectieve toepassing ervan in de praktijk vergt een beter begrip. Ongeacht de keuze van de referentiepopulatie ligt het aantal beklagden waaraan geen enkel gerechtelijk gevolg werd gegeven hoog vanuit het oogpunt van de doelstelling van de nultolerantie. Het is dus interessant om op basis van de beschikbare statistische informatie na te gaan of bepaalde factoren een beduidende impact hebben op het beslissingsproces om geen enkel gevolg te geven aan de feiten van partnergeweld voor sommige beklagden. Het gaat er met andere woorden om te analyseren in welke mate dit proces duidelijk kan worden verklaard aan de hand van één of verscheidene variabelen met betrekking tot het sociaal-demografische, strafbare of gerechtelijke profiel van de desbetreffende beklagden.

Daartoe zullen we een beroep doen op een *logistische regressie*. Het is de bedoeling van deze statistische techniek om een model in te voeren om de waarden van een kwalitatieve doelvariabele (binair) uit te leggen rekening houdend met een geheel van variabelen die samen worden geïntroduceerd tijdens de analyse. In ons geval zal de afhankelijke doelvariabele de afwezigheid van de gerechtelijke gevolgen ("Geen gevolg") zijn bij de populatie van beklagden wegens partnergeweld van wie het misdrijf wordt vastgesteld. Deze analyse zal kunnen verlopen volgens twee modaliteiten: één waarbij rekening wordt gehouden met de beklagden van wie de toestand wordt gekwalificeerd als geregulariseerd en een andere waarbij deze beklagden worden uitgesloten.

De logistische regressie zal het eerst en vooral mogelijk maken om na te gaan in welke mate alle beschikbare variabelen kunnen bijdragen tot een (beter) begrip van het beslissingsproces om geen ander gevolg te geven aan de zaak dan de afwezigheid van een model⁴⁴. Dit is het geval wanneer minstens één van de onafhankelijke (of voorspelbare) variabelen de voorspellingscapaciteit van het model verbetert. De globale voorspellingscapaciteit van het model kan evenwel min of meer hoog zijn⁴⁵.

Via de analyse kunnen vervolgens de onafhankelijke variabelen worden vastgelegd die al dan niet een pertinente impact zullen hebben en, wanneer dit het geval is, de relevantiegraad⁴⁶. In tegenstelling tot analyses per variabele via gekruiste tabellen (samen met Chi²) houdt de logistische regressie rekening met kruiseffecten en correlaties tussen de verschillende variabelen en maakt ze het zo mogelijk om de impact van een variabele "alles blijft onveranderd" te onderzoeken.

⁴⁴ De betekenis van het regressiemodel wordt geëvalueerd door sommige coëfficiënten waaronder de R² van Nagelkerke (tussen 0 en 1, hoe hoger de coëfficiënt, hoe groter de betekenis van het model) of de waarden van de $-2\log$ van waarschijnlijkheid (*log likelihood value*) (het model is relevant wanneer in elk stadium de probabiliteit $-2\log$ (-2LL) lager ligt dan de basisprobabiliteit -2LL).

⁴⁵ Deze relevantiegraad wordt onder andere bepaald door de waarden van de R² van Nagelkerke.

⁴⁶ Voor elke variabele wordt deze impact geëvalueerd op basis van de statistiek van Wald en Odd-Ratio (Exp b). Laatstgenoemde coëfficiënt geeft de verandering van verhouding weer (odd ratio) wanneer de prognose (de variabele) met één eenheid toeneemt. Dit cijfer zal de waarschijnlijkheid van "geen gevolg" uitdrukken wanneer het bijvoorbeeld al dan niet om een vrouw of fysiek geweld gaat.

De afhankelijke en onafhankelijke variabelen worden als volgt gedefinieerd met het oog op de analyse.

De *afhankelijke variabele (GeenGevolg)* wordt gedefinieerd door het feit dat er geen gevolg werd gegeven. Deze variabele omvat de situaties waarin geen enkele beslissing werd genomen en het sepot wegens opportuniteitsredenen de enige beslissing was⁴⁷.

De in de analyse geïntroduceerde onafhankelijke variabelen zijn:

(1) sociaal-demografisch

- a. het geslacht (*sexen*),
- b. de al dan niet Belgische nationaliteit (*Belgn*) en de categorie van nationaliteit (*Cat_Natn*),
- c. de leeftijdscategorie (*Cat_age1*),
- d. de socio-economische indicator, namelijk het kwartiel met betrekking tot de verdeling van de werkloosheidscijfers van de gemeente waar de beklagde verblijft (*CatChoc*).

(2) gerechtelijk en strafbaar:

- a. de eerste aanmelding van partnergeweld (eerste instroom van een dossier met betrekking tot partnergeweld in 2010) (*Ent1_10*),
- b. van andere misdrijven losstaand partnergeweld (enkel partnergeweld) (*PVIFcpleU*),
- c. wederzijds partnergeweld (*Recipn*),
- d. fysiek partnergeweld (met vrijwillige slagen en verwondingen) (*Cps_bless*),
- e. inbreuken op de persoonlijke levenssfeer (*ViePr*),
- f. bedreigingen (*Menac*),
- g. doodslag of poging tot doodslag (*Hom_Tent*),
- h. seksueel misbruik (*AbusSex*),
- i. vermelding van een geregulariseerde situatie als motief voor seponering wegens opportuniteitsredenen (*S101n*).

4.2. Resultaten van de logistische regressie voor alle beklagden van wie het misdrijf van partnergeweld wordt vastgesteld

De resultaten van deze analyse⁴⁸ (cf. bijlage) tonen eerst en vooral aan dat alle via de statistische registraties beschikbare variabelen geen al te sluitend verklarend model voortbrengen. De evaluatie van de kwaliteit van de correctie is immers niet erg hoog (R2 Nagelkerke = 0,235). Het toeval of het irrationele element speelt met andere woorden in het beslissingsproces een belangrijke rol. Daarnaast is het ook mogelijk dat andere niet in de

⁴⁷ Behalve de pretoriaanse probatie die wordt beschouwd als een effectieve gerechtelijke reactie.

⁴⁸ In functie van de verhouding van onbekende waarden in verscheidene variabelen (geslacht, nationaliteit, categorie van nationaliteit, categorie van werkloosheid) kon de logistische regressie worden uitgevoerd op een totaal van 22955 beklagden of 85% van alle beklagden van wie het misdrijf wordt vastgesteld.

statistische registratie opgenomen variabelen, zoals de wens van het slachtoffer, meer performante explicatieve factoren kunnen zijn.

In de analyse worden evenwel bepaalde variabelen aangestipt die een aanzienlijke impact hebben op de beslissing om geen enkel gevolg te geven aan de feiten van partnergeweld, waarbij alles onveranderd blijft.

Zo kan de aandacht erop worden gevestigd dat de afwezigheid van gerechtelijke gevolgen waarschijnlijker is naargelang het belang:

1. Wanneer de toestand wordt bestempeld als geregulariseerd. Het OR (=4,3) wijst erop dat de waarschijnlijkheid dat geen gevolg wordt gegeven in dit geval vier keer zo hoog ligt, waarbij overigens alles onveranderd blijft. In werkelijkheid bedraagt het percentage van afwezigheid van gevolgen 84% wanneer de toestand wordt beoordeeld als geregulariseerd en 61% wanneer deze vaststelling niet werd geformuleerd.
2. Voor de beklaagden over wie in 2010 voor de eerste keer feiten van partnergeweld werden gemeld (OR = 2,3). Het percentage van afwezigheid van gevolg bedraagt 76% voor de personen die voor het eerst feiten van partnergeweld hebben gepleegd terwijl dit cijfer bij de "recidivisten" 57% bedraagt.
3. Het percentage van afwezigheid van gevolg bij de vrouwelijke beklaagden (OR = 1,8) is 79% terwijl dit cijfer bij de mannen neerkomt op 67%;
4. Wat betreft de beklaagden bij wie het partnergeweld de enige vorm van delinquentie is (OR = 1,7). Het percentage "geen gevolg" bedraagt bij hen 82% terwijl dit 66% is bij beklaagden die een andere vorm van criminaliteit beoefenen.

Omgekeerd is de afwezigheid van gerechtelijke gevolgen minder waarschijnlijk.

1. Wanneer er fysiek geweld wordt vastgesteld door de aanwezigheid van opzettelijke slagen en verwondingen (OR = 0,4), dan bedraagt het percentage van afwezigheid van gerechtelijke gevolgen 66%. Er is sprake van 82% wanneer er geen opzettelijke slagen en verwondingen zijn;
2. In geval van doodslag of poging tot doodslag - zeldzame gevallen (N = 200) - dan is de afwezigheid van gevolgen veel minder frequent (OR = 0,06): enkel in 16% van de gevallen tegenover 70% in de andere gevallen;
3. Wanneer er sprake is van seksueel misbruik (OR = 0,3), wat zich eveneens weinig frequent voordoet, dan wordt de afwezigheid van gevolgen vastgesteld in 40% van de gevallen tegenover 70% in de andere gevallen.

De vreemde herkomst van de beklagde beïnvloedt de afwezigheid van gerechtelijke gevolgen beduidend, maar deze impact blijft zwak (OR = 1,1). Het percentage van "geen gevolg" bedraagt immers 70% voor de Belgische beklagden tegenover 65% bij alle buitenlandse beklagden. De verschillende categorieën van nationaliteit hebben overigens geen aanzienlijke impact⁴⁹. Er kan desalniettemin uit de gekruiste tabel (cf. bijlage) worden afgeleid dat het percentage van afwezigheid van gevolgen het zwakst (57%) is bij de groep van de beklagden uit één van de Maghreblanden en het hoogst in de groep van de Belgen

⁴⁹ Sig = 0.495

(70%), de beklagden met een Oost-Europese nationaliteit, uit Zuid- en Centraal-Amerika of uit Azië.

Wederzijds partnergeweld beïnvloedt de afwezigheid van gerechtelijk gevolg niet (OR = 0,99 en Sig = 0,53). De inbreuken op de privacy (OR = 0,7) enerzijds of bedreigingen anderzijds (OR = 0,7) hebben overigens slechts een zwakke impact.

Tot slot kan er via de analyse worden vastgesteld dat de sociaal-economische context die wordt gemeten aan de hand van het werkloosheidspercentage van de verblijfplaats van de beklagde een impact heeft die eerder laag blijft (OR = 0,82). Het percentage afwezigheid van gevolgen ligt inderdaad het hoogst bij de beklagden die deel uitmaken van het kwartiel met het laagste werkloosheidspercentage (75%) en die de gunstigste context weerspiegelt, en het laagst bij de beklagden die behoren tot het kwartiel met het hoogste werkloosheidspercentage. De twee intermediaire kwartielen tonen percentages van 72% en 68% die stelselmatig dalen.

4.3. Resultaten van de logistische regressie voor alle beklagden van wie het misdrijf van partnergeweld wordt vastgesteld en van wie de situatie wordt bestempeld als niet-geregulariseerd

Gelet op het belang van de variabele met betrekking tot de vaststelling van een geregulariseerde toestand, zoals via de eerste logistische regressie werd vastgesteld, is het interessant om de analyse te herhalen waarbij deze keer van de populatie de beklagden worden uitgesloten wiens toestand als geregulariseerd wordt beschouwd die bijgevolg een sepot wegens opportunititsredenen heeft gerechtvaardigd. Het is de bedoeling om deze constatering – wat aanvechtbaar is – te bestuderen door te verwijzen naar een objectieve evolutie van de situatie die in werkelijkheid eender welke wil van gerechtelijke reactie overbodig maakt.

We willen er eerst en vooral op wijzen dat de uitgevoerde analyse die zich beperkt tot de beklagden uit de populatie wiens situatie niet als geregulariseerd wordt beschouwd uitgemond is in een verklarend model dat nog zwakker is (R^2 van Nagelkerke = 0,198) dan dat uit de eerste analyse.

Aangezien er hier geen rekening wordt gehouden met de variabele aangaande de vaststelling van een geregulariseerde toestand, levert deze tweede analyse zeer gelijkaardige resultaten op die de relevantie van de vorige conclusies bevestigen. Zoals bij de vorige analyse van de volledige populatie kunnen er variabelen worden afgeleid die ceteris paribus een beslissende impact hebben. Daarnaast verschillen deze variabelen niet van die uit de analyse van de volledige populatie, waarin de als geregulariseerd bestempelde situaties werden opgenomen.

De drie zelfde factoren leiden ertoe dat er geen gerechtelijke gevolgen worden gegeven aan de zaken.

1. De meest bepalende variabele in het model is opnieuw de vaststelling dat voor het eerst feiten van partnergeweld (OR = 2,4) worden aangemeld en het belang van de impact is hier nog sterker. Het percentage van afwezigheid van vervolging bedraagt

66% voor de personen die voor het eerst feiten van partnergeweld hebben gepleegd terwijl dit cijfer bij de "recidivisten" 36% bedraagt.

2. Op de tweede plaats komt het geslacht (OR = 1,9) als beslissende variabele. Er wordt immers bij 70% van de vrouwelijke beklaagden geen gevolg gegeven aan feiten van partnergeweld, terwijl dit cijfer bij de mannelijke beklaagden 53% bedraagt.
3. Zoals bij de vorige analyse ligt het percentage van zaken waaraan geen gevolg werd gegeven hoger bij de beklaagden bij wie partnergeweld de enige vorm van criminaliteit is (OR = 1,8). Het percentage "geen gevolg" bedraagt bij hen 82% terwijl dit 66% is bij beklaagden die eveneens een andere vorm van criminaliteit beoefenen.

De variabelen die een omgekeerde invloed hebben en die de gerechtelijke reactie stimuleren, kunnen ook worden vergeleken met die uit de eerste analyse.

1. Opzettelijke slagen en verwondingen hebben steeds de grootste impact (OR = 0,4) en brengen de afwezigheid van een gerechtelijke reactie in 52% van de gevallen met zich mee terwijl dit cijfer neerkomt op 72% wanneer er geen opzettelijke slagen en verwondingen zijn.
2. De invloed van doodslag of poging tot doodslag (N=189) wordt in deze beperkte monsternamen (OR = 0,6) bevestigd: er wordt enkel in 11% van de gevallen geen gevolg gegeven aan deze zaken terwijl een percentage van 57% wordt opgetekend wanneer er geen sprake is van doodslag of poging tot doodslag.
3. Dezelfde vaststelling wordt gedaan bij seksueel misbruik (N=339) (OR = 0,3). Bij seksueel misbruik wordt er in 26% van de gevallen geen gevolg gegeven aan de zaken. Dit percentage bedraagt 57% wanneer er zich geen seksueel misbruik voordoet.

Er kan overigens geen merkbaar verschil worden vastgesteld wat betreft de invloed van de buitenlandse herkomst van de beklaagde die zwak blijft (OR = 1,1). Het percentage van "afwezigheid van gevolgen" bedraagt immers 56% voor de Belgische beklaagden tegenover 52% bij alle buitenlandse beklaagden. Hetzelfde geldt voor het bestaan van wederzijds partnergeweld dat geen beduidende impact heeft (OR = 0,98).

De aanwezigheid van inbreuken op de privacy enerzijds (OR = 0,63) of bedreigingen anderzijds (OR = 0,67) heeft een grotere weerslag in deze analyse wanneer de beklaagden van wie de situatie geregulariseerd is, worden uitgesloten. Bij inbreuken op de privacy wordt in 48% van de gevallen geen gevolg gegeven aan de zaken. Dit percentage bedraagt 58% wanneer er geen sprake is van dergelijke inbreuken. Bij de vaststelling van bedreigingen wordt er in 46% van de gevallen geen gevolg gegeven aan de zaken. Dit percentage bedraagt 59% wanneer deze vaststelling niet wordt gedaan.

Tot slot is het effect van de sociaal-economische context in tegenstelling tot de eerste analyse hier beperkt (OR = 0,96), maar het blijft nog waarneembaar. Het percentage 'afwezigheid van gevolgen' ligt het hoogst bij de beklaagden die deel uitmaken van het kwartiel met het laagste werkloosheidspercentage (60%) en het laagst bij de beklaagden die behoren tot het kwartiel met het hoogste werkloosheidspercentage (54%). De twee intermediaire kwartielen vertonen evenwel niet meer op dezelfde manier geleidelijk dalende percentages.

Hoofdstuk 5. Recidive, nultolerantie en profielvariabelen

1. Nultolerantie en recidive: een analyse per arrondissement

In het vorige hoofdstuk hebben we de aandacht gevestigd op de belangrijke afstand tussen het theoretisch principe van nultolerantie en de effectiviteit van de rechtspraak. Aangezien het de bedoeling van het aanbevolen beleid is om "de escalatie van het geweld te voorkomen" is het bijzonder interessant om na te gaan in welke mate deze doelstelling behaald lijkt te zijn. Het komt er met andere woorden nu op neer om het verband te bestuderen tussen de toepassingsgraad van een nultolerantiebeleid en de eventuele gevolgen ervan in termen van herhaling van feiten van partnergeweld of recidive om dit fenomeen anders in te vullen.

Dit verband kan worden bestudeerd vanuit het oogpunt van de zeer uiteenlopende toepassing van een nultolerantiebeleid in de verschillende gerechtelijke arrondissementen (hoofdstuk 4, punt 3). De afwezigheid van eender welk gerechtelijk gevolg varieert immers van een minimumpercentage van 45% naar een maximumpercentage van 88% wanneer de gevallen van "geregulariseerde toestand" in de analyse worden opgenomen. Wanneer er geen rekening wordt gehouden met deze toestanden, dan verschilt dit percentage van minimaal 22% tot maximaal 75%. Op basis hiervan is het dus mogelijk om te onderzoeken of via een beleid dat meer aanleunt bij het principe van de nultolerantie al dan niet betere resultaten op het vlak van recidive worden verkregen.

Om deze analyse uit te voeren is het relevanter om bij de beklaagden bij wie partnergeweld werd vastgesteld, enkel de beklaagden te bestuderen die in 2010 slechts voor *de eerste keer* naar het parket werden doorverwezen wegens feiten van partnergeweld.

"Recidive" kan op verschillende manieren worden gedefinieerd. In het kader van deze oefening is het gepaster om dit begrip te omschrijven als elke nieuwe instroom van een nieuwe zaak van partnergeweld bij het parket na de eerste melding van dergelijk geweld in 2010 tijdens de beperkte observatieperiode van twee jaar (wat mogelijk is voor de volledige betrokken populatie). De berekening resulteert in een globaal percentage van 38% van de beklaagden.

De volgende tabellen maken gewag van de percentages van afwezigheid van gevolg enerzijds en van recidive anderzijds achtereenvolgens in de twee monsternames. In het algemeen kan er worden gesteld dat op de volledige populatie van beklaagden van wie partnergeweld wordt gemeld (en bij wie het misdrijf wordt vastgesteld) het percentage voor "zonder gevolg" 70% bedraagt en dat van recidive (nieuwe zaak) 38%. In de monstername die zich beperkt tot de beklaagden over wie in 2010 voor de eerste keer melding werd gemaakt van feiten van partnergeweld stijgt het percentage van "zonder gevolg" tot 76% en voor "recidives" is dit percentage niet meer dan 32%.

Tabel 46. Percentage per arrondissement van niet-vervolging en recidiven van de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf partnergeweld bewezen is

		Geen vervolging		Rec1		Totaal
Antwerpen	AN	1135	50%	912	40%	2277
Arlon	AR	136	56%	69	28%	244
Brugge	BG	1096	78%	601	43%	1401
Bruxelles	BR	2663	74%	927	26%	3616
Charleroi	CH	1307	53%	967	39%	2469
Dendermonde	DE	1960	88%	852	38%	2218
Dinant	DI	138	68%	44	22%	204
Gent	GE	1771	81%	1063	49%	2187
Hasselt	HA	627	62%	387	38%	1013
Huy	HU	238	77%	84	27%	310
Ieper	IE	74	60%	39	31%	124
Kortrijk	KO	938	73%	596	46%	1293
Leuven	LE	747	58%	658	51%	1291
Luik	LI	1606	73%	871	39%	2206
Marche	MA	126	76%	37	22%	166
Mechelen	ME	487	70%	261	38%	696
Mons	MO	297	79%	86	23%	378
Namur	NA	393	79%	124	25%	500
Neufchateau	NE	255	58%	221	51%	436
Nivelles	NI	417	71%	192	33%	585
Oudenaerde	OU	137	45%	90	29%	306
Tongres	TG	633	72%	397	45%	881
Tournai	TN	349	76%	100	22%	458
Turnhout	TU	785	79%	475	48%	990
Verviers	VE	444	65%	253	37%	688
Veurne	VU	162	82%	70	35%	198
Totaal	Totaal	18921	70%	10376	38%	27135

Tabel 47. Percentage per arrondissement van niet-vervolging en recidiven van de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf partnergeweld bewezen is en die voor de eerste keer in 2010 (voor feiten van partnergeweld) werden aangegeven

		Geen vervolging		Totaal		Totaal
Antwerpen	AN	825	56%	507	34%	1480
Arlon	AR	116	58%	50	25%	200
Brugge	BG	712	87%	296	36%	818
Bruxelles	BR	2328	78%	674	23%	2986
Charleroi	CH	990	63%	536	34%	1582
Dendermonde	DE	1359	93%	478	33%	1458
Dinant	DI	92	73%	24	19%	126
Gent	GE	1003	87%	479	42%	1154
Hasselt	HA	465	71%	203	31%	657
Huy	HU	177	81%	53	24%	219
Ieper	IE	61	64%	27	28%	95
Kortrijk	KO	604	78%	305	40%	771
Leuven	LE	469	69%	284	42%	679
Luik	LI	1218	80%	517	34%	1531
Marche	MA	105	77%	24	18%	137
Mechelen	ME	387	78%	150	30%	495
Mons	MO	236	84%	47	17%	281
Namur	NA	324	82%	85	22%	395

Neufchateau	NE	176	70%	119	47%	252
Nivelles	NI	343	76%	124	27%	451
Oudenaerde	OU	121	54%	50	22%	225
Tongres	TG	444	79%	211	38%	562
Tournai	TN	293	81%	67	19%	360
Turnhout	TU	513	84%	246	40%	608
Verviers	VE	341	72%	146	31%	473
Veurne	VU	121	83%	43	30%	145
Totaal		13823	76%	5745	32%	18140

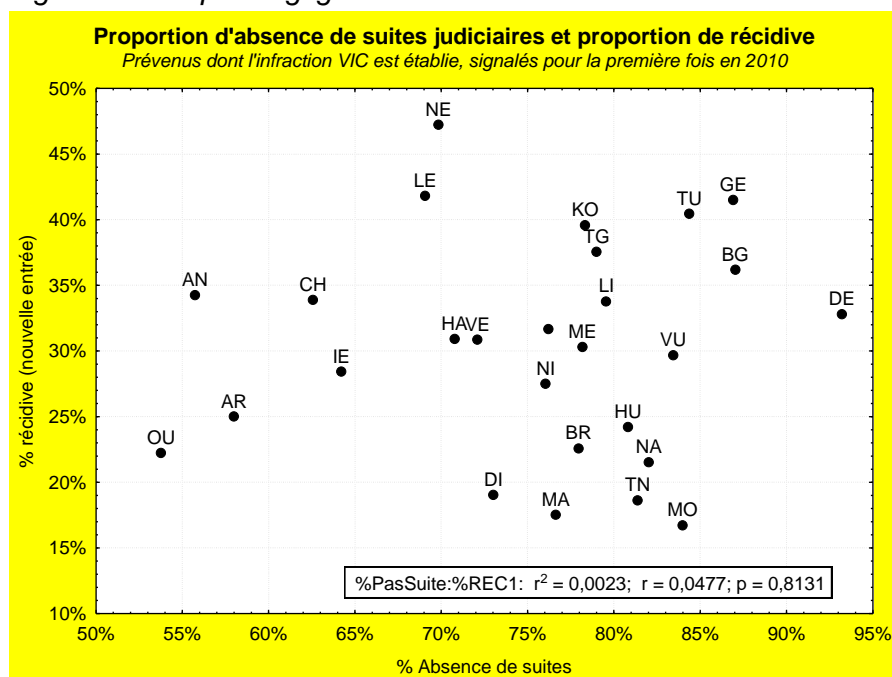
Bij dit tweede monster dat zal dienen als basis voor onze analyse zijn er grote verschillen merkbaar op het vlak van de *toepassingsgraad van de nultolerantie*: het beleid varieert van een minimumpercentage van geen vervolging van 56% te Antwerpen tot een maximumpercentage van 93% te Dendermonde.

Wat de hierboven gedefinieerde recidive betreft, bedraagt het maximumpercentage 47% in Neufchateau terwijl het minimumpercentage te Bergen 19% bedraagt.

In de volgende grafiek wordt de verhouding tussen de twee variabelen weergegeven. Elk arrondissement is geplaatst langs de (horizontale) x-as naargelang de toepassingsgraad van de nultolerantie (geen vervolging) en de (verticale) y-as naargelang het percentage van het aantal geconstateerde recidiven. Hieruit blijkt duidelijk dat er *geen enkel verband vastgesteld kan worden*. Als er wel een verband zou zijn, dan zouden de verschillende arrondissementen zich aftekenen langs een as (regressielijn) van de linkerhoek onderaan tot de rechterhoek bovenaan, wat zou betekenen hoe talrijker het aantal niet-vervolgingen is, hoe groter het aantal recidiven is. Maar dat is absoluut niet het geval. De absoluut niet significante correlatiecoëfficiënt ($r = 0.002$, $p = 0.8$) bevestigt dat er geen verband is.

Concreet, blijkt uit de grafiek dat er arrondissementen zijn, in het bijzonder Bergen (in mindere mate Namen, Doornik, Brussel of Marche) die laag scoren op het vlak nultolerantiebeleid – een hoog percentage van niet-vervolging – en die getypeerd worden door één van de laagste percentages op het vlak van recidive. Daarentegen worden sommige arrondissementen zoals Gent, Brugge of Turnhout waarvan het percentage van niet-vervolgingen even hoog is, gekenmerkt door een veel hoger aantal recidiven. De percentages op het vlak van recidive zijn het hoogst in enkele van de arrondissementen die een meer uitgesproken nultolerantiebeleid voeren zoals Neufchateau of Leuven. Er is dus absoluut geen verband en de grafiek bevestigt dus niet de hypothese dat een strenger nultolerantiebeleid en gerechtelijke antwoorden recidiven zou kunnen voorkomen.

Figuur 17. Toepassingsgraad van de nultolerantie en de recidive

Ter controle kan dezelfde analyse worden uitgevoerd met uitsluiting van de beklaagden wiens situatie als geregulariseerd werd beschouwd.

Tabel 48. Percentage per arrondissement van niet-vervolging en recidiven van de beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf partnergeweld bewezen is, die voor de eerste keer in 2010 (voor feiten van partnergeweld) werden aangegeven en wiens situatie niet geregulariseerd wordt geacht

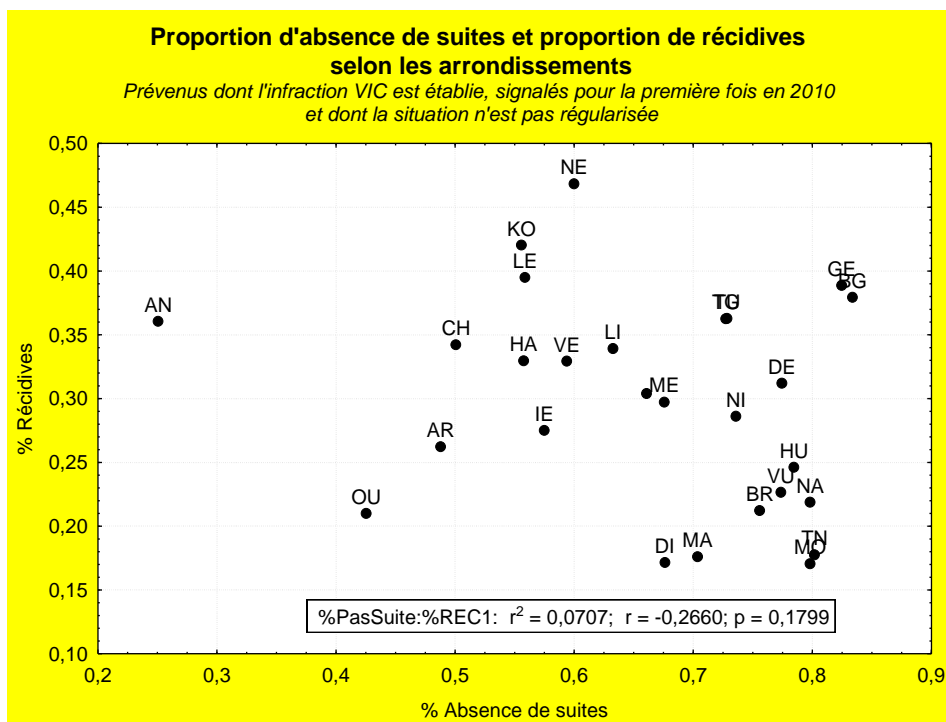
		Geen vervolging	% geen vervolging	REC1	% REC1	Totaal
Antwerpen	AN	219	25%	315	36%	874
Arlon	AR	80	49%	43	26%	164
Brugge	BG	532	83%	242	38%	638
Bruxelles	BR	2037	76%	572	21%	2695
Charleroi	CH	594	50%	406	34%	1186
Dendermonde	DE	340	77%	137	31%	439
Dinant	DI	71	68%	18	17%	105
Gent	GE	711	82%	335	39%	862
Hasselt	HA	242	56%	143	33%	434
Huy	HU	153	78%	48	25%	195
Ieper	IE	46	58%	22	28%	80
Kortrijk	KO	209	56%	158	42%	376
Leuven	LE	266	56%	188	39%	476
Luik	LI	539	63%	289	34%	852
Marche	MA	76	70%	19	18%	108
Mechelen	ME	225	68%	99	30%	333
Mons	MO	178	80%	38	17%	223
Namur	NA	281	80%	77	22%	352
Neufchateau	NE	114	60%	89	47%	190
Nivelles	NI	301	74%	117	29%	409
Oudenaerde	OU	77	43%	38	21%	181

Tongres	TG	315	73%	157	36%	433
Tournai	TN	271	80%	60	18%	338
Turnhout	TU	255	73%	127	36%	350
Verviers	VE	193	59%	107	33%	325
Veurne	VU	82	77%	24	23%	106
Totaal		8407	66%	3868	30%	12724

Zoals uit de onderstaande grafiek blijkt, leidt de analyse zonder de beklaagden wiens situatie geregulariseerd wordt geacht tot gelijkaardige conclusies en is er geen enkel verband waarneembaar tussen de twee variabelen. Dit resultaat wordt bevestigd, de toepassingsgraad van de nultolerantie lijkt statistisch geen enkele invloed te hebben op het percentage recidiven.

In deze analyse is de positionering van bepaalde arrondissementen meer uitgesproken. Dit is bijvoorbeeld het geval voor Antwerpen waarvan het percentage niet-vervolgving heel erg laag lijkt (met uitsluiting van de geregulariseerde situaties) en waarvan het aantal recidiven de meridiaan duidelijk overschrijdt.

Figuur 18. Toepassingsgraad van de nultolerantie met uitsluiting van de zogenaamde geregulariseerde situaties.

2. Analyse van de invloed van de profielvariabelen op de recidive

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt bestudeerd in welke mate bepaalde variabelen met betrekking tot het profiel van beklaagden inzake partnergeweld een invloed hebben op het al dan niet recidiveren. De vraag stelt zich dus met andere woorden of bepaalde kenmerken al dan niet de kans vergroten dat er nieuwe feiten van partnergeweld zullen worden aangegeven.

Hiervoor zal een beroep worden gedaan op de hiervoor vermelde methode aan de hand waarvan de invloed van verschillende variabelen op het uitblijven van gerechtelijke vervolgingen onder de loep werd genomen, meer bepaald de logistische regressie⁵⁰.

De (te verklaren) *afhankelijke variabele* zal in dit geval *het bestaan van een recidive* zijn, wat betekent dat er na een in 2010 eerste aangegeven geval van partnergeweld er minstens één nieuw dossier naar het parket is doorverwezen.

In het model zijn er twee soorten (verklarende) onafhankelijke variabelen:

(1) Socio-demografische variabelen:

- a. het geslacht (sexen),
- b. de al dan niet Belgische nationaliteit en de categorie van nationaliteit (Cat_Natn),
- c. de leeftijdscategorie (Cat_age1),
- d. de socio-economische indicator, namelijk het kwartiel met betrekking tot de verdeling van de werkloosheidscijfers van de gemeente waar de beklagde verblijft.

(2) gerechtelijke variabelen en misdrijfvariabelen:

- j. de eerste aangifte van partnergeweld (eerste dossier met betrekking tot partnergeweld binnengekomen in 2010) (*Ent1_10*),
- k. enkel partnergeweld (*PVIFcpleU*),
- l. wederzijds partnergeweld (*Recipn*),
- m. fysiek partnergeweld (met vrijwillige slagen en verwondingen) (*Cps_bless*),
- n. inbreuken op de persoonlijke levenssfeer (*ViePr*),
- o. bedreigingen (*Menac*),
- p. doodslag of poging tot doodslag (*Hom_Tent*),
- q. seksueel misbruik (*AbusSex*),
- r. Vermelding van een geregulariseerde situatie als motief voor seponering zonder opportunitereidenen (*S101n*).

⁵⁰ Deze methode wordt toegelicht in hoofdstuk 4, punt 4.1.

2.2. Analyse van de populatie ten aanzien van wie het misdrijf van partnergeweld bewezen is

Het leek logischer om deze analyse uit te voeren op basis van een monster van de populatie ten aanzien van wie effectief een misdrijf in het kader van partnergeweld bewezen is. In een tweede fase zal partnergeweld bij de volledige populatie beknopter onder de loep worden genomen.

De resultaten van de analyse tonen een relatief zwak verklarend model. De evaluatie van de kwaliteit van de correctie is immers niet erg hoog (R^2 Nagelkerke = 0,235). Aan de hand van het model zouden situaties van geen recidive tot 84% correct ingeschat kunnen worden en situaties van geen recidive tot 53%. Het van het toeval afhankende gedeelte zou dus relatief groot blijven.

Van het geheel van de in het model gebruikte variabelen, met uitzondering van de variabelen met betrekking tot de nationaliteit van de beklagde, wordt geacht dat ze een significante invloed hebben op de recidive.

De variabelen met betrekking tot aard van het misdrijf die feiten van partnergeweld vormen, hebben het meeste invloed. Dit resultaat is echter nauwelijks van belang omdat geen enkel type preventie zich door een grotere invloed op de recidive onderscheidt van de andere soorten. Niettemin blijkt de cumulatie van twee of meer types feiten een duidelijk invloed te hebben.

Ingeval *inbreuken op de persoonlijke levenssfeer*, waarbij overigens alle andere factoren gelijk blijven, zou de kans op nieuwe feiten van partnergeweld 4 (OR = 3,95) keer groter zijn. In de praktijk wordt effectief vastgesteld dat het percentage recidive 57% bedraagt ingeval inbreuken op de persoonlijke levenssfeer en 32% wanneer er geen enkel dergelijk feit wordt vastgesteld.

De kans op recidive zou quasi gelijkaardig hoger zijn bij de vaststelling van *fysiek geweld* met vrijwillige slagen en verwondingen (OR = 3,64). Het vastgestelde percentage recidive bedraagt ingeval fysiek geweld 40,5% versus 31% wanneer er geen sprake is van vrijwillige slagen en verwondingen.

Geuite *bedreigingen* zouden een gelijkaardige invloed hebben (OR = 3.58). Het vastgestelde percentage recidive bedraagt namelijk 58% ingeval bedreigingen en 32% wanneer er hiervan geen sprake is.

Als *moord of poging tot moord* gekwalificeerde feiten verhogen, minder uitgesproken en in zeer uitzonderlijke gevallen, eveneens het risico op recidive (OR = 2.66). In 57% van de zeldzame gevallen van moord of poging tot moord is er sprake van recidive terwijl dit percentage zonder deze kwalificatie 38% bedraagt.

Hetzelfde geldt voor gevallen van *seksueel misbruik* (OR = 2.37). In 60% van de gevallen van seksueel misbruik is er sprake van recidive terwijl dit percentage 38% bedraagt indien er geen enkel van dit soort feit wordt aangegeven.

De wederkerigheid van partnergeweld is één van de kenmerken van de delictuele situatie die eveneens een significante invloed heeft. In 48% van deze gevallen wordt er recidive vastgesteld, terwijl dit percentage bij eenzijdig partnergeweld 48% bedraagt.

Het percentage recidive daalt aanzienlijk (OR = 0.48) indien het gaat om *eenmalig partnergeweld*. In deze gevallen bedraagt het percentage recidive 22%, terwijl er bij repetitief partnergeweld sprake is van 22% recidive.

Op het eerste zicht zou het verrassend kunnen zijn dat het feit of het gaat om beklaagden die inzake partnergeweld voor *een eerste feit aangegeven worden* of *al recidivisten zijn*, aan de hand van de logistische regressie weinig invloed heeft op het risico op recidiveren of opnieuw recidiveren (waarbij overigens alle andere factoren gelijk blijven). Bij de groep recidivisten worden er evenwel veel meer nieuwe recidiven vastgesteld. De resultaten van de logistische regressie lijken in de praktijk te tonen dat deze correlatie correlaties van andere meer determinante variabelen verbergt. Als de variabele afzonderlijk wordt geanalyseerd zou de vastgestelde correlatie slechts het resultaat van de bestaande correlaties met de eerder geïdentificeerde determinante variabelen zijn.

De sociodemografische variabelen lijken slechts weinig invloed te hebben waarbij overigens alle andere factoren gelijk blijven. Wat de nationaliteit (OR = 0.94 en 0.99) betreft, zijn de indicatoren van de logistische regressie te verwaarlozen en wat het geslacht en de leeftijdscategorie (OR = 0.94) betreft, zijn deze erg weinig significant.

Wat het geslacht betreft, is het percentage recidive erg gelijkaardig: 39% van de mannelijke en 36% van de vrouwelijke daders recidiveert. De verhouding tussen de Belgische (35%) en de buitenlandse (39%) daders is gelijkaardig. Als er zich verschillen voordoen, dan blijkt uit de resultaten van de logistische regressie dat deze voortvloeien uit de correlaties dat deze variabele vertoont met de andere variabelen die determinant zijn.

Wat de leeftijdscategorie betreft, zijn er effectief verschillende percentages waarneembaar naargelang de leeftijd van de beklaagden, tot de leeftijd van 45 jaar stijgt het aantal recidiven om vervolgens opnieuw te dalen. Deze verschillen zouden echter slechts het gevolg zijn van de correlatie van de leeftijd met de andere variabelen waarvan de invloed op de recidive reeds werd aangetoond.

Van dit soort variabelen heeft enkel de socio-economische variabele een redelijk significante invloed, waarbij overigens alle andere factoren gelijk blijven. Het risico op recidive zou het grootste zijn bij de groep beklaagden die afkomstig zijn uit een welgesteld milieu, namelijk de gemeentes met de laagste werkloosheidscijfers (41%) en het minst groot bij de beklaagden uit de meest arme milieus (34%). De verschillen zijn echter niet groot genoeg om er conclusies uit te trekken.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat de vaststelling van een geregulariseerde situatie weinig invloed heeft op het recidiveren. Als deze variabele een significante invloed heeft, waarbij overigens alle andere factoren gelijk blijven, blijft deze erg beperkt volgens de resultaten van de logistische regressie (OR = 1.22). Het percentage vastgestelde recidive is overigens het tegenovergestelde van wat verwacht zou kunnen worden. Op het moment dat de situatie als geregulariseerd wordt beschouwt, bedraagt het percentage recidive 45% terwijl dit 34% is indien dit niet het geval is. Dit resultaat wijst er nogmaals op dat er

grondiger dient te worden gereflecteerd over de manier waarop en onder welke omstandigheden dit soort evaluatie zou kunnen worden uitgevoerd.

2.3. Analyse van de volledige populatie

In dit hoofdstuk wordt nagegaan of de hiervoor vermelde onderzoeksresultaten al dan niet wijzigen indien bij de analyse rekening wordt gehouden met de populatie ten aanzien van wie geen misdrijf van partnergeweld bewezen is.

Eerst en vooral kan worden benadrukt dat het hieruit voortvloeiende model een zwakker verklarende vermogen heeft dan de analyse die enkel gebaseerd is op de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf van partnergeweld is bewezen, er is dus minder coherentie (R^2 van Nagelkerke = 0.195).

Volgens de resultaten van de logistische regressie heeft de variabele met betrekking tot het feit dat het misdrijf bewezen is weinig invloed op het risico op recidive waarbij overigens alle andere factoren gelijk blijven. Zelfs indien de logistische regressie afzonderlijk wordt bestudeerd, kan hieruit een significant verschil op het vlak van het percentage van de recidive worden afgeleid: 24% recidive bij niet-bewezen misdrijven en 38% bij bewezen misdrijven.

Het resultaat stemt tot nadenken omdat er verondersteld had kunnen worden dat het percentage recidive erg laag zou zijn indien een niet-bewezen misdrijf werd vastgesteld. Hoewel dit percentage effectief lager is, is het helemaal niet te verwaarlozen.

Voor het overige wijzigt de inachtneming van de volledige populatie niet fundamentele het respectievelijk belang van de invloed van de verschillende voornoemde variabelen (ook al zijn ze over het geheel genomen lager).

Hoofdstuk 6 Beschrijving van gerechtelijke beslissingen als antwoord op partnergeweld

1. Op basis van de door het parket geregistreerde gegevens (TPI)

Het eerste deel van dit hoofdstuk heeft als doel de beslissingen gedetailleerd weer te geven met betrekking tot alle naar het parket omwille van feiten van partnergeweld doorverwezen beklaagden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf partnergeweld effectief bewezen is en diegenen waarbij dit niet het geval is.

Deze materie werd gedeeltelijk behandeld in hoofdstuk 4 waar het algemene kader van de effectieve toepassing van een nultolerantiebeleid werd geschetst. Bij de analyse werd er dus gefocust op de beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf bewezen is en in het bijzonder op het grote percentage beklaagden die niet gerechtelijk werden vervolgd omdat er geen beslissing werd genomen of veel vaker omwille van een seponering zonder opportuniteitsredenen. Het is de bedoeling van dit hoofdstuk om vooral de beklaagden die het voorwerp hebben uitgemaakt van een effectieve gerechtelijke reactie onder de loep te nemen zodat vervolgens kan worden nagegaan of de verschillende gerechtelijke reacties significante verschillen vertonen op het vlak van recidive.

1.1. Het voorkomen van de soorten beslissingen

Er kan enkel een verslag worden gemaakt van de genomen beslissingen ten opzichte van de beklaagden inzake partnergeweld door de omvangrijke en overigens dynamische gegevens te herleiden tot enkele indicatoren die een referentiekader vormen. Gedurende het gerechtelijk parcours van een beklagde kan een zeer groot aantal verschillende of gelijkaardige beslissingen ten aanzien van hem zijn genomen in één dossier of in mogelijk talrijke opeenvolgende dossiers. Daarom werd ervoor geopteerd in de volgende tabel een beeld te schetsen door verslag uit te brengen van het aantal en het percentage van beklaagden ten aanzien van wie al deze beslissingen minstens eenmaal werden genomen in het kader van feiten van partnergeweld gedurende hun volledige gerechtelijke parcours⁵¹, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de beklaagden ten aanzien van wie een misdrijf van partnergeweld is bewezen en diegene bij wie dit niet het geval is⁵². Het gecumuleerd percentage van 137% geeft aan dat er per beklagde gemiddeld 1,4 beslissingen worden genomen, maar dat ten opzichte van sommige beklaagden een groot aantal beslissingen en ten aanzien van andere één of geen enkele beslissing wordt genomen.

⁵¹ Hierbij wordt rekening gehouden met zowel de vóór 2010 als de tot 10 januari 2013, datum van de afsluiting van de extractie, genomen beslissingen.

⁵² Ter herinnering, de dossiers van de beklaagden ten aanzien van wie geen enkel misdrijf van partnergeweld is bewezen, zijn enkel geregistreerd onder code 42 (familiaal geschil) of hebben bij wijze van eenmalige maatregel het voorwerp uitgemaakt van een technische seponering (geen misdrijf of onvoldoende bewijslast).

Eerst en vooral dient erop te worden gewezen dat 91% van de volledige populatie minstens één keer het voorwerp heeft uitgemaakt van een seponering. Dit percentage is slechts iets hoger bij een bewezen misdrijf. Voor 79% van de populatie is dit de enige maatregel die ooit werd getroffen ten opzichte van de beklagde. Het percentage verschilt gevoelig naargelang het feit of het gaat om een bewezen misdrijf (73%) of een niet-bewezen misdrijf (94%).

Tabel 48. Het voorkomen van de verschillende beslissingen bij de volledige populatie

			Niet-bewezen misdrijf		Bewezen misdrijf		Totaal	
Seponering	CSS	C01	11038	94,84%	24708	88,9%	35746	90,6%
Voorgestelde bemiddeling	Med	C055	56	0,48%	1954	7,0%	2010	5,1%
Afgeronde bemiddeling	MedF	C056	20	0,17%	802	2,9%	822	2,1%
Geweigerde bemiddeling	MedR	C057	24	0,21%	690	2,5%	714	1,8%
Voorgestelde minnelijke schikking	TRpr	C05	3	0,03%	160	0,6%	163	0,4%
Vereffende minnelijke schikking	TRpa	C051	1	0,01%	103	0,4%	104	0,3%
Geweigerde minnelijke schikking	TRref	C052	1	0,01%	47	0,2%	48	0,1%
Doorverwijzing naar de rechtbank	Renv2	1	167	1,43%	4902	17,6%	5069	12,9%
Onderzoek	Inst	C07	38	0,33%	2260	8,1%	2298	5,8%
Dagvaarding op verzoek van een magistraat	CitM	C061	98	0,84%	2713	9,8%	2811	7,1%
Dagvaarding op verzoek van een particulier	CitP	C062	34	0,29%	57	0,2%	91	0,2%
Dagvaarding via snelrecht	CitPA	C066	1	0,01%	363	1,3%	364	0,9%
Rechtsdagbepaling	Fix	C10	147	1,26%	4164	15,0%	4311	10,9%
Vonnis	Jugt	C11	136	1,17%	3882	14,0%	4018	10,2%
Vrijspraak	Acqt		12	0,10%	179	0,6%	191	0,5%
Veroordeling	Cond		94	0,81%	3000	10,8%	3094	7,8%
Opschorting	Susp		30	0,26%	773	2,8%	803	2,0%
Ander vonnis	JugtAutres	Andere	12	0,10%	730	2,6%	742	1,9%
Aanhoudingsbevel	MA	MA	2	0,02%	845	3,0%	847	2,1%
Totaal	Totaal		11638	100,00%	27800	100,0%	39438	100,0%
<i>Cumulatief percentage</i>								137,5%
Uitsluitend seponering	CSSuniqt	1	10884	93,52%	20223	72,7%	31107	78,9%
Uitsluitend bemiddeling	MedUniqt	1	12	0,10%	269	1,0%	281	0,7%
Uitsluitend afgeronde bemiddeling	MedFUniqt	1	20	0,17%	683	2,5%	703	1,8%
Uitsluitend geweigerde bemiddeling	MedRUniqt	1	13	0,11%	235	0,8%	248	0,6%
Totaal	Totaal		11638	100,00%	27800	100,0%	39438	100,0%

Aan 5% van alle beklagden werd tijdens hun volledige gerechtelijke parcours minstens één voorstel tot bemiddeling gedaan. Bij 1524 van de in 2010 aangegeven beklagden werd er overgegaan tot bemiddeling. Op basis hiervan kan het *percentage dossiers waarbij wordt voorgesteld over te gaan tot bemiddeling* worden geschat op 3,9%. Het percentage betrokken beklagden ten aanzien van wie het misdrijf niet bewezen is, is erg laag, maar evenwel niet te verwaarlozen. Het percentage van de beklagden ten aanzien van wie het

misdrijf bewezen is, bedraagt 7%. De in TPI geregistreeerde gegevens maken het mogelijk een onderscheid te maken tussen afgeronde en geweigerde bemiddelingen. De definities zijn evenwel niet erg duidelijk en maken het niet mogelijk om met zekerheid te bevestigen of een afgeronde bemiddeling succesvol is. Indien dit het geval is zou voor slechts 3% van de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf bewezen is de bemiddeling geslaagd zijn.

Aan de hand van de in TPI geregistreeerde gegevens zou het evenwel niet mogelijk zijn om de soort bemiddeling in te geven die in theorie verschillende vormen kan aannemen: bemiddeling tussen de partijen, dienstverlening, therapeutische dwangmaatregel of opleiding (artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering) (zie verder).

Ook werd het percentage beklagden berekend ten aanzien van wie enkel de maatregel van de bemiddeling werd getroffen. Dit percentage bedraagt slechts 0,7% van het geheel. Het percentage is groter als het gaat om afgeronde bemiddeling: 1,8% van het geheel of 2,5% van de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf bewezen is. Er wordt overigens op gewezen dat het percentage geweigerde bemiddelingen waarbij geen enkele andere maatregel werd getroffen niet volledig te verwaarlozen is: 0,6% tot 0,8% naargelang de betrokken beklagden.

De geregistreeerde gegevens tonen aan dat de minnelijke schikking wordt gebruikt in een beperkt, maar desalniettemin significant, aantal gevallen. Het betreft 0,6% van de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen.

In de tabel worden vervolgens alle beslissingen vermeld die mogelijk werden genomen in het kader van de procedure voor doorverwijzing van de beklagde naar de rechtbank. Het percentage beklagden ten aanzien van wie één van deze beslissingen werd genomen en dus werden doorverwezen naar de rechtbank bedraagt 13% van het geheel en 18% indien enkel rekening wordt gehouden met de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen. Het is verrassend dat het percentage beklagden ten aanzien van wie geen misdrijf is bewezen en die werden doorverwezen naar de rechtbank 1,4% bedraagt van de betrokken beklagden. Wellicht is dit te wijten aan een fout gebruik van code 42 of worden de oorspronkelijk geregistreeerde gegevens van dossiers die wijzigen niet aangepast. Dit herinnert aan de beperkingen van de statistische registratie.

Van al de soorten gehanteerde procedures wordt er minder beroep gedaan op het onderzoek (5,8% van het geheel of 8,1% van de groep beklagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen) dan op de rechtstreekse dagvaarding via een magistraat (7,1% of 9,8%). De dagvaarding via snelrecht blijft zeldzaam (ongeveer 1%). De dagvaarding via een particulier is eerder uitzonderlijk (0,2%).

8% van alle beklagden werden minstens eenmaal tijdens hun gerechtelijk parcours veroordeeld voor feiten van partnergeweld. Het percentage van veroordeling kan enkel worden berekend op basis van de veroordelingen met betrekking tot de na 2010 aangegeven feiten. Het betreft in dit geval 2579 veroordeelde beklagden en in verhouding met de referentiepopulatie bedraagt het *veroordelingspercentage* 6,5%.

Indien enkel rekening wordt gehouden met de beklagden ten aanzien van wie de feiten duidelijk zijn bewezen, bedraagt het percentage van veroordeelde beklagden 11%⁵³. Dit percentage is dus niet te verwaarlozen. Hier worden opnieuw de beperkingen van de registraties in TPI duidelijk omdat ze geen informatie bevatten over de inhoud van de veroordeling (zie verder). De registraties maken het evenwel mogelijk een onderscheid te maken tussen de effectieve veroordelingen, de opschortingen van uitspraak (2 tot 2,8%) en de gevallen van vrijspraak (0,5 tot 0,6%). De rubriek van de andere vonnissen bevat een reeks beslissingen die behalve de internering, de herroepingen van opschorting of de opschorting geen betrekking hebben op een dergelijke maatregel⁵⁴.

Uit de registraties blijkt tot slot dan 3% van de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen (minstens 1 keer) in voorlopige hechtenis werden geplaatst. Het percentage bedraagt 2,1% van de volledige populatie.

1.2. Profiel van de beklagden die enkel het voorwerp uitmaken van een bemiddeling

Aan de hand van de analyse met betrekking tot de toepassing van het nultolerantiebeleid werden de factoren naar voren gebracht die een invloed hebben op het gevolg dat gegeven wordt aan de bewezen feiten van partnergeweld, en werden tegelijkertijd de differentiële profielen van de twee populatiegroepen opgesteld.

Het is eveneens interessant van naderbij te bekijken of de groep beklagden aan wie enkel een bemiddeling werd voorgesteld een bijzonder profiel hebben. Er dient met andere woorden te worden nagegaan of bepaalde sociodemografische, delictuele of gerechtelijke variabelen een invloed hebben op het al dan niet voorstellen van een bemiddeling in strafzaken.

Hiervoor kan een logistische regressieanalyse worden uitgevoerd, waarbij de afhankelijke variabele bestaat uit het feit als enige maatregel een voorstel tot bemiddeling te krijgen.

De in het model opgenomen explicatieve variabelen zijn gelijkaardig aan de variabelen die werden gebruikt bij de analyse van de factoren die een rol spelen bij het proces van geen gerechtelijke vervolging (hoofdstuk 4.4.1).

Uit de analyse blijkt voornamelijk dat de desbetreffende variabelen in geen enkel geval het mogelijk maken een aangepast model op te stellen (R^2 van Nagelkerke = 0,025 en het percentage "enkel bemiddeling" dat door het model zou worden voorspeld, is te verwaarlozen). Het voorstellen van een bemiddeling als enige maatregel lijkt dus niet

⁵³ Bij de interpretatie van dit percentage dient er uiteraard rekening te worden gehouden met de voor het verloop van de procedure noodzakelijke termijn, maar de voor de extractie nodige observatieperiode bedraagt minstens twee jaar.

⁵⁴ Deze categorie bestaat uit de volgende beslissingen: tussenvonnis, vonnis alvorens recht te spreken, internering, verval strafvordering, vrijspraak zonder kosten, opslorping, onontvankelijkheid/onbevoegdheid, burgerlijke belangen, herroeping (probatie)op-schorting, herroeping (probatie-)uitstel, varia.

gebaseerd te zijn op een rationeel criterium, voor zover de statistische registraties dit kunnen aantonen.

Aan de hand van de studie van de variabelen kan evenwel een significante invloed worden opgemerkt wat de aanwezigheid van vrijwillige slagen en verwondingen betreft (OR=1,751), maar niet in de mate die verwacht zou kunnen worden. In de kruistabel is namelijk zichtbaar dat van de populatie van beklaagden aan wie (enkel) bemiddeling werd voorgesteld, er sprake is van fysiek geweld bij 92% van de beklaagden tegenover 76% bij de andere beklaagden. De bemiddeling in strafzaken zou dus eerder worden voorgesteld bij situaties van fysiek geweld.

Enkele andere invloeden kunnen worden vastgesteld, ook al blijven ze beperkt. Er zijn naar rato iets minder vrouwen in de groep aan wie bemiddeling werd voorgesteld dan in de groep van andere beklaagden (14% versus 19%). In deze groep bevinden zich eveneens iets minder beklaagden die een eerste feit van partnergeweld hebben gepleegd (en die hiervoor de eerste keer in 2010 zijn aangegeven) (62% versus 67%) en iets meer Belgen (90% versus 82%). Tot slot is ook in deze groep de categorie van beklaagden uit sociaaleconomisch achtergestelde milieus (hoogste kwartiel van werkloosheidscijfers van de gemeente waar de beklaagden verblijven) minder vertegenwoordigd dan in de andere groep (19% versus 29%). Deze verschillen blijven desalniettemin beperkt.

De herhaalde analyse met als te verklaren variabele het voorstel tot een bemiddeling in strafzaken, al dan niet als enige maatregel, levert heel gelijkaardige resultaten op. Desalniettemin blijft het een erg zwak verklarend model (R^2 van Nagelkerke = 0,049). Fysiek geweld blijkt opnieuw de meest invloedrijke variabele te zijn, waarbij alle andere factoren gelijk blijven.

2. Bijkomende gegevens van andere databanken

2.1. Doelstelling en procedure

Zoals reeds eerder vermeld werden er op twee niveaus beperkingen ondervonden bij de registratie in TPI, meer bepaald op het vlak van de aard van de bemiddelingen in strafzaken enerzijds en van de veroordelingen anderzijds, die op geen enkele manier worden verduidelijkt. Om dit gebrek aan informatie weg te werken, werden er stappen ondernomen om nuttige informatie te verkrijgen die mogelijk in twee andere databanken werd geregistreerd, namelijk van het Directoraat-generaal Justitiehuisen, wat de bemiddelingen in strafzaken betreft, en van het Centraal Strafregister, wat de veroordelingen betreft.

Deze op het eerste zicht eenvoudige demarche is echter bijzonder complex omdat er in België geen geïntegreerde statistieken betreffende strafzaken worden opgesteld⁵⁵ die het mogelijk zouden moeten maken de bestaande statistische gegevens met betrekking tot dezelfde personen te koppelen aan de informaticasystemen van de verschillende afdelingen van de werking van de strafrechtspleging. Eén van de voornaamste obstakels voor een succesvolle geïntegreerde statistiek is het gebrek aan een *gemeenschappelijke persoonlijke code* aan de hand waarvan het mogelijk zou zijn het parcours van een rechtzoekende te op te volgen gedurende de verschillende fases van zijn contact met en zijn tenlasteneming door het strafstelsel. Zonder uit te weiden over de controversie die over deze kwestie bestaat, dient er evenwel op te worden gewezen dat de kwesties met betrekking tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer een obstakel waren voor het slagen van een dergelijke demarche⁵⁶.

In een poging om de gegevens te vervolledigen werd er zowel aan het College van Procureurs-generaal, het (toenmalige federale) Directoraat-generaal Justitiehuisen als aan de Directie van het Centraal Strafregister een procedure voorgesteld voor het verkrijgen van de extra informatie met respect voor de *bescherming van de persoonlijke levenssfeer*. De voorgestelde procedure bestaat uit de volgende stappen:

(1) Aan de beheerder van de databank van de parketten (TPI) wordt de reeks nummers (identificatienummers van het parket) meegedeeld van de beklaagden met betrekking tot wie gevraagd wordt om bijkomend informatie op te zoeken in de databank van het Directoraat-generaal Justitiehuisen (SIPAR) enerzijds en van het Centraal Strafregister anderzijds.

(2) De beheerder van de databank van de parketten (TPI) bezorgt aan de beheerders van deze twee databanken de namen en geboortedata van de betrokken personen met hun identificatienummer van het betrokken parket.

(3) De beheerders van deze databanken verschaffen vervolgens de extracties van de aan het identificatienummer van het parket gekinkte informatie. Er werd dus op geen enkel moment nominatieve informatie ontvangen.

Dankzij de actieve samenwerking van de beheerders van gegevens werd het door deze demarche mogelijk de oorspronkelijke informatie aan te vullen. De verkregen resultaten worden hieronder per gegevensbron afzonderlijk toegelicht.

⁵⁵ VANNESTE C., 2012.

⁵⁶ MINE B., 2012.

2.2. De gegevens uit de databank van het Directoraat-generaal Justitiehuizen (SIPAR) met betrekking tot de bemiddeling in strafzaken

2.2.1. Inleiding

Eerst werd er informatie gevraagd met betrekking tot de beklaagden aan wie een in TPI geregistreerd voorstel tot bemiddeling in strafzaken werd gedaan (voorgesteld, afgerond of geweigerd). Hierbij gaat het om 2014 beklaagden.

Van de theoretisch beschikbare informatie werd er gevraagd naar de datum van de start van het bevel (of bevelen), de soort voorwaarden en al wat daar betrekking op heeft, hetzelfde geldt voor de samenwerkingen met externe partners (identificatie van de dienst, dienstverlening en soort evaluatie (zie bijlage).

Het grootste probleem bij de koppeling tussen de gegevens van TPI en van SIPAR is dat SIPAR in tegenstelling tot TPI geen veld heeft voor de registratie van oorspronkelijke datum van de beslissing tot bemiddeling. Het is echter deze datum die het theoretisch mogelijk maakt de informatie te identificeren die betrekking heeft op dezelfde beslissing. Ook al is de kans klein, het is mogelijk dat er reeds werd beslist tot het voorstellen van een bemiddeling die geen betrekking heeft op de problematiek van partnergeweld. Er diende dus een arbitraire en redelijke keuze te worden gemaakt, wat werd gedaan aan de hand van een criterium van proximateit in de tijd: als twee data niet meer dan drie maanden van elkaar verschillen, werd ervan uitgegaan dat deze data betrekking hebben op dezelfde beslissing.

De resultaten van deze analyse van de koppeling zijn als volgt. Van de 2014 betrokken beklaagden kon van 20% geen enkel gegeven worden teruggevonden in SIPAR omdat de naam niet kon worden meegedeeld door de beheerder van TPI (1,3%), omdat op basis van de naam en de geboortedatum er geen enkele overeenkomst werd gevonden met een in SIPAR geregistreerde rechtzoekende (15%) of omdat er geen enkel bevel tot bemiddeling kon worden gevonden met betrekking tot de betrokken beklaagde. Van 80% van de betrokken beklaagden kon er daarentegen informatie over het bevel tot bemiddeling worden gevonden in SIPAR.

Tabel 49. Informatie uit SIPAR met betrekking tot de beklaagden aan wie een bemiddeling in strafzaken werd voorgesteld

	Aantal	Percentage
Geen naam	26	1,3%
Geen link met SIPAR	297	14,7%
Geen link met een bevel	71	3,5%
Link met een bevel	1620	80,4%
<i>Eén enkel bevel</i>	1586	78,7%
<i>2 of 3 bevelen</i>	34	1,7%
Info over de voorwaarden	658	32,7%
Info over de samenwerkingen	424	21,1%
Totaal	2014	100,0%

Het volstaat evenwel niet dat er een link met het in SIPAR geregistreerde bevel wordt gemaakt om effectief over de gewenste informatie te beschikken. Dit hangt namelijk af van de kwaliteit van de registratie in SIPAR of deze is helemaal niet optimaal en in elk geval variabel naargelang de soorten gegevens. Van 658 beklagden, ofwel 33% van het monster is de definitieve informatie over de voorwaarden beschikbaar, daarentegen is van 424 beklagden of 21% van het monster informatie over externe samenwerkingen beschikbaar. De raadpleegbare informatie heeft dus significante beperkingen zowel op het vlak van de representativiteit (de verhouding ten opzichte van alle betrokken beklagden) en van de mogelijkheden tot statistische exploitatie (absolute cijfers).

2.2.2. Informatie met betrekking tot de voorwaarden

Eerst wordt de informatie betreffende de in het kader van de bemiddeling in strafzaken goedgekeurde voorwaarden onder de loep genomen (cf. lijst in de bijlage). Op basis van de gedetailleerde lijst van de mogelijke voorwaarden worden de meest voorkomende in de tabel hieronder opgesomd waarbij dient te worden opgemerkt dat voor één beklagde verschillende soorten voorwaarden van toepassing kunnen zijn (het gecumuleerde totaal bedraagt gemiddeld 1,4 voorwaarden per beklagde).

Tabel 50. Informatie uit SIPAR betreffende de voorwaarden van de bemiddeling in strafzaken

Verhouding van de meest frequente voorwaarden (minstens 1 keer)		
Opleiding	300	46%
Geneeskundige behandeling	207	31%
Schadevergoeding	125	19%
Wederzijdse uitleg	138	21%
Engagement tot niet recidiveren	113	17%
Voorstel tot therapie	25	4%
Taakstraf	4	1%
Totaal beklagden/Voorwaarden	658	139%

Het volgen van een opleiding is het type voorwaarde dat het meest wordt toegepast, namelijk op 46% van de betrokken beklagden. Aan 31% van de beklagden wordt een bevel gegeven tot het volgen van een geneeskundige behandeling. In 19% van de gevallen is er sprake van een schadevergoeding en in 21% van een wederzijdse uitleg. Een engagement tot niet recidiveren wordt slechts in 17% van de gevallen geformaliseerd. Therapie wordt slechts zelden voorgesteld (4%). Tot slot wordt aan slechts een klein percentage beklagden (nauwelijks 1%) een taakstraf voorgesteld.

2.2.3. Informatie betreffende de externe samenwerkingen

De informatie betreffende externe samenwerkingen neemt in werkelijkheid de vorm aan van twee variabelen, namelijk de vrij in te vullen naam van de verzochte dienst enerzijds en de vrij in te vullen geboden dienst anderzijds;

Op basis van de twee tegelijkertijd bestudeerde betrokken variabelen werd deze kwalitatieve informatie gecodeerd in veelbetekenende categorieën naargelang wat mogelijk was op grond van de inhoud van de informatie en door onder andere een beroep te doen op de op een

voor de dienst of bedrijfstak specifieke website verschaft informatie over deze diensten. De classificatie blijft desalniettemin beknopt. Wat het responsabiliseringsprogramma inzake partnergeweld betreft, was de identificatie eenvoudiger in Franstalig België waar de vzw Praxis zich voor dit volledige geografische gebied inzet. Aan de Nederlandstalige kant is de dienstverlening verbrokkeld en de benamingen van de diensten maakten het niet altijd mogelijk deze te identificeren.

Dit materiaal zou (later) kunnen worden geëxploiteerd om de dienstverlening terzake van naderbij te bekijken. Maar deze fase van het onderzoek bleef beperkt tot het opstellen van enkele globale categorieën om vervolgens de waarneembare invloed op het vlak van recidive te analyseren. Enkel de beklagden waarvan de observatieperiode met het oog op de evaluatie van de recidive (cf. infra) minstens 1 jaar bedraagt, werden geanalyseerd.

Tabel 51. Informatie uit SIPAR betreffende de samenwerkingen in het kader van de bemiddeling in strafzaken

Soorten samenwerkingen – Frequentie en verhouding		
Begeleiding	52	16%
Opleiding	182	56%
Specifieke opleiding partnergeweld	37	11%
Opleiding Praxis	24	7%
Slachtoffer in beeld (in groep)	6	2%
Ouderschap bemiddeling	19	6%
	325	

In de tabel worden organisaties weergegeven die in kaart konden worden gebracht. De diensten die zichzelf omschrijven als begeleidingsdiensten, zonder verdere verduidelijking, treden in 16% van de gevallen op. In 56% van de gevallen wordt er een beroep gedaan op de diensten die een eventueel niet gespecificeerde opleiding aanbieden. 7% van het monster (24) heeft gebruik gemaakt van de dienstverlening van Praxis in het kader van een bemiddeling. Andere opleidingen betreffende partnergeweld werden door 11% van de betrokken beklagden gevolgd. 6% van het monster volgde de groepsopleiding "Slachtoffer in beeld", maar dit is wellicht een onderschatting omdat de opleiding niet duidelijk geïdentificeerd is. Ook een categorie "Ouderschap bemiddeling" werd in aanmerking genomen, waarop een beroep wordt gedaan voor opleidingen waarvan de inhoud niet is gespecificeerd.

Door de resultaten en de beperkte invloeden in de verschillende groepen zal er geen enkele statistische conclusie kunnen worden getrokken en de evaluatie van de invloeden op het vlak van recidive zal slechts een onderzoekswaarde hebben.

2.2.3. De gegevens uit de databank van het Directoraat-generaal Justitieuizen (SIPAR) met betrekking tot de probatie

Gezien het gedeeltelijk afdoende resultaat van deze eerste fase, werd er een tweede vraag geformuleerd over de beklagden die het voorwerp hebben uitgemaakt van een veroordeling (3094), met het oog op het identificeren van de eventuele probatievoorwaarden en samenwerkingen. Omdat dezelfde moeilijkheden en beperkingen werden vastgesteld, werd

de exploitatie van deze gegevens uiteindelijk beperkt tot het evalueren van de recidive indien er een beroep werd gedaan op de dienst Praxis, de enige vorm van samenwerking die duidelijk kan worden geïdentificeerd aan de hand van de registraties in SIPAR, zonder dat er een kwalitatief grotere inspanning dient te worden gedaan. In het licht van de registratiefouten en de "matching"-moeilijkheden van de gegevens, is het niet mogelijk aan de hand van de data duidelijk de inhoud te evalueren van de voorwaarden en samenwerkingen in het kader van een opschorting of een probatie-uitstel. Bij de geregistreerde gegevens konden er 31 samenwerkingen met de dienst Praxis worden geïdentificeerd.

2.3. De gegevens uit de databank van het Centraal Strafregister

Parallel met het vorige verzoek werd een vraag tot informatie gericht aan de Dienst Centraal Strafregister betreffende de 3094 beklagden wegen feiten van partnergeweld waarvan in het TPI-systeem is aangegeven dat ze werden veroordeeld, zonder dat evenwel de aard van de veroordeling werd gepreciseerd. In tegenstelling tot in de databank SIPAR zou de in het TPI-systeem geregistreerde datum van de veroordeling dezelfde moeten zijn als de datum die in de databank van het Centraal Strafregister staat.

Er werd in totaal slechts informatie gevonden van 681 beklagden (22%), wat niet verklaard kan worden. Van 2413 beklagden (78%) kon er informatie worden gevonden over de door de correctionele rechtbank opgelopen veroordelingen. Van 14% van deze beklagden zijn de gegevens evenwel niet volledig: minstens de datum van één veroordeling werd niet vermeld. Er is dus een significante foutenmarge, vooral wanneer het percentage van een specifieke veroordeling als enige maatregel wordt toegepast.

Tabel 52. Informatie uit de databank van het Centraal Strafregister betreffende de veroordeelde beklagden

	Aantal	Percentage
Geen info ontvangen van het Centraal Strafregister	233	7,5%
Info betreffende geen enkele veroordeling voor de correctionele rechtbank	120	3,9%
Geen info over de datum van de veroordeling	328	10,6%
Informatie betreffende de veroordeling	2413	78,0%
Totaal aantal veroordeelden wegen partnergeweld	3094	100,0%

Het verzoek tot extractie had betrekking op *alle veroordelingen* waar de in TPI als veroordeelden wegens partnergeweld geïdentificeerde beklagden het voorwerp van hebben uitgemaakt. Het was de bedoeling aan de hand hiervan, van de grote hoeveelheid veroordelingen die de extractie bevat, de veroordelingen wegens partnergeweld te identificeren, op basis van de bijbehorende data. De ontvangen extractie bevatte in totaal 88 228 veroordelingen, waarvan 58% werd uitgesproken door de politierechtbanken en 36% door de correctionele rechtbanken. Een klein percentage veroordelingen (6%) werd uitgesproken door andere in de tabel opgesomde rechtscolleges. De analyse was beperkt tot enkel de voor de correctionele rechtbanken uitgesproken veroordelingen.

Een onderzoek naar overeenkomsten zou nog nuttig kunnen zijn op het vlak van de veroordelingen voor het hof van assisen, maar het totale aantal van veroordelingen door de

rechtscolleges uit de extractie geeft reeds aan dat het aantal ervan statistisch gezien gering is.

Hoewel het totale aantal veroordelingen niet grondiger kan worden bestudeerd, wordt de aandacht toch gevestigd op het erg hoge globale aantal van veroordelingen ten opzichte van de betrokken populatie (3094). Het berekende gemiddelde van 27 veroordelingen ten opzichte van de volledige betrokken populatie herinnert aan het feit dat een groot deel (69%) van de wegens feiten van partnergeweld aangegeven beklaagden overigens worden vervolgd voor andere soorten feiten.

Tabel 53. Totaal aantal veroordelingen waar de wegens partnergeweld veroordeelde beklaagden het voorwerp van hebben uitgemaakt

		Aantal	Percentage
Politierechtbank	PO	45273	55
Politierechtbank 2	PS	2543	3,1
Correctionele rechtbank	CO	29986	36,4
Hof van beroep	AP	2881	3,5
Hof van Assisen	AS	41	0
Raadkamer	CC	9	0
Buitenlands rechtscollege	ET	92	0,1
Jeugdrechtbank	JE	466	0,6
Krijgsraad	KG	570	0,7
Kamer van inbeschuldigingstelling	KI	2	0
Militair gerechtshof	MI	63	0,1
Strafuitvoeringsrechtbank	TA	13	0
Strafuitvoeringsrechtbank 2	UR	7	0
Onbekend	XX	324	0,4
	Totaal	82288	100

Aan de hand van de analyse met betrekking tot de door de correctionele rechtbanken uitgesproken veroordelingen kon een totaal van 2811 veroordelingen ten aanzien van 2413 beklaagden (dus 1,2 veroordelingen per beklaagde) worden geïdentificeerd. Bij 14% van deze 2413 beklaagden konden echter bepaalde data van in TPI geregistreerde veroordelingen niet worden terug gevonden in de ontvangen extractie. De tabel van de veroordelingen wegens partnergeweld is bijgevolg onvolledig voor deze beklaagden.

Op basis hiervan, waarvan we de beperkingen hebben toegelicht, werd het vervolgens mogelijk het aantal en het percentage beklaagden te specificeren die tijdens hun gerechtelijk parcours minstens één keer het voorwerp hebben uitgemaakt van elk geïnventariseerd type straf en dit wegens de hier in aanmerking genomen feiten van partnergeweld.

De tabel hieronder bevat de veroordelingen naargelang de aard van de straf en het voorkomen ervan bij de veroordeelde populatie (minstens één keer).

Tabel 54. Aard van de straffen en het voorkomen ervan bij de populatie van veroordeelden wegens partnergeweld

Veroordelingen (minstens 1 keer)	Aantal	Percentage
Gevangenisstraf	511	21%
<i>Uitsluitend gevangenisstraf</i>	382	16%
Gevangenisstraf met probatie-uitstel	5	0,2%
Boete	1660	69%
<i>Uitsluitend boete</i>	1528	63%
Werkstraf	379	16%
<i>Uitsluitende werkstraf</i>	309	13%
Totaal	2413	100%

Uit deze gegevens blijkt dat ongeveer één veroordeelde beklaagde op vijf wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf. Omdat van alle wegens feiten van partnergeweld in 2010 aangegeven beklaagden slechts 7,8% tijdens hun gerechtelijk parcours werden veroordeeld voor deze feiten (of 11% indien het cijfer enkel in verband wordt gebracht met de beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen), kan het gedeelte van alle beklaagden wegens partnergeweld die het voorwerp uitmaken van een gevangenisstraf worden vastgesteld op ongeveer 1,6% of op 2,3% indien het enkel gaat om beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen⁵⁷. Een gevangenisstraf als reactie op feiten van partnergeweld komt dus erg weinig voor.

In 16% van de gevallen gaat het dus om het enige type gekregen straf. De maximaal vastgestelde duur bedraagt 8 jaar (2 beklaagden), en de minimale duur bedraagt 8 dagen. Op basis van de gegevens uit de databank van het Centraal Strafregister kon de duur met betrekking tot 516 tot een gevangenisstraf veroordeelde beklaagden worden weergegeven⁵⁸.

Tabel 55. Duur van de gevangenisstraffen

Duur gevangenisstraf	Aantal	%	Cumulatief percentage	
3 jaar en langer	20	4%	4%	3 jaar en langer
2 tot 3 jaar	20	4%	8%	2 jaar en langer
1 jaar of 12 maanden tot 2 jaar	115	22%	30%	12 maanden en langer
6 tot 12 maanden	200	39%	69%	6 maanden en langer
3 tot 6 maanden	124	24%	93%	3 maanden en langer
1 maand tot 3 maanden	34	7%	99%	1 maand en langer
minder dan 1 maand	3	1%	100%	
Totaal	516	100%		

⁵⁷ Zonder dat er effectief statistische vergelijkingen worden uitgevoerd, kan er evenwel worden gesteld dat deze cijfers contrasteren met de percentages uit de literatuur met betrekking tot de VS, meer bepaald het artikel van FINN, 2013, waarin wordt vermeld dat uit een monster van 170 beklaagden in twee rechtscollages van Atlanta (Georgia) bleek dat 27% en 41,5% van de beklaagden is veroordeeld tot een gevangenisstraf of het artikel van THOMAS, 2010, waarin wordt aangegeven dat uit een veel groter monster (Washington) bleek dat 11% van de beklaagden is veroordeeld tot een gevangenisstraf.

⁵⁸ De opsomming van de straffen bevindt zich in de bijlage.

Van de wegens partnergeweld tot een gevangenisstraf veroordeelde beklagden krijgt 40% een straf van 6 tot 12 maanden, 24% van 3 tot 6 maanden en 22% van 12 maanden tot 2 jaar. Meestal (19%) wordt er een straf van 6 maanden uitgesproken. Er wordt slechts in 8% van de gevallen een straf van minder dan 3 maanden uitgesproken. Hetzelfde geldt voor de straffen van 2 jaar en langer.

Het is verwonderlijk dat de extractie een erg laag aantal gevangenisstraffen met uitstel of probatie-uitstel bevat. Er worden er namelijk slechts 5 geteld, waar dus omzichtig mee te werk dient te worden gegaan. De vraag of er eventueel problemen zijn bij de registratie of bij de extractie van de gegevens kon in dit stadium niet worden beantwoord.

Het grote percentage boetes doet ook vragen rijzen. Aan bijna 70% van de veroordeelde beklagden werd een boete opgelegd en voor 63% van hen was dit de enige straf die ze kregen. Hieruit kan worden afgeleid dat aan 7,5% van de beklagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen een boete wordt opgelegd. Het zou een goed idee zijn om de voorwaarden en de motivaties om een beroep te doen op dit type straf als reactie op situaties van partnergeweld uit te diepen. Op basis van enkel de statistische gegevens is het niet mogelijk dit verder te onderzoeken.

Het is mogelijk het bedrag van de opgelegde boetes te preciseren aan de hand van de gegevens van het Centraal Strafregister. Het bedrag werd bestudeerd in de situaties waarin de boete de enige soort veroordeling is. In de volgende tabel worden de bedragen opgesomd, eerst wordt het strafrechtelijke bedrag vermeld, vervolgens wordt het aan de vermenigvuldigingscoëfficiënt (van 5,5 sinds 2004 en vóór 2012) aangepaste bedrag meegedeeld.

Tabel 56. Bedrag van de uitgesproken boetes

Strafrechtelijk bedrag	Aangepast bedrag (5,5)	Aantal		
26	143	32	2,1%	2%
30	165	3	0,2%	2%
50	275	473	31,0%	33%
52	286	1	0,1%	33%
60	330	10	0,7%	34%
70	385	5	0,3%	34%
75	412,5	31	2,0%	36%
100	550	822	53,9%	90%
125	687,5	2	0,1%	90%
150	825	44	2,9%	93%
200	1100	66	4,3%	98%
250	1375	4	0,3%	98%
300	1650	2	0,1%	98%
400	2200	3	0,2%	98%
500	2750	8	0,5%	99%
1000	5500	20	1,3%	100%
Totaal		1526		

In 54% van de gevallen bedraagt het vastgelegde bedrag € 100, wat momenteel overeenkomt met € 550. In 36% van de veroordelingen is het bedrag minder hoog, met een minimum van € 26 of € 143 in de praktijk. Aan slechts één veroordeelde op tien wordt een boete van meer dan € 100 (dus in de praktijk € 550) opgelegd met een maximum van € 1000 (dus in de praktijk € 5500).

Naast deze boetes wordt een vervangende gevangenisstraf van een bepaald aantal dagen of maanden opgelegd. In de tabel staat dat 29% van de vervangende gevangenisstraffen 15 dagen duren, met een minimum van 1 dag (zie gedetailleerde tabel in de bijlage) en dat 98% nog geen 3 maanden duurt. Er wordt slechts één periode van 1 jaar vermeld, maar buiten deze uitzondering duurt de maximale gevangenisstraf 3 maanden.

Tabel 57. Vervangende gevangenisstraf bij de veroordelingen tot een boete

Bijkomende gevangenisstraf bij de boete	Aantal	%	gecumuleerd percentage
minder dan 15 dagen	439	29%	29%
15 dagen en minder dan 1 maand	416	27%	56%
1 maand tot 2 maanden	597	39%	95%
2 tot 3 maanden	42	3%	98%
3 maanden	26	2%	100%
langer dan 3 maanden	1	0,1%	100%
	1521	100%	

De werkstraf wordt aan 16% van de wegens partnergeweld veroordeelde beklaagden opgelegd en is de enige straf voor 13% van hen.

Hoofdstuk 7 Analyse van de recidive naargelang de genomen gerechtelijke beslissingen

1. Inleiding

De evaluatie van de terugkeer of de niet-terugkeer in het gerechtelijk circuit wegens feiten van partnergeweld naargelang het bestaan van een gerechtelijke tussenkomst enerzijds en het type gerechtelijk antwoord waarop een beroep wordt gedaan anderzijds staat centraal in het verzoek van het College van Procureurs-generaal. In dit hoofdstuk wordt de terugkeer in het gerechtelijk circuit bestudeerd naargelang de soort waarneembare gerechtelijke beslissing tijdens het parcours van de beklaagden.

De kwestie van de terugkeer of de recidive is bijzonder complex bij feiten van partnergeweld. De aard zelf van de feiten wordt namelijk quasi systematisch gevormd door de duur ervan. Als deze erg ruime definitie van "herhaling van feiten" wordt goedgekeurd dan kan van quasi de volledige populatie van betrokken beklaagden worden aangenomen dat ze in staat van recidive zijn.

Om deze voor de gerechtelijke overheden belangrijke kwestie adequaat te kunnen beantwoorden, was het dus nodig de recidive nauwkeuriger te beschrijven naargelang het belang dat de evaluatie ervan zou kunnen hebben op het vlak van het strafrechtelijk beleid. In hoofdstuk 5 werd de recidive gedefinieerd als elk nieuw bij het parket ingestroomd dossier van partnergeweld binnen een periode van twee jaar na de eerste melding van de feiten (in 2010), maar in dit hoofdstuk dient de recidive in het kader van de vergelijkende analyse van de verschillende parcours beschouwd te worden als elk nieuw bij het parket ingestroomd dossier van partnergeweld na de bestudeerde gerechtelijke beslissing.

Om overigens een coherente analyse van de percentages van recidive –zoals hierboven omschreven – te kunnen uitvoeren naargelang de verschillende soorten vastgestelde beslissingen, dient erop te worden gelet dat de observatieperiodes telkens identiek zijn. Het is echter duidelijk dat bij het monster de mogelijke periode waarbinnen de recidive wordt geobserveerd, verschilt naargelang het type beslissing eerder wordt genomen in de eerste dan wel in de laatste fase van de werking van het strafsysteem. Concreet zal het totale monster, dat gebaseerd is op de datum waarop het dossier is ingestroomd bij de parketten (2010), en het submonster, aan de hand waarvan veroordeelde beklaagden gedurende een periode van twee jaar werden geobserveerd, in het licht van de einddatum van de observatie van 10 januari 2013, worden beperkt tot de beklaagden die werden veroordeeld vóór 11 januari 2011.

De toegepaste methode is gebaseerd op de "overlevingsanalyses" (survival analysis) die worden gehanteerd in een medische context⁵⁹. De analyse van de overlevingsduur heeft in het algemeen betrekking op de evaluatie van de tijd die verstrijkt tot wanneer een gebeurtenis zich voordoet, meestal gaat het om een overlijden of een ziekte. Deze termijnen worden bestudeerd in het kader van longitudinale analyses waarbij patiënten worden

⁵⁹ SAINT PIERRE, 2015.

opgevolgd doorheen de tijd of in het kader van therapeutische proeven om de doeltreffendheid van een geneesmiddel te testen. Het is dus de bedoeling de lengte van de overlevingstermijn (functie van overleving) in te schatten, deze functies van verschillende groepen te vergelijken, of te analyseren op welke manier de explicatieve variabelen deze functies beïnvloeden. Bij de "survival-analysis" is de modelvorming van de tijdsfactor nodig waarbinnen deze gebeurtenissen zich kunnen voordoen. Er zijn verscheidene schattingsmethodes gebruikelijk, zoals die van Kaplan-Meier en Cox, die beide beschikbaar zijn in het SPSS-programma.

Op dezelfde wijze kan de lengte van de overlevingstermijnen worden bestudeerd waarbinnen de recidive, zoals eerder gedefinieerd, plaatsvindt. De analyse leidt dus tot een evaluatie van het percentage recidive binnen een bepaalde periode en tot een studie van de evolutie van deze percentages via een duurcurve.

2. Analyse van de percentages recidive binnen twee jaar naargelang de verschillende soorten beslissingen

Het percentage recidive na verschillende types beslissingen werd geanalyseerd volgens de voornoemde methode naargelang het belang dat deze studie heeft voor het strafrechtelijk beleid. Zo werd het percentage recidive bestudeerd na (1) een seponering als enige maatregel, (2) een bemiddeling, waarbij overigens relevante classificaties worden opgesteld, (3) een veroordeling, waarbij zoveel mogelijk een onderscheid wordt gemaakt tussen enkele bijzondere types, en tot slot (4) een aanhoudingsbevel.

2.1. Analyse van de recidive na een seponering als enige maatregel

Van de beklaagden die van geen enkele andere maatregel als een seponering het voorwerp hebben uitgemaakt, werden diegene in aanmerking genomen wiens dossier vanaf 2010 werd geseponneerd⁶⁰, en wiens parcours van 2 jaar kan worden geanalyseerd, namelijk 20 229 beklaagden. Op basis van dit monster bedraagt het globale percentage recidive binnen twee jaar 24%. Er werd overigens een onderscheid gemaakt tussen twee groepen: de naar het parket wegens een behoorlijk bewezen misdrijf van partnergeweld doorverwezen beklaagden (12 133) en de beklaagden met betrekking tot wie deze vaststelling niet werd nagegaan (8098). Er is een significant verschil tussen het percentage recidive bij de eerste en de tweede groep, namelijk 28% versus 24%.

Tabel 58. Percentage recidive binnen twee jaar na een seponering als enige maatregel

	Observeerbaar aantal	Recidive	Percentage recidive
Recidive na seponering als enige maatregel	20229	4803	24%
<i>Bewezen misdrijf</i>	12133	3378	28%
<i>Geen bewezen misdrijf</i>	8096	1425	18%

⁶⁰ Het in aanmerking nemen van de seponeringen vóór 2010 brengt een systematische fout in de analyse aan: als deze beslissingen voorkomen in het monster, dan werden deze noodzakelijkerwijs genomen ten aanzien van de beklaagden die in staat van recidive in 2010 werden doorverwezen naar de parketten.

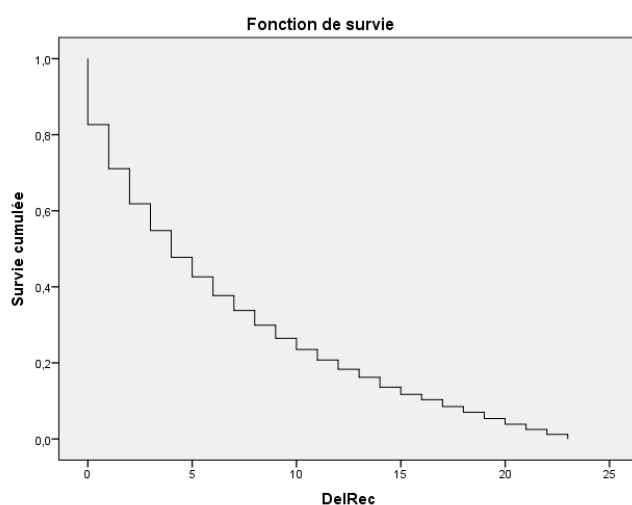
De termijn waarbinnen de recidive voorkomt kan grondiger worden geanalyseerd. 17% van de recidiven, dus 4% van de waarneembare gevallen vindt plaats binnen minder dan één maand na de seponering. 62% van de eerste recidiven gebeuren binnen 6 maanden. Hoe langer de termijn is waarbinnen niet wordt gerecidiveerd, hoe minder *frequent* de recidive wordt gepleegd.

Tabel 59. Termijnen waarbinnen een eerste recidive voorkomt na een seponering (enige maatregel)

Termijn/recidive	Aantal	% recidive	gecumuleerd %	% waarneembare gevallen	gecumuleerd %
minder dan 1 maand	833	17%	17%	4%	4%
van meer dan 1 tot 6 maanden	2159	45%	62%	11%	15%
van meer dan 6 tot 12 maanden	931	19%	82%	5%	19%
van meer dan 12 tot 18 maanden	544	11%	93%	3%	22%
van meer dan 18 tot 24 maanden	336	7%	100%	2%	24%
Totaal recidive	4803	100%		24%	
Totaal waarneembare gevallen	20229			100%	

De termijn waarbinnen een eerste recidive voorkomt na een seponering kan eveneens worden weergegeven aan de hand van een overlevingscurve. Elk punt van de curve geeft de gemiddelde kans aan op een periode zonder recidive tijdens het interval, uitgedrukt in maanden met een maximum van 24 maanden. Deze curve toont duidelijk dat wanneer er wordt gerecidiveerd, dit eerder snel na de gerechtelijke beslissing gebeurt en dat het risico op recidive snel sterk daalt en vervolgens geleidelijk stabiliseert.

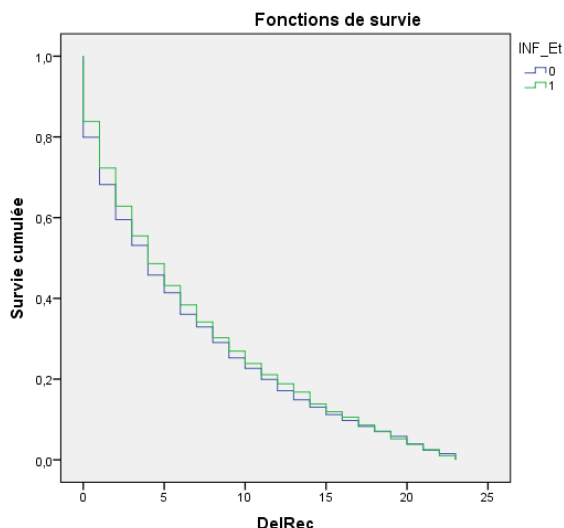
Figuur 19 Overlevingsdiagram ingeval recidive na seponering als enige maatregel

Hoewel er uit het onderscheid tussen de groep waarbij een misdrijf is bewezen en de groep waarbij dit niet het geval is, blijkt dat er een groot verschil is tussen de bijbehorende percentages recidive, blijkt er daarentegen dat er nauwelijks een significant verschil is tussen

de termijnen waarbinnen er wordt gerecidiveerd aangezien de twee overlevingscurves erg op elkaar lijken (de groene lijn geeft de groep weer ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen en de blauwe weerspiegelt de groep waarbij dit niet werd vastgesteld).

Figuur 20 Overlevingsdiagram van recidive na seponering als enige maatregel naargelang het misdrijf al dan niet bewezen is

Het percentage recidive kan eveneens worden gepreciseerd als de seponering (als enige maatregel) wordt gemotiveerd aan de hand van een pretoriaanse probatie (code S201). Hoewel er niet kan worden verduidelijkt wat er onder de pretoriaanse probatie kan vallen, kan er evenwel worden meegedeeld dat het in dit geval enkel kan gaan om een terechtwijzing, maar er kan niet worden berekend wat de verhouding ervan is ten opzichte van alle pretoriaanse probaties.

Tabel 58b Percentage recidive binnen twee jaar na een pretoriaanse probatie als enige maatregel (ten aanzien van de beklaagden bewezen misdrijven)

Beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf bewezen is	Observeerbaar aantal	Recidive	Percentage recidive
Recidive na pretoriaanse probatie	586	130	22%

2.2. Analyse van de recidive na een bemiddeling

Ook bij de analyse van de recidive na een bemiddeling werden alle beklaagden in aanmerking genomen aan wie dit voorstel werd gedaan vanaf 2010 en voor wie de observatietermijn minstens twee jaar bedraagt. In totaal werd het parcours van 1014 beklaagden onder de loep genomen. Binnen deze groep werd er een onderscheid gemaakt

tussen de beklagden bij wie in TPI staat dat de bemiddeling is afgerond, geweigerd of enkel voorgesteld⁶¹.

Tabel 60. Percentage recidive binnen twee jaar na bemiddeling

Recidive na bemiddeling	Observeerbaar aantal	Recidive	Percentage recidive
afgerond	451	112	25%
geweigerd	371	181	49%
voorgesteld	192	70	36%
Totaal	1014	363	36%

Naargelang de goedgekeurde definitie is er sprake van recidive als een nieuw dossier van partnergeweld naar het parket wordt doorverwezen na de (eerste) datum van het voorstel tot bemiddeling binnen een termijn van twee jaar⁶². Zonder dat er onderscheid wordt gemaakt naargelang het resultaat van de bemiddeling bedraagt het percentage recidive binnen twee jaar 36%. Dit percentage is evenwel significant hoger als de bemiddeling wordt geweigerd (49%) en is minder hoog als de bemiddeling als afgerond wordt beschouwd (25%). Globaal gezien bedraagt het percentage recidive 36% na een voorstel tot bemiddeling.

Uit de analyse van de termijnen blijkt opnieuw dat wanneer er wordt gerecidiveerd, dit redelijk snel gebeurt. In 17% van de gevallen, dus in 6% van alle vastgestelde situaties waarin wordt bemiddeld, wordt er binnen de maand na het voorstel tot bemiddeling gerecidiveerd. 62% van de (eerste) recidiven worden vastgesteld binnen 6 maanden en 82% vinden plaats tijdens het eerste jaar. Zo kan er worden opgemerkt dat de termijn waarbinnen wordt gerecidiveerd quasi even lang is als voornoemde termijn na seponering.

Tabel 61. Termijnen waarbinnen een eerste recidive voorkomt na een voorstel tot bemiddeling

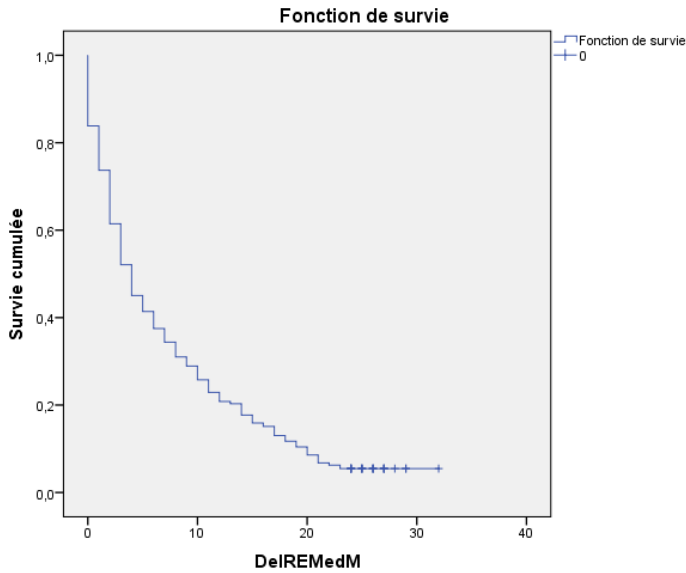
	Aantal	% recidive	gecumuleerd %	% waarneembare gevallen	gecumuleerd %
Minder dan 1 maand	62	17%	17%	6%	6%
van meer dan 1 tot 6 maanden	163	45%	62%	16%	22%
van meer dan 6 tot 12 maanden	71	20%	82%	7%	29%
van meer dan 12 tot 18 maanden	38	10%	92%	4%	33%
van meer dan 18 tot 24 maanden	29	8%	100%	3%	36%
Totaal recidive	363	100%		36%	
Totaal waarneembare gevallen	1014			100%	

⁶¹ Indien de vermeldingen "afgerond" en "geweigerd" tegelijkertijd zijn geregistreerd, werd er enkel rekening gehouden met de vermelding "geweigerd".

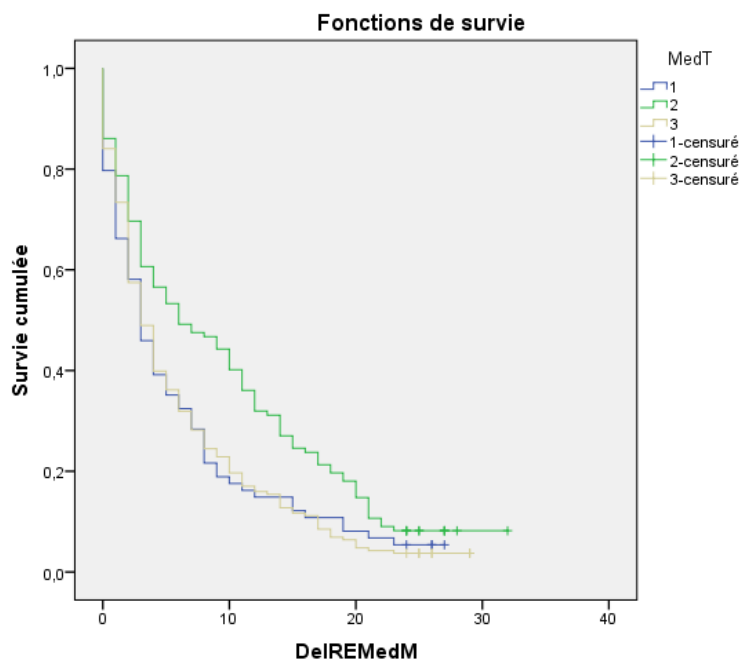
⁶² Deze berekening werd gemaakt op basis van de variabelen RE_MedDE en RE_MedDD. Cf. de bijlage

Aan de hand van de overlevingscurve wordt zichtbaar dat er snel wordt gerecidiveerd en dat naarmate de tijd verstrijkt het risico op recidive kleiner wordt.

Figuur 21 Overlevingsdiagram ingeval recidive na bemiddeling

Figuur 22 Overlevingsdiagram ingeval recidive na bemiddeling, naargelang het resultaat van de bemiddeling

Aan de hand van de tweede diagram is het mogelijk de overlevingscurves te vergelijken naargelang de bemiddeling afgerond (2), geweigerd (3) of voorgesteld (1) is zonder dat het resultaat ervan wordt vermeld. Uit de overlevingscurve blijkt niet alleen dat het percentage recidive lager is na een afgeronde bemiddeling, maar ook dat er relatief later wordt gerecidiveerd.

Op basis van de gegevens uit de databank van het Directoraat-generaal Justitiehuzen werden de percentages recidive berekend naargelang bepaalde kenmerken zoals de op touw gezette samenwerkingen of de toegepaste voorwaarden bij de bemiddeling. De monsters zijn evenwel veel kleiner, wat de mogelijkheid om de resultaten te veralgemenen sterk beperkt. Van alle vanaf 2010 voorgestelde bemiddelingen die gedurende twee jaar konden worden bestudeerd, is er in 18% van de gevallen sprake van een samenwerking. Op basis van de gegevens die werden genoteerd in het vrije veld konden deze samenwerkingen worden ingedeeld zoals in de tabel hieronder. In slechts 17% van de velden werden er begeleidingsdiensten ingevuld, waarbij niet werd vermeld of er al dan niet een opleiding wordt aangeboden. In 57% van de gevallen is het duidelijk dat het om een opleiding gaat, maar er wordt niet vermeld dat deze gericht is op situaties van partnergeweld. Het percentage opleidingen van Praxis en van andere diensten waarvan is aangegeven dat ze gericht zijn op de problematiek van partnergeweld bedraagt samen ongeveer 21%.

Tabel 62. Informatie betreffende de samenwerkingen in het kader van de bemiddeling

		Aantal	Totaal	% gekend
Geen enkele informatie		833	82%	
Gekende samenwerking		181	18%	100%
Begeleiding	Acc	30	3%	17%
Opleiding	For	103	10%	57%
Opleiding koppel	ForC	15	1%	8%
Opleiding Praxis	FPraxis	23	2%	13%
Ouderschapsbemiddeling	Mpar	9	1%	5%
Taakstraf	Taakstraf	1	0%	1%
	Totaal	1014	100%	

Tabel 63. Percentage recidive binnen twee jaar na bemiddeling, naargelang het type samenwerking

		Recidive	% Recidive	Totaal
Geen enkele informatie		299	36%	833
Gekende samenwerking		64	35%	181
Begeleiding	Acc	11	37%	30
Opleiding	For	37	36%	103
Opleiding koppel	ForC	6	[40%\$	[15]
Opleiding Praxis	FPraxis	2	[9%]	[23]
Ouderschapsbemiddeling	Mpar	8	[89%]	[9]
Taakstraf	Taakstraf	0	[0%]	[1]
		363	36%	1014

Gezien de omvang van de categorieën dient er omzichtig te werk te worden gegaan bij de interpretatie van de resultaten. Het percentage recidive in het monster waarbij de samenwerking wordt vermeld is quasi gelijkaardig aan het in het volledige monster geobserveerde percentage. Dit geldt ook voor de categorieën "begeleiding" en "opleiding" die niet verder worden gespecificeerd. De resultaten van de opleidingen inzake partnergeweld zijn erg verschillend naargelang de organisator ervan. Het percentage recidive na een vorming bij Praxis is erg laag (9%), terwijl dit percentage na een opleiding bij andere diensten dichterbij het in het algemeen geobserveerde percentage ligt of dit zelfs overschrijdt. Het monster op basis waarvan dit percentage werd berekend (23) is echter veel te klein om er te veralgemenen conclusies uit te trekken. Het zou evenwel een goed idee zijn om in de toekomst deze analyse opnieuw uit te voeren op verschillende referentie jaren om deze resultaten na te gaan die het gemiddelde weergeven op basis van een statistisch representatief monster.

Het type voorwaarde is in 382 gevallen geregistreerd, dus in 38% van de vanaf 2010 genomen en gedurende twee jaar observeerbare beslissingen tot bemiddelingen. In dit geval worden er heel vaak verscheidene soorten voorwaarden gecombineerd. In de tabel hieronder worden de meest frequente voorwaarden opgesomd. Het percentage recidive kan vervolgens worden berekend naargelang het voorkomen van alle soorten beslissingen, maar doordat deze dikwijls worden gecombineerd, mag er niet worden over het hoofd gezien dat het onmogelijk is om te bepalen welk van de types voorwaarden de recidive beïnvloedt.

Tabel 64. Types voorwaarden in het monster van besliste bemiddelingen

		Aantal	Voorkomen %	
Opleiding	CForm1	165	43%	
Geneeskundige behandeling	CTraitM1	116	30%	
Schadevergoeding	CDedom1	78	20%	
Wederzijdse uitleg	CExpl1	81	21%	
Engagement tot niet recidiveren	CEngNR1	70	18%	
Therapie	CTher1	16	4%	
Aantal beklaagden			382	138%

Tabel 65. Percentage recidive naargelang de aanwezigheid van een bepaald type voorwaarden

		Recidive	Percentage recidive	Totaal
Opleiding	CForm1	48	29%	165
Geneeskundige behandeling	CTraitM1	35	30%	116
Schadevergoeding	CDedom1	16	21%	78
Wederzijdse uitleg	CExpl1	31	38%	81
Engagement tot niet recidiveren	CEngNR1	23	33%	70
Therapie	CTher1	4	[25%]	[16]

Ten opzichte van het globaal observeerbare percentage van bemiddelingen (36%), blijkt het percentage recidive na een schadevergoeding veel lager te zijn. Het percentage recidive na de voorwaarden van opleidingen en geneeskundige behandelingen, die het meest voorkomen, blijkt iets lager dan het globaal geobserveerde percentage (29 en 30%). Dit is daarentegen niet het geval bij wederzijdse uitleg (38%) en het engagement tot niet recidiveren dat in 1 op 3 gevallen niet afdoend blijkt te zijn. Therapie komt erg weinig voor. Het percentage recidive is bijgevolg lager, maar omdat de grondslag van de berekening beperkt is, is het niet gepast om er conclusies uit te trekken.

2.3. Analyse van de recidive na een veroordeling

De recidive na een veroordeling kon worden geanalyseerd op basis van een globaal monster van 680 beklagden⁶³ die (minstens) (voor de eerste keer) één keer werden veroordeeld vanaf 2010 en die in het monster minstens twee jaar observeerbaar zijn vanaf de (eerste) veroordeling.

Tabel 66. Percentage recidive binnen twee jaar na een veroordeling

	Observeerbaar aantal	Recidive	Percentage recidive
Recidive na veroordeling	680	363	53%

Op basis hiervan kan het percentage recidive vastgesteld worden op 53%. In de volgende tabel wordt gespecificeerd binnen welke termijn er wordt gerecidiveerd na de veroordeling. Ten opzichte van alle gedurende de twee jaar geobserveerde recidiven, vinden 64% ervan plaats binnen de eerste 6 maanden en 86% binnen het eerste jaar. Globaal gezien bedraagt het percentage recidive dus 46% na 6 maanden, 51% na 1 jaar en 53% na 2 jaar.

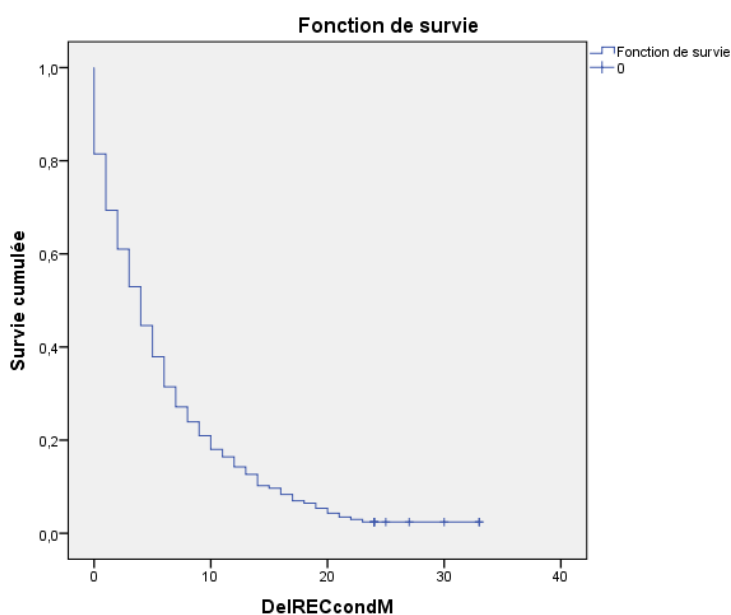
Tabel 67. Termijnen waarbinnen een eerste recidive voorkomt na een veroordeling

	Aantal	% recidive	gecumuleerd %	% waarneembare gevallen	gecumuleerd %
Minder dan 1 maand	69	19%	19%	10%	10%
van meer dan 1 tot 6 maanden	162	45%	64%	24%	34%
van meer dan 6 tot 12 maanden	80	22%	86%	12%	46%
van meer dan 12 tot 18 maanden	35	10%	95%	5%	51%
van meer dan 18 tot 24 maanden	17	5%	100%	3%	53%
Totaal recidive	363	100%		53%	
Totaal waarneembare gevallen	680			100%	

In de hieronder in de figuur weergegeven overlevingscurve is de snelle daling van de overlevingskans (zonder recidive) zichtbaar, een kans die minder snel daalt naargelang de tijd verstrijkt.

⁶³ Van de 3094 beklagden die tijdens hun gerechtelijk parcours minstens één keer werden veroordeeld voor feiten van partnergeweld.

Figuur 23 Overlevingsdiagram ingeval recidive na veroordeling

Aan de hand van de extra informatie uit de databank van het Centraal Strafregister is het mogelijk het voorkomen van een recidive te analyseren indien een veroordeling tot een gevangenisstraf kon worden vastgesteld. Het vergelijkbare monster, waarbij vanaf 2010 een eerste veroordeling tot een gevangenisstraf wegens partnergeweld werd vastgesteld en de observeerbare termijn minstens 2 jaar bedraagt, is hier beperkt tot 93 beklagden. Bij dit monster bedraagt het percentage recidive binnen twee jaar 52%, wat erg gelijkaardig is aan het percentage dat werd vastgesteld bij alle veroordelingen.

Tabel 68. Percentage recidive binnen twee jaar na een veroordeling tot een gevangenisstraf

	Observeerbaar aantal	Recidive	Percentage recidive
Recidive na gevangenisstraf	93	48	52%

Aan de hand van de gegevens van het Centraal Strafregister kan de duur van de uitgesproken gevangenisstraffen worden vastgesteld. Bij dit monster van 93 veroordeelden duurt de langst geobserveerde straf 37 maanden en de kortste 1 maand. In de volgende tabel wordt de desbetreffende duur van de straffen weergegeven. Bijna één derde van de straffen duurt van 6 tot 12 maanden. Het percentage straffen van 12 maanden tot 2 jaar is iets lager (27%). Bijna één derde van beklagden werd veroordeeld tot straffen van minder dan 6 maanden. In totaal wordt 69% van de beklagden veroordeeld tot een straf van 6 maanden en langer.

Tabel 69. Duur van de gevangenisstraffen voor het betrokken monster

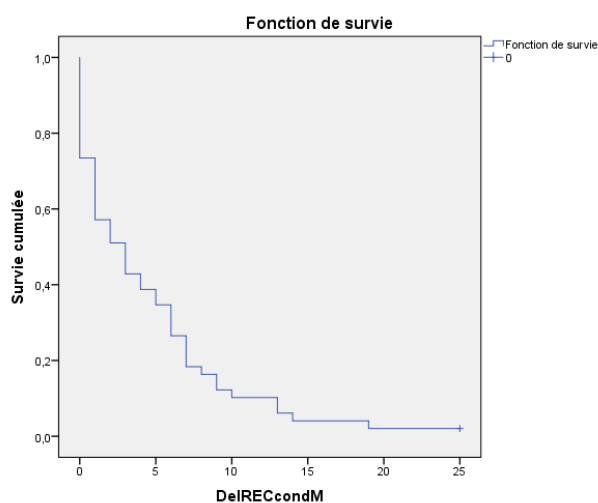
Duur gevangenisstraf	Aantal	%	gecumuleerd percentage	
3 jaar en langer	2	2%	2%	3 jaar en langer
2 tot 3 jaar	7	8%	10%	2 jaar en langer
1 jaar of 12 maanden tot 2 jaar	25	27%	37%	12 maanden en langer
6 tot 12 maanden	30	32%	69%	6 maanden en langer
3 tot 6 maanden	21	23%	91%	3 maanden en langer
1 maand tot 3 maanden	8	9%	100%	1 maand en langer
Totaal	93	100%		

De analyse van de termijnen waarbinnen wordt gerecidiveerd na een gevangenisstraf lijken korter dan bij de veroordelingen in het algemeen, 27% van de recidiven of 14% van de waarneembare gevallen gebeuren binnen de maand van de veroordeling. 67% van de recidiven wordt vastgesteld binnen 6 maanden en 92% binnen het jaar. Er dient te worden opgemerkt dat de ter beschikking gestelde gegevens geen enkele informatie bevatten over het feit of de gevangenisstraf al dan niet wordt uitgevoerd (en dus over de eventuele "neutralisering" van de dader van de feiten).

Tabel 70. Termijnen waarbinnen een eerste recidive voorkomt na een veroordeling tot een gevangenisstraf

	Aantal	% recidive	gecumuleerd %	% waarneembare gevallen	gecumuleerd %
Minder dan 1 maand	13	27%	27%	14%	14%
van meer dan 1 tot 6 maanden	19	40%	67%	20%	34%
van meer dan 6 tot 12 maanden	12	25%	92%	13%	47%
van meer dan 12 tot 18 maanden	3	6%	98%	3%	51%
van meer dan 18 tot 24 maanden	1	2%	100%	1%	52%
Totaal recidive	48	100%		52%	
Totaal waarneembare gevallen	93				

Figuur 24 Overlevingsdiagram ingeval recidive na veroordeling tot gevangenisstraf

De veroordelingen tot een boete kunnen op dezelfde manier worden geanalyseerd. Van de 680 gedurende twee jaar observeerbare veroordelingen (vanaf 2010) zijn er slechts 324 veroordelingen tot een boete. Het percentage recidive binnen twee jaar vanaf de veroordeling bedraagt 54%, wat erg gelijkaardig is aan het percentage recidive met betrekking tot alle veroordelingen.

Tabel 71. Percentage recidive binnen twee jaar na een veroordeling tot (enkel) een boete

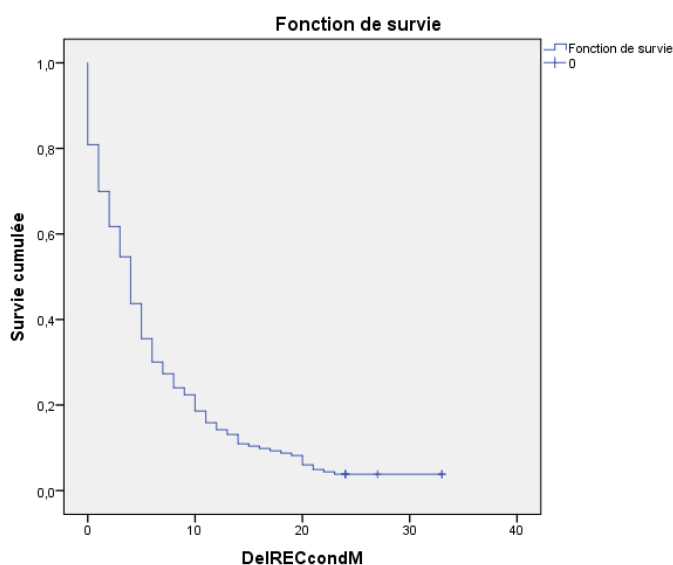
Recidive na boete	Observeerbaar aantal	Recidive	Percentage recidive
(Uitsluitend) boete	324	176	54%

Tabel 72. Termijnen waarbinnen een eerste recidive voorkomt na een veroordeling tot (enkel) een boete

	Aantal	% recidive	gecumuleerd %	% waarneembare gevallen	gecumuleerd %
Minder dan 1 maand	35	20%	20%	11%	11%
van meer dan 1 tot 6 maanden	83	47%	67%	26%	36%
van meer dan 6 tot 12 maanden	36	20%	88%	11%	48%
van meer dan 12 tot 18 maanden	12	7%	94%	4%	51%
van meer dan 18 tot 24 maanden	10	6%	100%	3%	54%
Totaal recidive	176	100%		54%	
Totaal waarneembare gevallen	324			100%	

Ook hier wordt er (de eerste keer) gerecidiveerd binnen een korte termijn ten opzichte van de datum van de veroordeling. 67% van de recidiven (of 36% van het totaal) gebeuren binnen 6 maanden en 88% binnen het daaropvolgende jaar. De overlevingscurve volgt opnieuw hetzelfde soort profiel.

Figuur 25 Overlevingsdiagram ingeval recidive na veroordeling tot (enkel) boete

Tot slot konden aan de hand van de informatie van de Justitiehuisen de gegevens worden geïsoleerd met betrekking tot het beroep op een dienst waarvan duidelijk is aangegeven dat deze tussenkomt in situaties van partnergeweld. Zoals in het kader van de bemiddeling deze gegevens konden worden onderscheiden, kon dit in dit stadium worden gedaan voor een opschorting en een probatie-uitstel. 31 situaties van beklaagden beantwoorden aan de voorwaarden van de analyse, namelijk een (eerste) doorverwijzing naar Praxis vanaf 2010 en een gedurende 2 jaar observeerbaar parcours. Het percentage recidive wordt op basis van dit monster berekend. Er mag evenwel niet worden vergeten dat de kleine omvang van dit monster de mogelijkheid beperkt om de resultaten te veralgemenen. Er kan worden benadrukt dat het percentage significant lager is in vergelijking met het op basis van het monster van alle wegens partnergeweld veroordeelde beklaagden berekende percentage.

Tabel 73. Percentage recidive binnen twee jaar na een beroep op de dienst Praxis in het kader van een opschorting of een probatie-uitstel

	Observeerbaar aantal	Recidive	Percentage recidive
Recidive/Praxis	31	11	35%

2.4. Analyse van de recidive na een aanhoudingsbevel

De recidive na een aanhoudingsbevel werd berekend op basis van de 365 beklaagden die vanaf 2010 voor de eerste keer het voorwerp hebben uitgemaakt van een aanhoudingsbevel omwille van partnergeweld en waarvan het parcours gedurende twee jaar observeerbaar is. Het percentage recidive bedraagt in dit geval 44%.

Tabel 74. Percentage recidive binnen twee jaar na een (eerste) aanhoudingsbevel

	Observeerbaar aantal	Recidive	Percentage recidive
Recidive na bevel tot aanhouding	365	162	44%

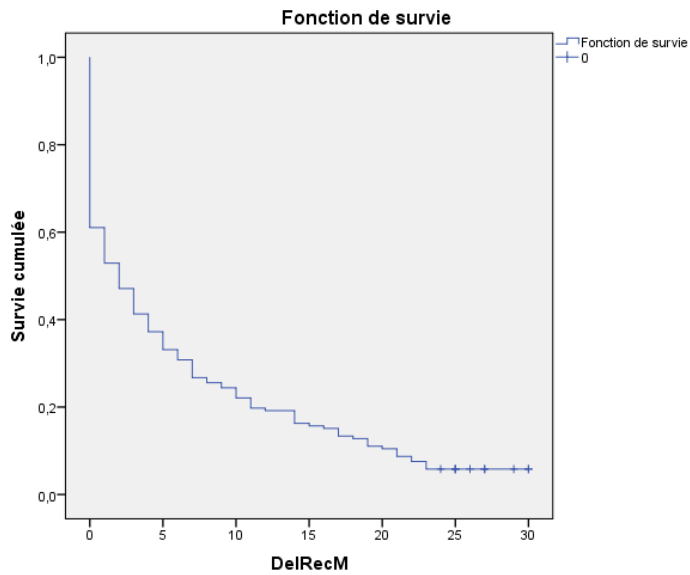
Voor 41% van de recidivisten of 18% van de waarneembare gevallen vindt de recidiveplaats binnen de maand van het aanhoudingsbevel. 71% van de recidiven gebeurt binnen 6 maanden en 92% binnen het jaar. Na één jaar bedraagt het percentage reeds 38%.

Tabel 75. Termijnen waarbinnen een eerste recidive voorkomt na een (eerste) aanhoudingsbevel

	Aantal	% recidive	gecumuleerd %	% waarneembare gevallen	gecumuleerd %
Minder dan 1 maand	67	41%	41%	18%	18%
van meer dan 1 tot 6 maanden	48	30%	71%	13%	32%
van meer dan 6 tot 12 maanden	23	14%	85%	6%	38%
van meer dan 12 tot 18 maanden	11	7%	92%	3%	41%
van meer dan 18 tot 24 maanden	13	8%	100%	4%	44%
Totaal recidive	162	100%		44%	
Totaal waarneembare gevallen	365			100%	

In de overlevingscurve wordt opnieuw duidelijk aangetoond dat er snel een nieuw dossier van partnergeweld binnenstroomt en dat de overlevingskans zonder recidive vervolgens trager daalt.

Figuur 26 Overlevingsdiagram ingeval recidive na een (eerste) aanhoudingsbevel

3. Conclusies

Tabel 76. Synthesetabel van de percentages recidive na verschillende gerechtelijke beslissingen

	Waarneembaar	Aantal recidiven	% recidive binnen 2 jaar	% binnen de maand	% binnen 6 maanden
Uitsluitend seponering	20229	4803	24%	17%	62%
Bewezen misdrijf	12133	3378	28%		
Geen bewezen misdrijf	8096	1425	18%		
Pretoriaanse probatie (inclusief gewone terechtwijzing)	586	130	22%		
Bemiddeling	1014	363	36%	17%	62%
afgerond	451	112	25%		
geweigerd	371	181	49%		
voorgesteld	192	70	36%		
begeleiding	30	11	37%		
opleiding	103	37	36%		
Praxis (bemiddeling)	23	2	9%		
Veroordeling	680	363	53%	19%	64%
Gevangenisstraf	93	48	52%	27%	67%
(Uitsluitend) boete	324	176	54%	20%	67%
Praxis (probatie)	31	11	35%		
Aanhoudingsbevel	365	162	44%	41%	71%

Om dit hoofdstuk af te sluiten is het nodig om de resultaten ervan in perspectief te plaatsen. In de tabel worden de op vergelijkbare basis berekende percentages recidive opgesomd naargelang de verschillende gerechtelijke beslissingen.

Op basis hiervan kan duidelijk worden vastgesteld dat hoe strenger de gerechtelijke beslissing is, hoe hoger het percentage recidive is. De hypothese dat de gerechtelijke reactie de cyclus van partnergeweld kan afremmen, wordt op statistische basis in geen enkel geval bevestigd. Uit de statistieken blijkt net het tegenovergestelde. Zo bedraagt het percentage recidive na uitsluitend een seponering 24% en na een veroordeling 53%, wat dus meer dan twee keer hoger is. De globale percentages recidive na een bemiddeling zijn asymmetrisch naargelang het resultaat ervan. Als de bemiddeling succesvol is, is het percentage recidive veelbelovend, maar het is niet duidelijk lager dan na een seponering van een bewezen misdrijf. In vergelijking met de andere tussenkomsten binnen hetzelfde juridisch kader zijn de percentages recidive na een beroep op de dienst Praxis afdoend, zowel na een bemiddeling als een veroordeling, maar het monster is veel te klein om er te veralgemenen conclusies uit te trekken. Het percentage recidive na een voorlopige hechtenis bedraagt 44%, wat ook ingaat tegen de verwachtingen.

Ter herinnering, in hoofdstuk 4 werd vermeld dat bepaalde objectieve variabelen met betrekking tot de aard van de feiten een invloed hebben op het proces van de gerechtelijke beslissing, maar dat die erg beperkt blijft en veel ruimte laten voor de persoonlijke discretionaire bevoegdheid. Er kan zeker worden verondersteld dat de situaties die aanleiding gaven tot een veroordeling of een aanhoudingsbevel als ernstiger worden beschouwd – ook al is dit niet vastgesteld – en dat in dit geval het risico op recidive de facto van in het begin groter is, wat gedeeltelijk de geobserveerde verschillen verklaart. Maar in elk geval kan er aan de hand van de geobserveerde percentages recidive geenszins het succes van strengere gerechtelijke beslissingen worden aangetoond.

Hoofdstuk 8. De vaststellingen en de toekomstperspectieven van de wetenschappelijke literatuur

In dit hoofdstuk wordt getracht verslag uit te brengen van de voornaamste vaststellingen in de wetenschappelijke literatuur met betrekking tot het historisch keerpunt in de jaren 1980 betreffende het beleid inzake partnergeweld alsook de invloed van het onderzoek op deze evoluties. De recentere door het onderzoek aangereikte pistes worden samengevat aan de hand van drie vragen.

1. Het keerpunt in de jaren 1980

In de wetenschappelijke literatuur wordt er eerst en vooral aan herinnerd dat een ingrijpend historisch keerpunt een grote impact heeft gehad op het inzake partnergeweld gevoerde beleid vanaf het einde van de jaren 1970. Onder invloed van onder andere feministische organisaties is het partnergeweld, dat hoofdzakelijk als geweldpleging tegen vrouwen werd beschouwd en waarvan tot dan werd uitgegaan dat dit tot de privésfeer behoorde, geleidelijk aan deel gaan uitmaken van het publiek domein en is een belangrijke kwestie op de politieke agenda geworden. Als reactie op zowel de verwachtingen van de vluchthuizen en de andere gespecialiseerde diensten als op de toenemende publieke bezorgdheid ging de problematiek van partnergeweld onbetwistbaar steeds vaker tot het strafrecht behoren. Het institutionele antwoord evolueerde zo globaal van een op het slachtoffer naar een op de dader gerichte aanpak met het oog op het voorkomen van recidive⁶⁴. Zo wordt er in de wetenschappelijke werken benadrukt dat tot de jaren 1980 de politie meestal de instructie kreeg om de gemoederen te bedaren, te luisteren naar de betrokkenen en de slachtoffers door te verwijzen naar gespecialiseerde diensten. Het idee van de bestraffing – en zelfs – de incapacitatie van de dader was toen (nog) niet in voege. In sommige werken wordt vermeld dat één van de impliciete regels van het politiewerk erin bestond om niet tussenbeide te komen, wat volgens Véronique Jaquier een weerspiegeling is van de tweeslachtige houding van de samenleving die er moeite mee heeft om huiselijk geweld te beschouwen als iets dat niet uitsluitend tot de privésfeer behoort. In de jaren 1980 is er een duidelijke wil om te evolueren naar een meer op de principes van bijzondere preventie en incapacitatie gestoeld straffend model (Jaquier, 2008).

In het kader van een meer globale lectuur van de evoluties van het strafrecht gedurende de laatste decennia, kan de tendens van het criminaliseren van partnergeweld volgens A. Crawford (2001) worden beschouwd als het gevolg van de vervaging van het verschil tussen publiek en privé naar aanleiding van de toegepaste hervorming van de staatsmachten binnen de context van de mondialisering. De uitholling van de natiestaat, met name de aantasting van de middelen waarover de staat beschikt om zijn politieke macht uit te oefenen, zou kunnen bestaan uit een verschuiving naar de lokale context om zo in te spelen op de toenemende bezorgdheid over de veiligheid en de onveiligheid. De doeltreffendheid van het betoog over de lokale gemeenschap waarbij het streven naar de veiligheid wordt aangekaart, zou, volgens de auteur, een grote emotionele legitieme waarde hebben omdat

⁶⁴ BARNER J.R., MOHR CARNEY M., 2011.

het ideaal van de authentieke menselijke identiteit erin wordt verdedigd.⁶⁵ Door de lokale veiligheid zou het voor de staat, evenwel op lokaal niveau mogelijk zijn opnieuw over een bepaalde soevereiniteit te beschikken. Zo benadrukt Crawford dat het hierbij gaat om een goed zichtbaar en voelbaar symbolisch herstel van de autoriteit over een bepaald gebied. Het wijdverbreid regulerend optreden in de nieuwe domeinen van het sociaal leven en de uitbreiding van de controle door de openbare macht tot het private domein, zoals dit het geval is voor de waarneembare tendensen inzake partnergeweld, zijn dan ook begrijpelijk in deze globale context⁶⁶. Het wereldwijde succes van het *nultolerantie*beleid is eveneens te danken aan het grote belang van het lokale aspect, waarbinnen zich een nieuwe vorm van regeren verankerd heeft door de repressie van de tekenen van wanorde. Op het vlak van partnergeweld is tijdens de laatste decennia het ideaal van nultolerantie dan ook overvloedig benadrukt bij de definitie van het openbare beleid.

2. Onderzoek van het nultolerantiebeleid

De druk om partnergeweld te behandelen als een ernstige vorm van criminaliteit in plaats van als een materie die behoort tot de privésfeer heeft geleid tot een verscheidenheid aan institutionele antwoorden vanaf het einde van de jaren 1970, in de lijn van het ideaal van de nultolerantie. In de Verenigde Staten heeft het nultolerantiebeleid aanleiding gegeven tot het ontstaan van verplichte aanhoudingen (« mandatory arrest » of « pro-arrest » policies) en verplichte vervolgingen (« evidence-based », « no-drop prosecution »,) waarbij het slachtoffer geen enkele mogelijkheid krijgt om zijn klacht in te trekken.

De invoering van het nultolerantiebeleid bij partnergeweld werd eveneens beïnvloed door het wetenschappelijk onderzoek, nadat een onderzoek suggereerde dat dit beleid een ontradend effect op het vlak van recidive heeft⁶⁷. Het onderzoek van Sherman & Berk (1984) inzake de systematische proefneming van het *Minneapolis Domestic Violence Experiment* heeft in dit opzicht een doorslaggevende invloed gehad omdat het besluit ervan luidde dat de arrestatie van daders het binnen een termijn van 6 maanden bestudeerde risico op recidive verminderde. De resultaten van de studie hebben zo in de Verenigde Staten de aanzet gegeven tot de invoering van het beleid van de verplichte arrestaties⁶⁸.

Heel snel na de eerste conclusies zijn de studies met het oog op het weerleggen van de resultaten er evenwel niet in geslaagd de oorspronkelijke resultaten op een coherente manier te bevestigen. Zo onderstrepen Hoyle & Sanders⁶⁹ dat in bepaalde steden er een verband kon worden afgeleid tussen het arrestatiebeleid en een daling van het partnergeweld, terwijl in andere steden dit beleid gepaard gaat met een stijging van dit type geweld. In antwoord op de eerste studie had het *National Institute of Justice* namelijk vijf studies gefinancierd met de bedoeling om het experiment van Minneapolis te weerleggen. De

⁶⁵ CRAWFORD A., 2001, 8; de auteur verwijst naar wat LACEY N., 1996, en ANDERSON B. (1983) hierover hebben geschreven.

⁶⁶ CRAWFORD A., 2001, 19.

⁶⁷ SHERMAN & BERK, 1984.

⁶⁸ HOYLE C. & SANDERS A., 2000.

⁶⁹ HOYLE C. & SANDERS A., 2000, verwijst naar het onderzoek van MORLEY R., MULLENDER A., 1992.

in verschillende staten uitgevoerde studies, beter gekend als *Spousal Assault Replication Program (SARP)*⁷⁰ hebben geleid tot tegenstrijdige resultaten naar gelang de sites⁷¹.

In een recentere publicatie gaat Finn (2013) dieper in op de kwestie van invloed van het arrestatie- en vervolgsbeleid op de recidive en analyseert de resultaten van zes tussen 1993 en 2001 uitgevoerde specifieke onderzoeken⁷². Met uitzondering van één van de onderzoeken (Tolman & Weisz), wordt er aangetoond dat het feit dat er vervolgd wordt, noch het type sanctie een invloed hebben op het opnieuw voorkomen van partnergeweld⁷³.

Het scepticisme over de impact van het nultolerantiebeleid lijkt zich dus steeds duidelijker af te tekenen bij de resultaten van het onderzoek. Ondanks de niet-coherente resultaten blijft evenwel sinds jaren de consensus bestaan dat de arrestatie steeds de beste optie is in het belang van het slachtoffer (Finn, 2013). Zoals uit de eerste onderzoeken⁷⁴ bleek, zou dit succes te wijten zijn aan het feit dat de nadruk werd gelegd op het mogelijk ontradend karakter van het nultolerantiebeleid aangezien dit de weerspiegeling is van het engagement om huiselijk geweld te beschouwen als een ernstig misdrijf. De auteur wijst erop dat een dergelijk beleid werd aangemoedigd omdat er duidelijk het idee uit blijkt dat huiselijk geweld een misdrijf jegens de gemeenschap is en niet enkel jegens de slachtoffers. Het is dus de symbolische waarde van het beleid die werd weerhouden, terwijl in de praktijk snel bleek dat het niet efficiënt is.

De kritiek op het nultolerantiebeleid is inderdaad niet lang uitgebleven. Eerst kwam er kritiek op de "verspilling" van de middelen die ervoor nodig zijn aangezien een heel erg klein deel resulteert in effectieve veroordelingen⁷⁵. Vervolgens was er kritiek op de impact van een dergelijk beleid op de slachtoffers: sommigen beweren namelijk dat het indruist tegen de inspanningen voor de bewustmaking en emancipatie van de slachtoffers en dat zelfs hun zelfbeeld en hun gevoel van controle erdoor ondermijnd kunnen worden.⁷⁶ In nog meer kritische reacties werd er benadrukt dat dit soort beleid het risico op vergelding tegenover het slachtoffer vergroten, wat de slachtoffers dus zou ontmoedigen om de politie te contacteren indien het geweld opnieuw wordt gepleegd⁷⁷.

3. Nieuwe onderzoekspistes

Een exhaustieve analyse van de literatuur terzake is niet mogelijk, maar enkele door het recentere onderzoek geopperde pistes kunnen wel van naderbij worden bekeken. Deze

⁷⁰ Charlotte (North Carolina), Colorado Springs (Colorado), Miami (Florida), Milwaukee (Wisconsin), Omaha (Nebraska).

⁷¹ JOHNSON R., GOODLIN-FANCKE W., 2015.

⁷² DAVIS & AL, 1998 ; FORD & REGOLI, 1993a et 1993b ; MC FARLANE & AL, 2000 ; MEARS & AL, 2001 ; TOLMAN & WEISZ, 1995.

⁷³ « neither case disposition nor the type of sanction influenced the reoccurrence of violence », FINN, 2013, p. 447.

⁷⁴ Er wordt verwezen naar de onderzoeken van FERRARO & HOPE, 1993 ; GOOLKASIAN, 1986 ; HANNA, 1996 ; LERMAN, 1981 ; MC CORD, 1992 ; WILLS, 1997 ; CORSILLES, 1994.

⁷⁵ CORSILLES, 1994 ;

⁷⁶ EPSTEIN, 1999 ; FORD, 1991, GOODMAN & ESPSTEIN, 2007 ; GOOLKASIAN, 1986 ; HAN, 2003 ; ZORZA, 2010.

⁷⁷ BELL, GOODMAN AND DUTTON, 2007 ; MILLS, 1998.

worden samengevat aan de hand van drie vragen. De gestelde vragen hebben betrekking op (1) de definitie zelf van partnergeweld, (2) de doeltreffendheid van de interventie op het vlak van recidive, waarbij het meest voorkomende model in vraag wordt gesteld en (3) het belang van een alternatieve aanpak.

3.1. De kwestie van de definitie van partnergeweld en de typologieën

Een in het kader van de Franse sociologie recent gepubliceerd artikel⁷⁸ vat bijzonder goed het fundamentele probleem van de definitie van partnergeweld samen. De term van geweld verwijst in het algemeen naar fysiek geweld. Er bestaat evenwel consensus over het feit om partnergeweld eveneens te definiëren als psychisch en verbaal geweld (ook als economisch geweld, wat het geval is in België). Deze allesomvattende definitie, die voortvloeit uit grote nationale of internationale onderzoeken, heeft dus betrekking op een continuüm van gedragingen, dit gaat van afgesnauwd worden tot verwond worden waarbij het nodig is om te worden opgenomen in het ziekenhuis. De auteur benadrukt dat het allesomvattende karakter van de definitie op verschillende vlakken problemen stelt. Eerst en vooral dient de betekenis van het concept van partnergeweld te worden afgezwakt aan de hand van indicatoren die meestal niet worden beschouwd als geweld⁷⁹. Vervolgens is er een gebrek aan coherentie: zo bevat de categorie een klein aantal ernstige en een aanzienlijk aantal minder ernstige feiten. Het probleem is dus dat twee verschillende fenomenen met elkaar worden verward en dat aan het ene kenmerken worden toegekend die eigenlijk tot het andere behoren⁸⁰.

Als antwoord verwijst de auteur naar de door Johnson M. voorgestelde in de wetenschappelijke literatuur veelvuldig overgenomen typologie⁸¹. In deze typologie wordt patriarchaal terrorisme (patriarchal terrorism) en veelvoorkomend partnergeweld (common couple violence) tegenover elkaar gesteld, wat vervolgens wordt aangeduid als intiem terrorisme (intimate terrorism) en situationeel partnergeweld (situational couple violence). Het eerste begrip verwijst naar zuiver seksistisch geweld waarbij de mannen hun vrouw terroriseren omdat ze hen door hun huwelijk als hun eigendom beschouwen. Dit geweld heeft als doel controle uit te oefenen over de echtgenote en resulteert in ernstige vormen van geweld en traumatismes waarvan de gevolgen zichtbaar zijn bij gezinnen, ziekenhuizen of mortuaria⁸². De tweede term verwijst naar alle meningsverschillen die in het dagelijks leven voorkomen bij bijna alle koppels, die meestal niet verder gaan dan een gewone ruzie, maar die soms – door materiële moeilijkheden en alcoholisme – uitmonden in geschreeuw, gebroken vaatwerk, meppen en, heel zelden in slagen, zelfs dodelijke slagen. Ongeveer iedereen maakt ruzie, mannen en vrouwen doen dit evenveel, zonder dat dit gebeurt omwille van een patriarchale wil tot controle.

De auteur van deze typologie benadrukte zo dat dergelijk situationeel geweld (te veel) aan bod komt in de meeste van de enquêtes en de indruk geeft dat er symmetrie op het vlak van het geslacht is. Hoe meer allesomvattend de definitie van geweld is, hoe meer uit de

⁷⁸ BONNET F., 2015.

⁷⁹ De auteur vermeldt elementen uit de onderzoeken, bijvoorbeeld: met voorwerpen gooien, voortdurend bekritisieren, publiekelijk te schande maken, enz.

⁸⁰ BONNET F. 2015, 359.

⁸¹ JOHNSON M.P., 2008; JOHNSON M.P. & FERRARO J.K., 2000.

⁸² BONNET F., 2015., 363.

onderzoeken blijkt dat vrouwen even gewelddadig als mannen zijn, waarbij het intiem terrorisme in de statistieken werd overschaduwd door het aanzienlijke aantal ruzies tussen partners.

Op het vlak van het sociaal antwoord, stelt de allesomvattende definitie van partnergeweld en de grote rol die het situationeel partnergeweld hier de facto in speelt een probleem omdat er in het algemeen wordt gedacht aan het model van intiem terrorisme wanneer er sprake is van partnergeweld (Johnson, 2005, 1127). Dit is wellicht ook het geval bij een groot deel van de institutionele en gerechtelijke actoren die tussenkomen bij deze problematiek.

In het verlengde daarvan verwijst de auteur naar het voorbeeld van Stark (2006⁸³) naar de overheersende positivistische en behavioristische opvatting waarbij er wordt gefocust op afzonderlijke feiten van geweld. Dit is dan ook de procedure die wordt gehanteerd in het strafrecht waarbij afzonderlijke daden strafbaar worden gesteld en niet de dynamismen van macht en controle. Bonnet besluit dat dit impliceert dat het strafsysteem bij de bestraffing geen onderscheid maakt tussen situationeel geweld en intiem terrorisme. Door het in de lijn van de nultolerantie gecreëerde repressieve beleid, dat in de Verenigde Staten grondiger is uitgewerkt, worden individu's die betrokken zijn bij een ruzie tussen een koppel veroordeeld tot een gevangenisstraf, terwijl wetenschappers als Johnson en Stark menen dat het hier niet gaat om partnergeweld in de zin van systematische mishandeling. De auteur voegt eraan toe dat in dit geval niet wordt gestraft wie gestraft zou moeten worden, dat de families kwetsbaar worden gesteld, dat de gevangenisstraffen veel kosten en dat de middelen hiervoor beter zouden worden besteed aan het sociale beleid in de strijd tegen armoede of alcoholisme dat efficiënter is om het geweld in te perken⁸⁴.

In een eveneens recent verschenen publicatie over de typologieën van partners met gewelddadig gedrag, behandelen Deslauriers et Cusson (2014) zes typologieën waarbij in het bijzonder wordt gefocust op die van Johnson omwille van het integrale karakter ervan en de frequente verwijzing naar zijn werken. Op basis hiervan stellen ze voor een onderscheid te maken tussen drie types daders: situationele, afhankelijke (eerste type van intieme terrorist) of antisociale (tweede type van intieme terrorist) daders en lichten ze de karakteristieken ervan toe. Vervolgens analyseren ze het overheidsbeleid terzake van Quebec en besluiten ze dat de theoretische grondslagen van de beleidsverklaringen slechts op één type van geweld betrekking hebben, namelijk op intiem terrorisme, en hieraan koppelen ze de eerdere vaststellingen van Dutton en Corvo (2006) over het Amerikaanse sociale beleid. In het beleid wordt er inderdaad van uitgegaan dat alle gevallen van partnergeweld ingegeven worden door de intentie om te domineren en te controleren en wordt het bestaan van situationeel geweld, dat nochtans meer courant is bij de populatie, overschaduwd⁸⁵.

Zo pleiten de auteurs ervoor dat er hiermee rekening zou worden gehouden bij het overheidsbeleid en dat in plaats van de tweedeling dader-slachtoffer te hanteren, de mogelijkheid van bidirectioneel geweld ten gevolge van een escalatie van niet opgeloste conflicten erin wordt geïntegreerd, wat de kwestie van hulpverlening aan koppels ter sprake

⁸³ STARK E., 2006.

⁸⁴ BONNET F. 2015, 375

⁸⁵ DESLAURIERS & CUSSON, 2014, 147.

brengt. Een dergelijke opvatting, waarbij het belang wordt erkend van de interactie bij het zich voordoen van geweld, voedt het idee van de geïntegreerde diensten waarbij met het oog op het beëindigen van het geweld alle familieleden worden ondersteund in plaats van enkel te focussen op de dader.

Bij de door de auteurs voorgestelde typologie worden gepaste interventies aanbevolen. De situationele dader – het meest voorkomende profiel – zou best relatietherapie en woedebeheersingsprogramma's volgen. De noodzaak van een gerechtelijke tussenkomst wordt in dit geval in vraag gesteld. De aangepaste programma's voor de intieme terrorist zouden moeten verschillen naargelang het afhankelijke of antisociale profiel ervan. Voor de eerste categorie waarbij er dikwijls vrijwillig om hulp wordt gevraagd, dient de hulpverlening afgestemd te zijn op de psychologische crisis, terwijl het voor de tweede categorie wenselijk zou zijn een beroep te doen op het model van Duluth dat gebaseerd is op het concept van mannelijke dominantie en de niet-vrijwillige en gerechtelijke interventies waarbij het slachtoffer wordt beschermd.

3.2. Efficiëntie op het vlak van recidive en het in vraag stellen van het dominante model

Bij de onderzoeken waarbij de doeltreffendheid van de verschillende gerechtelijke interventies onder de loep wordt genomen, wordt vanuit een andere invalshoek eveneens de noodzaak benadrukt om het dominante interventiemodel in vraag te stellen.

Net als de onderzoeken waarbij de impact van het arrestatiebeleid en het beleid van verplichte vervolging op het vlak van de preventie van de recidive werden bestudeerd, zijn de onderzoeken betreffende het gerechtelijk antwoord naargelang de soort toegepaste maatregel niet afdoend. Ongeacht de studie, wordt er in geen geval een grotere invloed op de recidive vastgesteld als de dader wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf. Uit de eerste onderzoeken bleek dat er geen significant verschil bestond tussen de groepen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een probatie of behandeling, een gevangenisstraf of een seponering⁸⁶. In de recentere studie van Woolregde et Thistlethwaithe (2005)⁸⁷ wordt aangetoond dat de combinatie van een gevangenisstraf en een probatie gekoppeld is aan het hoogste aantal recidiven terwijl enkel de probatie de grootste impact heeft op het vlak van de inperking van de recidive. Aan de hand van geen enkel resultaat wordt er bevestigd dat de gevangenisstraf een ontradend effect zou hebben.

Er bestaan veel meer studies over de behandelingsprogramma's van huiselijk geweld, en volgens Thomas (2010)⁸⁸ zijn de resultaten op dit vlak eveneens dubbelzinnig. In 2004 werd een meta-analyse van 22 studies uitgevoerd⁸⁹ (Babcock, Green & Robie). De conclusie ervan luidde dat de psycho-educatieve behandeling, de cognitieve gedragstherapie of een andere soort behandeling weinig effect hebben op de daling van de recidive. Feder & Wilson (2005) tonen overigens aan dat hoewel uit de op de officiële statistieken gebaseerde studies

⁸⁶ DAVIS R.C, SMITH B.E. & NICKLES L.B., 1998.

⁸⁷ WOOLREGDE J. & THISTLETHEWAITHE A., 2005, cité in THOMAS, P., 2010.

⁸⁸ THOMAS P., 2010.

⁸⁹ BABCOCK, J.C., GREEN C.E., & ROBIE C., 2004, cite in THOMAS P., 2010, 5.

blijkt dat de invloed toch beperkt is, het besluit van de op het relaas van het slachtoffer gebaseerde studies luidt dat het effect nihil is. Er werd dus niet bevestigd dat er aan de hand van de op gerechtelijk bevel gevolgde behandeling kan zorgen voor een daling van de recidive.

De studie van Thomas (2010) is van bijzonder belang voor de doelstelling van het in dit document besproken onderzoek omdat de studie van voornoemd auteur gebaseerd is op een groot aantal daders, met name 66 759 wegens partnergeweld naar de rechtbanken van Washington doorverwezen beklaagden en aangezien het de bedoeling van de Thomas is om na te gaan of er een verband kan worden vastgesteld tussen het type vonnis en de recidive. Aan de hand van de resultaten is het in de eerste plaats duidelijk dat er een groot aantal erg uiteenlopende combinaties van vonnissen werden uitgesproken. De auteur meent dat dit gezien de verschillende contexten en omstandigheden niet verwonderlijk is, maar hij wijst er evenwel op dat er een gebrek aan duidelijkheid en samenhang is bij de doelstellingen die de basis van het beslissingsproces (sentencing) inzake partnergeweld vormen.

Van de daders ten aanzien van wie een vonnis wordt uitgesproken, komen de verboden het meest voor (33%), waaronder meestal het contactverbod, gevolgd door de boete (16%), gevangenisstraf (11%) en de probatie (8%). De geregistreeerde vormen van behandeling variëren van 4% tot 1% naargelang de desbetreffende types. De graad van naleving (*compliance*) wordt berekend voor elke categorie en is in het algemeen laag, wat overeenstemt met de resultaten van andere onderzoeken. De op de slachtoffer gerichte behandeling en de woedebeheersingsprogramma's hebben een hogere nalevingsgraad (64%) dan de klassieke interventieprogramma's betreffende huiselijk geweld (38%).

Het op basis van een opvolging gedurende 5 jaar⁹⁰ berekende percentage recidive op het vlak van partnergeweld bedraagt 45%. Naargelang het soort vonnis zijn er evenwel significante verschillen zichtbaar. Met een op het slachtoffer gerichte behandeling (educatie in het kader van de bewustmaking), die slechts in 2,4% van de gevallen aan bod komt, wordt het beste resultaat op het vlak van recidive geboekt: het percentage recidive daalt in dit geval tot 12%. Ook de probatie (14%) en de woedebeheersingsprogramma's (21%) leiden tot betere resultaten dan de verboden of de boetes (26%) en zeker in vergelijking met de gevangenisstraf die gepaard gaat met het hoogste percentage recidive (55% of 42% tot 47% indien de straf wordt gecombineerd met een probatie of een behandeling). De invloed van de verschillende soorten vonnissen op de recidive wordt overigens bevestigd door de controle van de invloed van een bepaald aantal sociodemografische, misdrijfgerelateerde en gerechtelijke variabelen⁹¹. Aan de hand van de klassieke behandelingen van huiselijk geweld (4% van de gevallen) werden er verrassend genoeg geen goede resultaten op het vlak van recidive (29%) geboekt, wat een bevestiging is van de reeds in de literatuur onderstreepte resultaten.

⁹⁰ De termijn van 5 jaar vangt aan op het moment dat de zaak wordt doorverwezen naar de rechtbank.

⁹¹ Door een logistische regressie.

De auteur suggereert dat deze weinig afdoende resultaten verband houden met de op het dominante behandelingsmodel van de afgelopen jaren geleverde kritiek met betrekking tot het gebrek aan therapeutisch engagement en aandacht voor de individuele noden van de daders. Het performante resultaat van de op het slachtoffer gerichte behandelingen kan in vergelijking hiermee verklaard worden door het feit dat deze kaderen binnen een model waarbij wordt gefocust op motivaties, verandering van meningen, houdingen en gedrag aan de hand van empathie en educatie. De focus wordt zo verplaatst van het vonnis, de schaamte en de persoonlijke tekorten naar het aan het slachtoffer en de gemeenschap aangedane leed. Er wordt verondersteld dat deze aanpak meer motiveert tot verandering dan de meer traditionele behandelingen van huiselijk geweld die vooral op de confrontatie zijn gericht. Deze resultaten nodigen uit tot een andere manier van denken waarbij de focus wordt verschoven van de dreiging tot bestraffing en versterkt toezicht naar een versterking van het positieve gedrag.

3.3. Een oproep tot een andere aanpak

In het kader van het in vraag stellen van het dominante model, zijn verscheidene recente analyses gericht op het bestuderen van de invloeden van een alternatieve aanpak. Aan de hand van de resultaten wordt er telkens gepleit voor een aanpak waarbij de slachtoffers meer controle krijgen, voor een multi-institutioneel gecoördineerde interventie en voor een geïndividualiseerde en gedifferentieerde aanpak naargelang het type dader.

(1) Een oproep tot een “empowerment” van de slachtoffers

In de wetenschappelijke literatuur wordt er eveneens verslag uitgebracht van de evaluaties van de modellen die afwijken van het op de nultolerantie gebaseerde dominante model. Een eerste type model waar de aandacht op wordt gevestigd is datgene dat streeft naar de “empowerment” van het slachtoffer, een term waarvoor het moeilijk is een equivalent te vinden, maar die letterlijk verwijst naar het idee om de macht terug aan het slachtoffer te geven. Bij de in één van de eerste onderzoeken geformuleerde definitie is er meer bepaald sprake van het vermogen om assertief te zijn en te handelen op basis van weloverwogen keuzes⁹².

De conclusies van de studie van Finn (2013)⁹³ zijn in dit opzicht erg duidelijk. Er worden twee Amerikaanse rechtscolleges⁹⁴ verduidelijkt: het ene past een “evidence-based”⁹⁵-vervolgingsbeleid toe waarbij ervan wordt uitgegaan dat een snelle, vaststaande en strenge reactie ten aanzien van de daders een ontradend effect op het vlak van recidiveren heeft, terwijl het andere rechtscollege zich focust op het slachtoffer op basis van het idee dat de interactie tussen het slachtoffer en de gerechtelijke autoriteiten, de mogelijkheid voor het

⁹² NEWMARCK L., HARRELL A, SAME P., 1995, cité in HOYLE C. , 2014.

⁹³ FINN M. A., 2013.

⁹⁴ Beiden bevinden zich in Atlanta en Georgia (USA).

⁹⁵ De auteur voegt eraan toe dat in dit geval opschorting, diversie of bemiddeling uitdrukkelijk verboden is en dat de beslissing van de procureurs enkel gestoeld is op de analyse van de feiten. De slachtoffers worden doorverwezen naar externe diensten die niet fysiek aanwezig zijn in de rechtbank. De slachtoffers worden in de eerste plaats beschouwd als getuigen van de zaak en elke mogelijkheid om op welke manier dan ook tussen te komen bij de beslissing wordt beperkt. De beslissing om te vervolgen wordt dus enkel door de procureurs genomen, zonder dat het slachtoffer wordt gehoord.

slachtoffer om actief deel te nemen aan de procedure en input te geven de recidive zelfs kunnen afremmen⁹⁶. Hiervoor werden in het totaal 170 slachtoffers geïnterviewd op drie verschillende momenten in de procedure⁹⁷. Uit de resultaten blijkt duidelijk dat het risico op recidive groter is in een rechtscollege dat een systematisch vervolgingsbeleid zonder interactie met het slachtoffer toepast.

Van het volledige monster werd er ten aanzien van 45% van de slachtoffers een recidive gepleegd binnen de 6 maanden van de beslissing. Inzake recidive op het vlak van psychologisch geweld enerzijds en fysiek geweld anderzijds (afhankelijke variabelen), werden er afzonderlijke logistische regressies opgesteld met een groot aantal variabelen om de invloed ervan op de recidive terzake te kunnen nagaan. Uit de analyse blijkt dat bij beide vormen van geweld het risico op recidive groter is wanneer het “evidence-based”-vervolgingsmodel wordt toegepast: het risico op het voorkomen van psychologisch geweld is in dit geval ongeveer 4 keer groter, en het risico op herhaling van fysiek geweld is 7 keer groter⁹⁸. De analyse houdt overigens rekening met een op het model van Cattaneo & Goodman (2010)⁹⁹ gebaseerde nieuwe soort maatregel van “court empowerment”, waarbij wordt nagegaan in welke mate het slachtoffer het gevoel heeft dat de rechtbank rekening heeft gehouden met zijn rechten en wensen, hoe hij het gehoord worden heeft ervaren en of hij tevreden is met de genomen beslissing.

De analyse van de aard van de her en der genomen maatregelen toont aan dat in de rechtscolleges meer wordt geopteerd voor een op het slachtoffer gerichte aanpak bij de interventies in de vorm van een behandeling van het huiselijk geweld (“domestic violence treatment intervention”) en vervolgens voor een seponering (dismissed). Terwijl in het rechtscollege waar wordt gewerkt volgens de “evidence-based”-strategie er slechts 1 op 10 seponeringen zijn, bedraagt dit aantal 18% in de rechtspraak met een op het slachtoffer gerichte aanpak. Deze vaststellingen sluiten aan bij eerdere resultaten (Davis & al., 2008) die aangeven dat dikwijls de slachtoffers vragen dat er geen enkele strafrechtelijke actie wordt ondernomen door de rechtbank, wat kan worden overwogen in het kader van een op het slachtoffer gerichte aanpak. Verrassender is evenwel dat het percentage gevangenisstraffen bij de op het slachtoffer gerichte aanpak hoger is, terwijl het percentage probatie hoger is bij de “evidence-based”-aanpak, wat niet verder wordt toegelicht.

(2) Pleidooi voor een “multi-agency” –aanpak.

In het kader van de grotere focus op de noden van het slachtoffer, worden in de literatuur eveneens de ervaringen van de multi-institutionele aanpak toegelicht. In 1998 toonde Hoyle¹⁰⁰ reeds aan dat enkel de gerechtelijke vervolging, zonder steun en hulpverlening aan de slachtoffers slechts van mimiem belang is voor de slachtoffers. Daarom pleitte de auteur voor een flexibele multi-institutionele (“multi-agency intervention”) aanpak, waarbij in acht

⁹⁶ De op het slachtoffer gerichte aanpak is meer bepaald uitgewerkt op basis van de resultaten van Ford & Regoli die in 1993 de therapeutische impact hebben aangetoond van de interactie met de gerechtelijke autoriteiten op het risico op de recidive inzake partnergeweld zowel tijdens de procedure als na de beslissing.

⁹⁷ Doorverwijzing naar de rechtbank (*court intake*), beslissing (*disposition of the case*), et 6 maanden na de beslissing.

⁹⁸ FINN, 2014, 463.

⁹⁹ CATTANEO L., GOODMAN, L.A, 2010. in FINN, 457.

¹⁰⁰ HOYLE C., 1998.

wordt genomen dat niet alle slachtoffers hetzelfde zijn en dat er verschillende soorten hulp nodig zijn naargelang het stadium van de relatie met en de scheiding van de hun gewelddadige partner¹⁰¹. Ze stelt dan ook een “*victim empowerment model*” voor waarbij de diensten dienen te werken *met* de slachtoffers om hun noden en verlangens inzake het geweld na te gaan.

Sindsdien werden er in de Verenigde Staat talrijke initiatieven op touw gezet, waaronder de oprichting van 120 inzake huiselijk geweld gespecialiseerde rechtbanken (“Specialist Domestic Violence Courts”), de organisatie van de multi-institutionele conferenties voor de evaluatie van het risico (“Multi-Agency Risk Assessment Conferences”) ¹⁰². Er wordt vastgesteld dat er eerder diensten worden geleverd in het belang van de slachtoffers dan dat er wordt overlegd met de slachtoffers over wat in hun situatie de beste oplossing zou zijn.

Hoyle (2014) verwijst naar een recenter initiatief waarbij deze diensten onder één dak werden verzameld, in het zuiden van Londen, in het “Family justice center” de Croydon (2005)¹⁰³. De auteur benadrukt dat dit initiatief de functie van de verschillende diensten niet veel verandert, maar eerder hun manier van werken. Het leitmotiv laat zich samenvatten door het concept van “empowerment” waarbij de slachtoffers worden aangemoedigd te beslissen op welke dienst ze een beroep wensen te doen en wanneer. Hierbij is het de bedoeling de slachtoffers opnieuw controle te laten uitoefenen op hun eigen leven. Aan de hand van een toekomstige analyse wil de auteur de hypothese van Johnson (2008) testen waarbij bij bepaalde vormen van misbruik de vrouw het vermogen heeft om zelf een relatie waar ze onder lijdt te beëindigen en om zelf na te gaan welk type bijstand ze nodig heeft om dit te doen¹⁰⁴.

(3) Pleidooi voor een geïndividualiseerde en gedifferentieerde aanpak naargelang het type dader

Murphy & al (2015)¹⁰⁵ hebben een in pilootexperiment geëvalueerd dat gedurende drie jaar werd uitgevoerd in El Paso, Colorado. Het initiatief vertrekt vanuit het idee dat het sterk overheersende standaardantwoord (“one size-fits-all”) in tegenspraak is met de vaststelling de partnergeweld een complex en gedifferentieerd fenomeen is dat bijgevolg gedifferentieerde en genuanceerde antwoorden vereist. Hoewel het gerechtelijk antwoord op huiselijk geweld wellicht beter is dan vijftig jaar geleden, luidt de vraagstelling van het experiment of de pendule (in de Verenigde Staten) niet te veel naar de andere kant is doorgeslingerd. Als antwoord op de oproep van Johnson (2008) om de situaties te differentiëren en geen standaardantwoorden meer te formuleren, werd er in het kader van het experiment van de rechtbank van El Paso een speciaal programma opgestart door middel van grondige analysemethoden waarbij elk geval in zijn totaliteit wordt bestudeerd. Er

¹⁰¹ HOYLE C., PALMER N., 2014.

¹⁰² Er kan worden vastgesteld dat de percentages van veroordelingen in deze context even hoog zijn als bij de niet-gespecialiseerde rechtbanken (HOYLE & PALMER, 2014, 193).

¹⁰³ Op het moment van de publicatie van dit artikel was dit in de Verenigde Staten quasi het enige centrum van dit type, maar andere steden hebben interesse getoond en hebben hiervoor de steun van de regering gekregen.

¹⁰⁴ HOYLE C., PALMER N., 2014, 207.

¹⁰⁵ MURPHY-GEISS G., ROBERTS W.T., MILES D.J., 2015.

werden dus methodes gehanteerd om de feiten niet enkel afzonderlijk, maar eveneens ten opzichte van een volledig proces te analyseren.

De onderzoekers hebben de impact van dit experimenteel programma geëvalueerd door de gegevens van 2005 tot 2008 met betrekking tot een monster van 466 in het programma opgenomen daders te vergelijken met de data van dezelfde jaren van een controlemonster van 958 daders. De impact van het experimenteel programma op de twee variabelen werd onder de loep genomen: de naleving van de gerechtelijke dwangmaatregelen enerzijds en de recidive anderzijds. Onder recidive wordt elk nieuw feit verstaan dat tijdens de duur van de studie heeft geleid tot een veroordeling. De vergelijking van twee groepen heeft tot bijzonder bewijskrachtige resultaten geleid. Op het vlak van de naleving van de gerechtelijke dwangmaatregelen is het resultaat veel beter in de pilootgroep (77%) dan in de controlegroep (50%). De resultaten inzake preventie van recidive zijn eveneens afdoend aangezien de recidive in de eerste groep quasi twee keer minder hoog is (12%) dan in de tweede groep (21%).

De auteurs besluiten bijgevolg dat, hoewel uit het onderzoek de reden hiervoor niet kan worden afgeleid, het duidelijk is dat een meer geïndividualiseerde en genuanceerde aanpak betere resultaten oplevert. Ook al dienen de determinanten van deze geïndividualiseerde aanpak nog worden gepreciseerd in het toekomstige onderzoek, nodigen de huidige resultaten uit om meer aandacht voor de persoon op de agenda te zetten.

Tot slot dient te worden verduidelijkt dat de staat van Colorado dit pilootexperiment een halt heeft toegeroepen omwille van wettelijke restricties, op basis van het feit dat de wet een gestandaardiseerde toepassing van de wet vereist. De staat heeft hier evenwel bepaalde wijzingen aan toegebracht in de zin van een gedifferentieerde toepassing van de wet naargelang een evaluatie van het risico.

Conclusies

De op verzoek van het College van Procureurs-generaal uitgevoerde studie had als doel de op het vlak van partnergeweld uitgewerkte rechtspraktijk overeenkomstig de in omzendbrief COL 4/2006 vastgelegde richtlijnen van het strafrechtelijk beleid te evalueren. Het gaat meer bepaald om een wetenschappelijke evaluatie van de waarneembare invloed op de recidive.

Hiervoor werd een beroep gedaan op de statistische gegevens met betrekking tot alle beklagden van wie in 2010 minstens één keer melding werd gemaakt wegens partnergeweld in de Belgische correctionele parketten. Zo werden de in de databank van het TPI/REA-computersysteem geregistreerde gegevens onder de loep genomen met betrekking tot ongeveer 40 000 beklagden die tot begin 2013 werden geobserveerd. Er werden overigens bijkomende gegevens ingewonnen van twee andere databanken, met name van het (toenmalige federale) Directoraat-generaal Justitiehuizen en van het Centraal Strafregister.

1. Profiel van de beklagden

Het eerste in dit rapport toegelicht type van resultaten heeft betrekking op het profiel van de voor feiten van partnergeweld aangegeven beklagden.

Het geslacht

Uit de studie van de volledige cohorte blijkt dat, zonder dat er enig onderscheid wordt gemaakt, 24% van de beklagden vrouwen zijn. In vergelijking met de mannelijke beklagden toont een grondigere analyse evenwel aan dat er minder vrouwen worden aangegeven voor een misdrijf dat uiteindelijk bewezen wordt¹⁰⁶, dat er meer worden doorverwezen voor vermoedelijk wederzijds (en dus mogelijk reactief) partnergeweld¹⁰⁷, dat er minder worden aangegeven voor andere soorten misdrijven¹⁰⁸, dat er zich minder in staat van recidive inzake partnergeweld bevinden op het moment van de aangifte¹⁰⁹ en dat er minder worden aangegeven voor fysiek partnergeweld¹¹⁰. Op grond van deze vaststellingen kan worden geconcludeerd dat hoewel het aantal wegens partnergeweld aangemelde vrouwen niet te verwaarlozen is, het aantal voor dit soort misdrijf aangemelde mannen groter is en dat op basis van verschillende criteria blijkt dat het door vrouwen gepleegde partnergeweld minder ernstig is.

Uit deze gegevens kan het aandeel van vervolgd partnergeweld bij homoseksuele koppels niet worden afgeleid, behalve in het geval dat er wederzijds geweld wordt vastgesteld. Ten opzichte van de volledige populatie is er, bij 2,6% van het totaal, sprake van wederzijds

¹⁰⁶ Bij 56% van de vrouwelijke en bij 75% van de mannelijke beklagden wordt het misdrijf uiteindelijk bewezen.

¹⁰⁷ Bij 38% van de vrouwelijke en bij 16% van de mannelijke beklagden is het geweld wederzijds.

¹⁰⁸ Bij 39% van de vrouwelijke en bij 26% van de mannelijke beklagden is partnergeweld de enige vorm van delinquentie.

¹⁰⁹ Bij 75% van de vrouwelijke en bij 70% van de mannelijke beklagden gaat het om een eerste aangifte van partnergeweld.

¹¹⁰ Bij 45% van de vrouwelijke en bij 67% van de mannelijke beklagden is er sprake van fysiek partnergeweld.

partnergeweld door homoseksuele koppels (waarvan 2,1% tussen mannelijke partners) en, bij 9,1% van het totaal, van wederzijds partnergeweld door heteroseksuele koppels. Dit percentage wijst erop dat ten opzichte van alle aangegeven gevallen van partnergeweld het globale percentage bij homoseksuele koppels verre van onbestaande is.

Het verschil tussen de geslachten op basis van deze tijdens de gerechtelijke fase vergaarde gegevens is belangrijk in verhouding tot de uit het onderzoek inzake victimisering van 2010 op initiatief het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen afgeleide gegevens. Hoewel 3 op 4 aangegeven vermoedelijke daders mannen zijn, is de op basis van de verklaringen van victimisering berekende verhouding van het geslacht symmetrischer, namelijk ongeveer 3 vrouwelijke en 2 mannelijke slachtoffers¹¹¹, wat de indruk geeft dat de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke daders van partnergeweld evenwichtiger is. Hierbij zou evenwel worden vergeten dat de verklaringen van victimisering betrekking hebben op heel veel soorten gedragingen. In de slachtofferenquête is het aandeel van fysiek geweld kleiner¹¹² (ongeveer één tiende van de verklaringen van victimisering) en bij de verhouding van het geslacht weegt het aandeel van de vrouwen zwaarder door – ongeveer 7 vrouwen ten opzichte van 3 mannen zijn slachtoffer van fysiek geweld – wat meer overeenstemt met de percentages op basis van de gerechtelijke gegevens. De Belgische cijfers illustreren het in de wetenschappelijke literatuur veelvuldig vastgesteld feit dat naarmate de definitie van partnergeweld breder is en betrekking heeft op minder ernstige gedragingen de cijfers doen vermoeden dat er symmetrie op het vlak van het geslacht is¹¹³. Indien er daarentegen wordt gefocust op de meest problematische gedragingen dan zijn de mannelijke daders van partnergeweld duidelijk in de meerderheid.

Andere sociodemografische gegevens

De leeftijd van de betrokken populatie behoeft nauwelijks uitleg, behalve het feit dat, in vergelijking met alle door de parketten doorverwezen beklagden van alle soorten feiten, de beklagden die de eerste keer worden aangegeven wegens feiten van partnergeweld ouder zijn. De evolutie van de aangiftes met een piek op 40 jaar is op zich niet verrassend aangezien dit stadium van het leven de periode bij uitstek is waarin men gesetteld is en een gezin of een intieme relatie heeft die conflicten en gewelddadige gedragingen met zich kunnen meebrengen.

De populatie van de beklagden van partnergeweld onderscheidt zich eveneens van de volledige bij de parketten gemelde populatie omdat buitenlanders hierbij de kleinste groep vormen. Ook al is het verschil niet erg groot, het uit dit onderzoek afgeleide percentage van 17% van buitenlandse beklagden is lager dan het door de statistisch analisten berekende percentage van hetzelfde jaar van beklagden van alle soorten feiten (21%)¹¹⁴. Als er kan worden vastgesteld dat de buitenlandse populatie oververtegenwoordigd is, dan is dit heel relatief en in elk geval minder het geval bij partnergeweld dan bij andere types van geschillen die meer afhangen van de proactieve houding van de politie.

¹¹¹ 14,9% van de vrouwelijke ten opzichte van 10,5% van de mannelijke populatie verklaart slachtoffer van partnergeweld te zijn.

¹¹² 1,9% van de vrouwen ten opzichte van 0,8% van de mannen verklaart slachtoffer van fysiek geweld te zijn.

¹¹³ BONNET F., 2015.

¹¹⁴ Deze cijfers zijn afkomstig uit de publicatie van AEBI & AL., 2014.

Het is niet mogelijk een beeld van het socio-economisch profiel van de betrokken populatie weer te geven aan de hand van de in het computersysteem van de parketten geregistreerde gegevens. Het enige gegeven dat in dit opzicht relevant zou kunnen zijn, namelijk het beroep van de vermoedelijke dader, ontbreekt dikwijls en is bovendien opgenomen in een vrij veld wat de exploitatie ervan erg bemoeilijkt. In een later stadium van het onderzoek zou er een stap kunnen worden ondernomen om deze lacune op te vullen door een beroep te doen op de in de *Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid* (geanonimiseerde) geregistreerde gegevens¹¹⁵.

Evenwel kan de socio-economische context van de beklagden enigszins worden geschetst door de registratie van de gemeente van hun domicilie voor zover dat elke gemeente kan worden gekwalificeerd aan de hand van bepaalde relevante indicatoren zoals meer bepaald de werkloosheidsgraad. De gemiddelde (12%) en de mediane (10%) werkloosheidsgraad van de gemeente waar de beklagden van partnergeweld hun domicilie hebben, is hoger dan de globale werkloosheidsgraad van de Belgische populatie (8,4%). Op basis hiervan kan worden gesteld dat de beklagden zich bevinden in een iets minder gunstig socio-economische milieu dan de populatie in het algemeen. Deze hypothese zou evenwel moeten worden gecontroleerd op basis van geïndividualiseerd gegevens.

Gerechtigd profiel

Een eerste te formuleren vaststelling wat het gerechtelijk profiel van de betrokken populatie betreft, is dat een groot deel (15%) van de beklagden van partnergeweld wordt doorverwezen naar het parket op grond van de vaststelling van "familiaal geschil" zonder dat de vastgestelde gedraging een misdrijf op zich is¹¹⁶. Rekening houdend met het feit dat een groot deel van de dossiers zullen worden geseponneerd omdat er geen sprake van een misdrijf is of er onvoldoende bewijslast is (21% van de beklagden), blijkt overigens uit de evaluatie dat ongeveer 1 beklagde op 3 (30%) werd gemeld bij het parket zonder dat er effectief een misdrijf werd bewezen.

Zoals in de wetenschappelijke literatuur wordt benadrukt, is partnergeweld helemaal geen geïsoleerd misdrijf, zeker niet wanneer het desbetreffende dossier wordt doorverwezen naar de parketten. 71% van de beklagden van partnergeweld worden namelijk eveneens verdacht van andere vormen van criminaliteit die erg uiteenlopend kunnen zijn, maar hoofdzakelijk verband houden met schade aan personen.

Van de betrokken populatie is 71% van de beklagden (in 2010) voor de eerste keer aangegeven voor feiten van partnergeweld. De recidivisten inzake partnergeweld (29%) maken dus een groot deel uit van de beklagden die jaarlijks naar de parketten worden doorverwezen in verband met deze problematiek.

Het begrip van partnergeweld kadert in een context waarbinnen aan de hand van de preventie-indicatoren verscheidene soorten feiten kunnen worden onderscheiden. Door de vaststelling van vrijwillige slagen en verwondingen kan het percentage van beklagden van fysiek geweld worden vastgesteld op 62%. Er dient te worden opgemerkt dat dit soort

¹¹⁵ <https://www.socialsecurity.be/CMS/fr/about/displayInstitution/bcssksz/mission.xml>

¹¹⁶ Dit wordt ter aanbeveling expliciet bepaald in de omzendbrief.

geweld, ten opzichte van andere vormen van fysiek, seksueel en economisch geweld veel meer aangegeven wordt dan blijkt uit de slachtofferenquête (ongeveer 10%). De andere soorten misdrijven die worden aangegeven en die elkaar kunnen opvolgen zijn inbreuken op de persoonlijke levenssfeer (20%), bedreigingen (20%) en veel zeldzamer seksuele misdrijven (1,4%) en uitzonderlijk moorden of pogingen tot moord (0,6%).

Tenslotte werd bij 21% van de beklagden het geweld als wederzijds gekwalificeerd en werden de twee partners als vermoedelijke daders beschouwd.

Er werd reeds eerder vermeld dat deze kenmerken variëren naargelang het geslacht.

2. Het percentage ten opzichte van de algemene populatie, de evoluties in de tijd en de verschillen tussen de arrondissementen

Om het percentage van de populatie die bij het parket wegens feiten van partnergeweld wordt gemeld te berekenen, werd de populatie van 18 tot 64 jaar, de leeftijdscategorie waarbinnen dit misdrijf het meest voorkomt, gebruikt als noemer¹¹⁷. Uit deze berekening blijkt dat ten opzichte van de volledige Belgische populatie 5,8 op 1000 inwoners werden gemeld bij de parketten voor feiten van partnergeweld. Deze uitkomst sluit grotendeels aan bij de resultaten van het op initiatief het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen gevoerde onderzoek inzake victimisering waaruit blijkt dat slechts 3,3% van de 12,5% van de populatie die verklaart slachtoffer te zijn een klacht indient bij de politie, wat neerkomt op 4,1 op 1000 inwoners.

Het globale percentage van 5,8 beklagden per 1000 inwoners varieert evenwel naargelang de arrondissementen, waarbij het kleinste percentage 1,8% (Bergen) en het grootste 14,9% (Neufchateau) bedraagt, dus een verhouding van 1 op 8. Deze variabiliteit doet veel vragen rijzen. De heterogene aard van de parketstatistieken die voortvloeit uit zowel de sociale en institutionele behandeling als de oorspronkelijk beoogde gedragingen maakt een volstrekt in termen van prevalentie van partnergeweld geformuleerde interpretatie onmogelijk. Overigens zou het niet duidelijk zijn waarom in bepaalde arrondissementen er meer gewelddadige gedragingen binnen koppels zijn dan in andere die geografisch gezien nochtans dichtbij zijn of een gelijkaardig socio-economisch profiel vertonen.

Naar aanleiding van deze vaststelling dienen twee pistes te worden onderzocht: de naargelang de arrondissementen meer of minder performante registratiewijzen op het niveau van het parket, ofwel het preventiebeleid dat voorafgaande aan de klacht een andere vorm aanneemt en variabele percentages van meldingen met zich meebrengt. Enkel een kwalitatieve analyse waarbij er contact dient te worden opgenomen met de actoren op het terrein zou het mogelijk maken om deze lokale bijzonderheden te begrijpen. Deze analyse is niet gepland in deze fase van het onderzoek, maar zou later kunnen worden uitgevoerd.

Het in perspectief plaatsen met de door de politie geregistreerde gegevens leidt er evenwel toe te benadrukken dat er waarschijnlijk zowel op het niveau van de politie als van het parket *tekortkomingen op het vlak van de registratie* zijn. Bij de vergelijking van het aantal vermelde dossiers in de twee gegevensbronnen in 2010, blijkt het globale aantal aan de politie

¹¹⁷ 98,6% van de beklagden van partnergeweld behoren tot deze leeftijdscategorie.

aangegeven zaken iets groter dan het aantal gemelde dossiers bij de parketten, wat de indruk zou geven dat er globaal minder zaken van de politie naar het parket worden doorverwezen. Uit een studie per arrondissement blijkt evenwel dat er significante verschillen van zeer variabele omvang zijn die in bepaalde arrondissementen het gevolg zijn van hogere cijfers op het niveau van de politie en in andere daarentegen op het niveau van het parket. Door het totale gebrek aan correlatie tussen de twee indicatoren wordt er bijgevolg eerder gedacht aan registratieproblemen zonder evenwel de invloed van de preventiepraktijken en institutionele configuraties uit het oog te verliezen. De statistisch analisten zouden op basis van de respectievelijke gegevensbronnen deze resultaten van naderbij dienen te bekijken

Ondanks de grenzen van de aard van deze uitsluitend kwantitatieve demarche, wordt dankzij het in perspectief stellen in elk geval mogelijk om de verschillen te relativiseren die oorspronkelijk tussen de verschillende arrondissementen bestonden en die op basis van de politionele gegevens schommelen binnen een (1 tot 2,5 keer) beperktere marge. Maar het is duidelijk dat deze kwestie dient te worden opgehelderd aan de hand van een kwalitatieve demarche.

3. Het nultolerantiebeleid en de effectieve toepassing ervan

In omzendbrief 4/2006 wordt duidelijk de tussenkomst beschreven die uitgaat van het volgende principe: *"hoe eerder de geweldpleger overigens geconfronteerd wordt met een overheid die hem resoluut terechtwijst, des te sneller zal dat geweld door een gerechtelijk optreden aan banden kunnen worden gelegd en escalatie kunnen worden voorkomen."* Er wordt dus duidelijk opgeroepen om snel en vastberaden op te treden. Het geloof in de doeltreffendheid van de gerechtelijke tussenkomst in de vorm van een terechtwijzing speelt dus een centrale rol en ligt volledig in de lijn van een nultolerantiebeleid. Op basis van deze gedragslijn moet de politie dus in theorie alle situaties van klachten van partnergeweld naar het parket doorverwijzen, zelfs indien het gedrag in kwestie niet duidelijk een misdrijf is. Op het niveau van het parket dient de volstreekte seponering in theorie beperkt te zijn tot de situaties waarin *"er geen misdrijf is of onvoldoende bewijs ervan, en voor zover de evaluatie van de toestand volkomen geruststellend blijkt te zijn"*.

Voordat de invloed van het op het niveau van de parketten ingevoerde gerechtelijk beleid wordt geëvalueerd, dient eerst te worden nagegaan in welke mate deze door de omzendbrief vastgelegde gedragslijn effectief is toegepast, met andere woorden in welke mate de inhoud van de omzendbrief effectief wordt omgezet in de werkwijzen op het terrein.

Hiervoor werden louter de beklagden in aanmerking genomen ten aanzien van wie een misdrijf is bewezen en werd het aan hun situatie gerechtelijke gegeven gevolg bestudeerd. Het percentage beklagden ten aanzien van wie geen enkele beslissing werd genomen (5%) of van wie op eender welk moment enkel een beslissing van seponering werd genomen (65%) bedraagt in totaal 70%.

Eerst en vooral kan worden geconcludeerd dat op basis hiervan er *een aanzienlijk verschil* kan worden opgemerkt tussen het nultolerantiebeleid in theorie, waarbij er op elke door de omzendbrief vastgelegde situatie een gerechtelijk antwoord dient te volgen en het beleid in de praktijk waarbij er sprake is van seponeringen, zonder enige andere reactie, of er in 65% tot 70% van de gevallen geen beslissing wordt genomen.

Deze vaststelling kan desalniettemin worden gerelativeerd - ook al roept dit talrijke vragen op - door het grote percentage van seponeringen met "geregulariseerde situatie" als motief (32% van de beklagden) in aanmerking te nemen. Rekening houdend met deze redenering aan de hand waarvan het gebrek aan een gerechtelijke reactie verantwoord zou kunnen worden, dient te worden opgemerkt dat *geen enkel effectief gerechtelijk antwoord* geformuleerd lijkt te zijn voor meer dan 1 op 3 beklagden (34%) terwijl het gaat om situaties waar overeenkomstig de omzendbrief duidelijk dient op te worden gereageerd.

De per arrondissement uitgevoerde analyse toont overigens een heel grote variabiliteit aan, of er al dan niet rekening wordt gehouden met de inroeping van het motief van de regularisering van de situatie. Het aantal situaties waarop geen effectieve gerechtelijke reactie is gekomen verschilt namelijk per gerechtelijk arrondissement, gaande van 45% tot 88% of van 75% tot 22% indien er geen rekening wordt gehouden met de geregulariseerde situaties.

Ter conclusie, met het oog op de nultolerantie kan worden aangenomen dat in het beste geval het principe van de systematisch gerechtelijke reactie wordt toegepast in 4 op 5 gevallen, meer bepaald in het arrondissement waar de nultolerantiegraad bijgevolg als maximaal kan worden gekwalificeerd. De nultolerantiegraad varieert van minimum 1 reactie per 4 situaties, waarbij enkel de niet-geregulariseerde situaties in aanmerking worden genomen, of van 1 per 10 als er ook met deze situaties rekening wordt gehouden.

Een geïntegreerde analyse¹¹⁸ van alle op statistisch vlak beschikbare profielvariabelen toont in de eerste plaats aan dat aan de hand hiervan het proces om te beslissen om al dan niet een gerechtelijk antwoord te formuleren op een situatie slechts matig verklaard kan worden. Het van het toeval afhankende of niet rationele gedeelte blijkt dus erg groot te zijn. Daarnaast is het ook mogelijk dat andere niet in de statistische registratie opgenomen variabelen, zoals de wens van het slachtoffer, meer performante explicatieve factoren kunnen zijn.

De analyse zet desalniettemin de variabelen in de verf die, zelfs wanneer alle andere factoren gelijk blijven, de mogelijkheid vergroten dat er geen gevolg wordt gegeven aan de situatie. Dit is het geval (in dalende volgorde) als de situatie werd gekwalificeerd als geregulariseerd¹¹⁹, als de beklagden voor de eerste keer werden aangegeven voor feiten van partnergeweld¹²⁰, als het een vrouwelijke beklagde is¹²¹ en als partnergeweld het enige soort aangegeven misdrijf is¹²². De kans dat er geen gerechtelijk antwoord volgt is eveneens groter bij de categorie van beklagden afkomstig uit welgestelde milieus, maar de invloed hiervan blijft beperkt¹²³. Een gerechtelijke reactie is daarentegen waarschijnlijker als de feiten gekwalificeerd zijn als moord of poging tot moord¹²⁴, seksueel misbruik¹²⁵ of vrijwillige slagen

¹¹⁸ Logistische regressie

¹¹⁹ De Odd Ratio (OR) van 4,3 geeft aan dat, zelfs wanneer alle andere factoren gelijk blijven, deze mogelijkheid 4 keer groter is.

¹²⁰ OR = 2,3

¹²¹ OR = 1,8

¹²² OR = 1,7

¹²³ OR = 0.92

¹²⁴ De OR van 0.06 wijst erop dat de kans op een gerechtelijke reactie in deze gevallen uitzonderlijk heel hoog is.

¹²⁵ OR = 0.3

en verwondingen¹²⁶. Ingeval fysiek geweld is er dus 2 keer meer kans op een gerechtelijke reactie, maar dit gebeurt zeker niet systematisch¹²⁷.

Het vastgestelde verschil tussen de nultolerantiedoelstelling en de effectieve rechtspraak, alsook de schijnbaar relatief weinig coherente manier van het nemen van een beslissing doet uiteraard vragen rijzen. De analyse van de wetenschappelijke literatuur zorgt evenwel voor een heel genuanceerd uitgangspunt en leidt ertoe niet zozeer de toepassing van het nultolerantieprincipe, maar eerder de bewoording op zich aan de kaak stellen. De meeste onderzoeken stellen, voornamelijk gezien de Angelsaksische context waarbinnen het nultolerantiebeleid werd opgestart en op een andere manier werd uitgewerkt, de algemene en niet gedifferentieerde toepassing van dit beleid in vraag.

In de meest recente werken lijkt er een consensus te zijn om een onderscheid te maken tussen situaties van "intiem terrorisme" die in werkelijkheid zeldzaam zouden zijn en gevallen van "situationeel geweld" die het meest voorkomen en die voortvloeien uit ontaardende interacties en niet uit een machtsproces zoals bij de eerste soort situaties. Het probleem hierbij is dat partnergeweld doorgaans wordt geassocieerd met "intiem terrorisme" – een beeld dat overigens sterk wordt benadrukt in de preventiecampagnes – en dat de basis vormt voor het overheidsbeleid waarbij er niet gepraat wordt over het situationele geweld dat nochtans frequenter voorkomt bij de populatie. Hoewel een gerechtelijke tussenkomst noodzakelijk blijkt te zijn bij intiem terrorisme wordt deze interventie daarentegen in vraag gesteld bij het aanzienlijk aantal gevallen van situationeel geweld waarbij andere dan gerechtelijke antwoorden gepaster zouden zijn. Gezien het onderscheid tussen de twee soorten partnergeweld zou er bij de evaluatie van de situaties moeten worden gefocust op het bestaan van dynamismen van gezag en controle in plaats van, zoals in het strafrecht is vastgelegd, op afzonderlijke daden.

4. De toepassingsgraden van een nultolerantiebeleid en de invloed ervan op de recidive

Eén van de voornaamste elementen die in de wetenschappelijke literatuur heeft geleid tot het ter discussie stellen van het nultolerantiebeleid is de twijfelachtige invloed ervan op het vlak van het voorkomen van recidive. Hoewel in het eerste onderzoek terzake, de *Minneapolis Domestic Violence Experiment* (1984), werd besloten dat nultolerantie een ontradend effect heeft, hebben latere (voornamelijk Angelsaksische) onderzoeken deze resultaten weerlegd door aan te tonen dat het vervolgen noch het type van sanctie een significante invloed hebben op het voorkomen van recidive.

De invloed ervan in België diende dus onder de loep te worden genomen. De vaststelling dat de nultolerantie naargelang de arrondissementen in erg verschillende graden wordt toegepast, bood een bijzonder interessante kans om een vergelijkende analyse uit te voeren. Aangezien in deze analyse enkel wordt rekening gehouden met de beklaagden ten aanzien van wie een misdrijf is bewezen en die werden doorverwezen naar het parket voor eerste feiten van partnergeweld, werden de verschillende gerechtelijke arrondissementen in perspectief geplaatst naargelang de graad van toepassing van een nultolerantiebeleid

¹²⁶ OR = 0.4

¹²⁷ In 34% van de gevallen is er globaal gezien een gerechtelijke reactie vastgesteld.

enerzijds en het aantal vastgestelde recidiven anderzijds. Het globale percentage recidive, wat wordt omschreven als elke nieuwe melding aan het parket van een dossier van partnergeweld, bedraagt 38% - of 32% voor de voor de eerste keer gemelde beklaagden - maar het percentage recidive blijkt heel variabel te zijn naargelang de arrondissementen, gaande van 22% tot 51% of van 17% tot 47% enkel voor de beklaagden die een eerste feit van partnergeweld hebben gepleegd.

Het resultaat van de analyse is erg duidelijk: er is geen enkele correlatie waarneembaar tussen de toepassingsgraad van de nultolerantie en het percentage recidive¹²⁸. Alle denkbeeldige situaties werden vastgesteld: zwakke gerechtelijke reactie en laag percentage recidive, zwakke gerechtelijke reactie en hoog percentage recidive, strenge gerechtelijke reactie en laag percentage recidive of strenge gerechtelijke reactie en hoog percentage recidive. De analyse bevestigt dus geenszins de hypothese dat een strengere nultolerantiebeleid en gerechtelijke antwoorden een positieve invloed zouden hebben op het vlak van recidive. De resultaten op Belgisch terrein stemmen dus grotendeels overeen met de door de internationale literatuur naar voren geschoven vaststellingen.

Deze demarche wordt daarenboven vervolledigd aan de hand van een analyse van alle in de statistieken opgenomen profielvariabelen met betrekking tot alle beklaagden ten aanzien van wie een misdrijf bewezen is. Zoals dit het geval was voor de studie van het bestaan van een gerechtelijke reactie, kan de recidive slechts in heel beperkte mate worden verklaard aan de hand van de profielvariabelen en blijft het van het toeval afhankende deel erg groot. Bepaalde variabelen lijken evenwel een significante invloed op de recidive te hebben, waarbij overigens alle andere factoren gelijk blijven. Het risico op recidive lijkt groter te zijn bij wederzijds partnergeweld¹²⁹, bij beklaagden die ook voor andere feiten dan partnergeweld zijn aangegeven¹³⁰ of in beperktere mate indien de feiten plaatsvinden binnen een meer welstellend milieu. Geslacht, leeftijd, nationaliteit noch het type preventie hebben een verschillende significante invloed op recidive. Het feit dat een als “geregulariseerde” omschreven situatie niet gepaard gaat met een lager percentage recidive, integendeel, vraagt ook opheldering. Dit resultaat dwingt tot een grondigere reflectie over de omstandigheden waarin dit soort evaluatie wordt uitgevoerd door de parketmagistraten. Tot slot dient te worden opgemerkt dat de analyse van de beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf niet is bewezen eveneens vragen doet rijzen: ook al is het percentage recidive in dit geval lager (24%), is het helemaal niet te verwaarlozen.

5. Gerechtelijke antwoorden

De analyse wordt verdergezet met een studie van de verschillende gerechtelijke beslissingen met betrekking tot feiten van partnergeweld. Dat seponering de meest voorkomende beslissing is, werd reeds aangekaart. De volgende doelstelling bestond erin de inhoud van de beslissingen te analyseren met betrekking tot de gevallen die aanleiding geven tot een effectief gerechtelijk antwoord.

¹²⁸ R² = 0.002, p=0.8

¹²⁹ OR = 2.3

¹³⁰ OR = 0.48 (partnergeweld als geïsoleerd misdrijf)

De bemiddeling in strafzaken is één van de mogelijke antwoorden waar evenwel slechts weinig een beroep op wordt gedaan: aan 7% van de beklaagden ten aanzien van wie een misdrijf is bewezen, werd op een bepaald moment in hun gerechtelijk parcours dit voorstel gedaan. 3% van deze bemiddelingen werd geregistreerd als afgerond en 2,5% als geweigerd. Het computersysteem van de parketten bevat desalniettemin geen enkele informatie over de inhoud van deze maatregel die verschillende vormen kan aannemen. Door het computersysteem van de Justitiehuzen (SIPAR) te raadplegen, konden deze gegevens aangevuld worden, evenwel in beperkte mate, door de bij de kruising van de gegevens ondervonden beperkingen, maar vooral door het grote percentage ontbrekende gegevens in SIPAR. Hoewel de databank dus niet in alle gevallen representatief is, kan toch worden vastgesteld dat bemiddeling meestal bestaat uit een opleiding (in 46% van de gevallen) die in bepaalde gevallen beter had kunnen worden geïdentificeerd.

Van alle beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen, werd 18% op één of andere manier doorverwezen naar de rechtbank en van hen werden er 11% veroordeeld. Omwille van de beperkingen van de op het niveau van de parketten geregistreeerde informatie werd er ook uit de databank van het Centraal Strafregister extra informatie gehaald. Hoewel deze analyse alleen voor een deel van de veroordeelde beklaagden afdoend was (78%), kan op basis hiervan evenwel een preciezer beeld worden geschetst van de aard van de veroordelingen.

In 21% van de geïnventariseerde veroordelingen werd een gevangenisstraf uitgesproken, wat betekent dat het percentage beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen en waarvoor een gevangenisstraf werd uitgesproken, kan worden vastgelegd op ongeveer 2,3%. In de Belgische rechtspraak komt een gevangenisstraf als reactie op feiten van partnergeweld erg weinig voor in vergelijking met meer bepaald de Amerikaanse rechtspraak¹³¹ waar talrijke onderzoeken terzake betrekking op hebben. De duur van de in deze gevallen uitgesproken straffen kan eveneens worden gepreciseerd: meestal worden straffen van 6 maanden uitgesproken en slechts 30% ervan duren langer dan één jaar.

Het belang van het veroordelen tot een boete wordt onderstreept en dient onder de loep te worden genomen. 70% van de veroordeelde beklaagden of 7,5% van alle beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen, worden veroordeeld tot een boete. In 54% van de gevallen bestaat de boete uit een geïndexeerd bedrag van 550 euro en aan 1 op 10 veroordeelden wordt een hogere boete tot maximum 5500 euro opgelegd.

Het in de databank aantal geregistreeerde gevangenisstraffen met probatie-uitstel is zo laag dat er omzichtig te werk mee dient te worden gegaan. De vraag zou zich kunnen stellen of er eventueel problemen zijn bij de extractie van de gegevens. Bij 16% van de veroordelingen wordt er een beroep gedaan op de werkstraf, dus voor 1,7% ten opzichte van alle beklaagden ten aanzien van wie het misdrijf is bewezen.

¹³¹ Het onderzoek van Thomas (2010) geeft aan dat er in Washington 11% van de beklaagden worden veroordeeld tot een gevangenisstraf.

6. Recidive en gerechtelijke beslissingen

Het onderzoek wordt afgesloten met een vergelijkende analyse van het percentage recidive naargelang het soort getroffen gerechtelijke maatregel als antwoord op het partnergeweld. In dit opzicht wordt de recidive gedefinieerd als elke nieuwe aangifte van partnergeweld na de desbetreffende beslissing en dit binnen een uniform vastgelegde observatietermijn van twee jaar¹³². Aan de hand van de "survival analysis"-methode worden eveneens de termijnen waarbinnen er wordt gerecidiveerd onder de loep genomen.

Uit de resultaten blijkt globaal dat het percentage recidive hoger is naarmate de reactie dwingender is. Zo bedraagt het percentage recidive 24% wanneer seponering de enige maatregel is, 36% na een bemiddeling in strafzaken, 44% ingeval een aanhoudingsbevel en 53% na een veroordeling en gelijkaardige percentages ingeval een boete of gevangenisstraf.

De analyse maakte het eveneens mogelijk bepaalde resultaten te wijzigen. Bij een bemiddeling in strafzaken daalt het percentage recidive tot 25% indien de procedure afgerond is, terwijl het twee keer zo hoog is als de bemiddeling geweigerd wordt. De identificatie van bepaalde in het kader van een bemiddeling op touw gezette samenwerkingen of van een voorlopige opschorting heeft het mogelijk gemaakt de aandacht te vestigen op de meest veelbelovende percentages ingeval een beroep op een door Praxis georganiseerd opleiding. De statistische basis is in dit geval te zwak om er te veralgemenen conclusies uit te trekken, maar is een aansporing om de analyse opnieuw uit te voeren op een groter monster.

De termijnen waarbinnen wordt gerecidiveerd varieert nauwelijks naargelang de maatregelen. In het algemeen recidiveren veroordeelden snel, bijna 20% binnen 1 maand en 60% tot 70% binnen 6 maanden. De gevangenisstraf noch het aanhoudingsbevel verlengen de termijn waarbinnen er wordt gerecidiveerd.

De vastgestelde percentages recidive kunnen dus op geen enkele manier enig succes van strengere gerechtelijke reacties aantonen. De op Belgisch terrein vastgestelde resultaten sluiten aan bij die van de wetenschappelijke literatuur die meestal betrekking hebben op Noord-Amerikaans of Brits terrein. De grootste percentages recidive worden namelijk in het algemeen vastgesteld na een gevangenisstraf¹³³.

De wetenschappelijke literatuur opent met betrekking tot de materie nieuwe onderzoekspistes door de meest overtuigende resultaten van bepaalde programma's aan te kaarten, die bijvoorbeeld de nadruk leggen op de hulpverlening en het werk en op het positief motiveren tot veranderen in plaats van op het dreigen met een straf en confrontatie. Er werd eveneens gewezen op de veelbelovende resultaten in de gerechtelijke arrondissementen die er voorstander van zijn om rekening te houden met de wensen en noden van het slachtoffer zodat ze hun situatie opnieuw de baas kunnen in plaats van een systematisch vervolgbeleid na te streven. Deze doelstelling met betrekking tot de "empowerment" van het slachtoffer zou best worden gerealiseerd in het kader van de multi-institutionele ("multi-agency") tussenkomsten. Met het oog op de te ontwikkelen toekomstige

¹³² Hiervoor volstaat het enkel de gedurende een termijn van twee jaar na de beslissing waarneembare situaties in aanmerking te nemen.

¹³³ THOMAS P. (2010) vermeldt in een gelijkaardig onderzoek een percentage recidive van 55% na een gevangenisstraf ten opzichte van bijvoorbeeld 14% na een probatiemaatregel.

perspectieven voor een efficiënter strafrechtelijk beleid terzake dient er tot slot ook te worden gereflecteerd over de resultaten van een experimenteel programma waarvoor er per soort partnergeweld een aangepaste reactie werd uitgewerkt in het kader van een geïndividualiseerde aanpak.

Bibliografie

AEBI M. & al., 2014, *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics 2014*, Fifth edition, HEUNI, publication series n° 80, Helsinki.

ANDERSON B., 1983, *Imagined Communities : Reflections on the Origins and Spread of Nationalism*, London, Verso.

BABCOCK, J.C., GREEN C.E., & ROBIE C., 2004, Does batterer's treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment, *Clinical Psychology review*, 23, 1023-1053, cite in Thomas, 2010, 5.

BARNER J.R., MOHR CARNEY M., 2011, Interventions for Intimate Partner Violence: A Historical Review, *Journal of Family violence*, April 2011, Volume 26, Issue 3, pp 235-244.

BELL M.E., GOODMAN L.A., DUTTON M.A., 2007, The dynamics of staying and leaving: Implications for battered women's emotional well-being and experiences of violence at the end of a year, *Journal of Family Violence*, 22: 413-428, cité in FINN M.A., 2013.

BERTELOOT K., SIVRI S., BROUCKER M-R., GAZAN F. (promoteur) 2009, *Rapport de synthèse. Evaluation de la circulaire commune COL 4/06 du Ministre de la Justice et du Collège des procureurs généraux relative à la politique criminelle en matière de violence dans le couple*, Service de la politique criminelle, décembre 2009, 53 p.

BONNET F., 2015, Violences conjugales, genre et criminalisation : synthèse des débats américains, *Revue française de sociologie*, 2015/2, vol. 56, 357-383.

BRION F., 2007, Immigration, crime et discrimination : recherches en communauté française, Martiniello M., Rea A. , Dassetto F., *Immigration et intégration en Belgique francophone. Etat des savoirs*, Academia Bruylant, Louvain-la-neuve, 333-361.

BRUGGEMAN, W., DE SMEDT, C., HENDRICKX, A., HOUCHON, G., HOTTIAUX, SCHOTSMANS, M., VAN KERCKVOORDE, J., VANNESTE, C., 1987, *Vers une statistique criminologique - Projet de statistiques "criminelles" intégrées*, Ministère de l'Intérieur, Ministère de la Justice.

CATTANEO L., GOODMAN L.A., 2010, The process of empowerment: A model for use in research and practice, *American Psychologist*, 2010, 65, : 646-659, cité in FINN M.A., 2013.

CORSILLES A., 1994, No-drop cases in the prosecution of domestic violence cases: Guarantee to action or dangerous solution, *Fordham Law Review*, 63: 853-881, cité in FINN M.A., 2013.

CRAWFORD A., 2001, Vers une reconfiguration des pouvoirs? Le niveau local et les perspectives de la gouvernance, *Déviante et société*, vol. 25, n°1, 3-32.

DAVIS R.C, SMITH B.E. & NICKLES L.B., 1998, The deterrent effect of prosecuting domestic violence misdemeanors, *Crime and delinquency*, 44 (3), 434-442;

DESLAURIERS J.M & CUSSON F., 2014, Une typologie des conjoints ayant des comportements violents et ses incidences sur l'intervention, *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique*, 2/14, 67, 140-157.

DIRECTION GENERALE DES ETABLISSEMENTS PENITENTIAIRES, 2010, *Rapport d'activités*,

http://justice.belgium.be/sites/default/files/downloads/rapport_activites_epi_2010_fr.pdf

DUPIRE V., 2005, La statistique des parquets : genèse d'une publication novatrice, in VESENTINI F. (dir), *Les chiffres du crime en débat. Regards croisés sur la statistique pénale en Belgique (1830-2005)*, Académia-Bruylant, Louvain-la-Neuve, 2005, 87-94.

DUTTON D.G, CORVO K., 2006, Transforming a flawed policy : A call to revive psychology and science in domestic violence research and practice, *Agression and Violent Behavior*, vol. 11, 457-483., cité in DESLAURIERS & CUSSON, 2014, 147.

EPSTEIN D., 1999, Effective intervention in domestic violence cases: Rethinking the roles of prosecutors, judges, and the court system, *Yale Journal of Law and Feminism*, 11 : 3-50, cité in FINN M.A., 2013.

FERRARO K., POPE L., 1993, Irreconcilable differences Battered women, police and the law, in N. Zoe Hilton, ed., *Legal Response to Wife Assault: Current trends and Evaluation*, Newbury Park, CA: Sage, cité in FINN M.A., 2013.

FINN M.A., 2013, Evidenced-Based and Victim-Centered Prosecutorial Policies. Examination of Deterrent and Therapeutic Jurisprudence effects on Domestic Violence, in *Criminology & Public Policy*, American Society of Criminology, Volume 12, Issue 3, 443-471.

FORD D.A., 1991, Prosecution as a victim power resource: A note on empowering women in violent conjugal relationships, *Law & Society review*, 25: 313-334, cité in FINN M.A., 2013.

FORD D.A., REGOLI M.J., 1993a, *The Indianapolis Domestic Violence prosecution Experiment : Final Report*, Washington, DC, National institute of Justice, cité in FINN M.A., 2013.

FORD D.A., REGOLI M.J., 1993b, The criminal prosecution of wife assaulters, in N. Zoe Hilton, ed., *Legal Response to Wife Assault: Current trends and Evaluation*, Newbury Park, CA: Sage, cité in FINN M.A., 2013.

GOODMAN L., EPSTEIN D., 2007, *Listening to battered women: A survivor centered approach to Advocacy, Mental Health and Justice*, Washington DC, American Psychological association, cité in FINN M.A., 2013.

GOOLKASIAN G., 1986, *Confronting Domestic Violence: A guide for criminal Justice Agencies*, Washington, DC, National institute of Justice, cité in FINN M.A., 2013.

HAN E., 2003, Mandatory arrest and no-drop policies: Victim empowerment in domestic violence cases, *Boston College Third World Law Journal*, 23: 159-191, cité in FINN M.A., 2013.

HANNA C., 1996, No right to choose: Mandated victim participation in domestic violence prosecutions, *Harvard Law review*, 109: 1849-1910, cité in FINN M.A., 2013.

- HOYLE C., 1998, *Negotiating Domestic Violence. Police, Criminal Justice and Victims*, Clarendon Press, 266 p.
- HOYLE C., PALMER N., 2014, Family justice centers: A model of empowerment ?, *International Review of Victimology*, vol. 20 (2), 191-210.
- HOYLE C., SANDERS A., 2000, Police response to Domestic Violence: from Victim Choice to Victim Empowerment?, *The British Journal of Criminology*, vol. 40, nr 1, 14-36.
- JAQUIER V., 2008, Prise en charge policière et judiciaire des violences domestiques : méthodologie d'une première recherche exploratoire et principaux résultats, *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique*, 61 (4), 403-428.
- JOHNSON M.P., 2008, *A typology of Domestic Violence*, Boston, Northeastern University Press.
- JOHNSON M.P. & FERRARO J.K., 2000, Research on Domestic violence in the 1990s: making distinctions, *Journal of Marriage and the Family*, vol. 62, n°4, 948-963.
- JOHNSON R., GOODLIN-FANCKE W., 2015, Exploring the effect of arrest across a domestic batterer typology, *Juvenile Family Court Journal*, 66, N°1 (Winter), 15-30.
- KLEIN A.R., 2009, *Practical implications of current domestic violence research: for law enforcement, prosecutors and judges*, Washington, DC : Office of Justice programs, US Department of Justice, cité in FINN M.A., 2013.
- LACEY N., 1996, Community in legal theory: Idea, Ideal or Ideology ?, *Studies in law, Politics and Society*, 15, 105-146
- LERMAN L.G., 1981, *Prosecution of Spouse Abuse: Innovations in Criminal Justice responses*, Washington, DC: Center for Women Policy Studies, cité in FINN M.A., 2013.
- MC CORD J., 1992, Deterrence of domestic violence: A critical review of research, *Journal of research in crime and Delinquency*, 29: 229-239.
- LIBERT V., JACOB A., KOWAL C., 2012, L'aide aux auteur(e)s de violences conjugales et intrafamiliales, Academia, L'Harmattan, 183 p.
- MC FARLANE J., WILLSON P, LEMMEY D., MALECHA A., 2000, Women filing assault charges on an intimate partner: Criminal justice outcome and future violence experienced, *Violence Against Women*, 6: 396-408, cité in FINN M.A., 2013.
- MEARS D.P., MATTHEW J.C., HOLDEN G.W., HARRIS S.D., 2001, Reducing domestic violence revictimization: The effects of individual and contextual factors and type of legal intervention, *Journal of Interpersonal Violence*, 16: 1260-1283, cité in FINN M.A., 2013.
- MILLS L.G., 1998, Mandatory arrest and prosecution policies for domestic violence : A critical literature review and the case for more research to test victim empowerment approaches, *Criminal Justice and Behavior*, 25: 306-318, cité in FINN M.A., 2013.
- MINE B., 2012, L'absence d'identifiant unique et d'harmonisation entre les nomenclatures relatives aux infractions: deux obstacles majeurs à la production en Belgique d'une

statistique « criminelle » intégrée, in VANNESTE C., VESENTINI F., LOUETTE J., MINE B. (eds), *Les statistiques pénales belges à l'heure de l'informatisation. Enjeux et perspectives*, Academia press, 34-78.

MORLEY R., MULLENDER A , 1992, Hype or hope, The importation of Pro-Arrest Policies and batterer's Programmes from North America to Britain as Key Measures for Preventing Violence against Women in the Home , *International Journal of Law and the Family*, 6 : 265-88.

MURPHY-GEISS G., ROBERTS W.T., MILES D.J., 2015, On Size Does Not Fit All: A Case study of an Alternative Intimate Partner Violence Court, *Feminist Criminology*, Vol. 10(4), 348-367.

NEWMARCK L., HARRELL A, SAME P., 1995, Domestic violence and empowerment in custody and visitation cases, *Family and Conciliation Courts Review*, 33: 30-62, cite in Hoyle & Palmer, 2014, 194, cité in HOYLE C., 2014.

PIETERS J., ITALIANO P., OFFERMANS A.M., HELLEMANS S., 2010, *Les expériences des femmes et des hommes en matière de violence psychologique, physique et sexuelle*, Université de Liège - Centre d'Etude de l'Opinion (CLEO) - Panel de démographie familiale, Universiteit Gent - Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen /Vakgroep Experimenteel-Klinische en Gezondheidspsychologie, Rapport publié par l'Institut pour l'égalité des femmes et des hommes, 242 p., https://5085.f2w.fedict.be/fr/etudes/ervaringen_van_vrouwen_en_mannen_met_gendergerelateerd_geweld.

SAINT PIERRE P., *Introduction à l'analyse des durées de survie*, Février 2015, http://www.lsta.upmc.fr/psp/Cours_Survie_1.pdf.

SHERMAN L.W., BERK R.A., 1984, The specific deterrent effects of arrest for domestic assault, *American Sociological Review*, 49(2), 1984, 261-272.

STARK E., 2006, Commentary on Johnson's "Conflict and control: Gender symmetry and Asymmetry in Domestic Violence", *Violence against Women*, 12, 11, 1019-1025.

THOMAS P., 2010, *Domestic violence sentencing conditions and recidivism*, Washington State center for court research, Research supported by the Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice, 31 p.

TOLMAN R., WEISZ A., 1995, Coordinated community intervention for domestic violence : The effects of arrest and prosecution on recidivism of woman abuse perpetrators, *Crime & delinquency*, 41: 481-495, cité in FINN M.A., 2013.

VANNESTE C., 2012, Vers une statistique criminelle "intégrée" : un si long chemin ..., in VANNESTE C., VESENTINI F., LOUETTE J., MINE B. (eds), *Les statistiques pénales belges à l'heure de l'informatisation. Enjeux et perspectives*, Academia press, 2012, 5-32.

VANNESTE C., 2008, La statistique "nouvelle" des parquets de la jeunesse sous l'éclairage d'autres types d'indicateurs. Exercices de contextualisation, in VANNESTE C., GOEDSEELS E., DETRY I. (eds.), *La statistique "nouvelle" des parquets de la jeunesse: regards croisés autour d'une première analyse*, Academia Press, Gand, 2008, 61-92.

WILLS D., 1997, Domestic violence: The case for aggressive prosecution, *UCLA Women's Law Journal*, 7: 173-182, cité in FINN M.A., 2013.

WOOLREGDE J., Thistlethwaithe A., 2005, Courts dispositions and rearrest for intimate assault, *Crime and delinquency*, 51 (1), 75-102, cité in Thomas, P., 2010.

ZORZA J., 2010, Empowering battered women, expanding their options, honoring their choices, *Family & Intimate Partner Violence Quarterly*, 3:109-121.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Algemene context van het verzoek	2
2. De voorgestelde methode.....	5
1. Gegevensbron	7
2. Afbakening van de extractie en de verwerking ervan.....	7
Hoofdstuk 2. Het profiel van de vermoedelijke daders van partnergeweld	11
1. De sociaal-demografische eigenschappen.....	11
1.1. Het geslacht.....	11
1.2. Leeftijd	12
1.3. De nationaliteit.....	16
1.4. Socio-economische gegevens.....	19
2. Gerechtelijke en strafbare eigenschappen	20
2.1. Bestaan van een misdrijf of identificatie van een familiaal geschil	20
2.2. Bestaan van een bewezen misdrijf en "technisch" sepot.....	22
2.3. Populatie met een "bewezen misdrijf" van partnergeweld	23
2.4. Bestaan van wederzijds geweld	25
2.5. Partnergeweld als geïsoleerde delinquentie of onderdeel van een pluriforme delinquente problematiek	27
2.6. "Recidivisten" en voor de eerste keer doorverwezen beklagden wegens feiten van partnergeweld	31
2.7. Opsomming van de "tenlasteleggingen" in het kader van partnergeweld	32
Hoofdstuk 3. Analyse van het profiel in percentages en in functie van de arrondissementen	38
1. Analyse van het percentage geseinde beklagden van partnergeweld in 2010 per arrondissement	38
2. Vergelijking van de politionele gegevens met die van het parket over de evolutie van de zaken.....	44
2.1. Algemene tendenzen van 2000 tot 2014	44
2.2. De percentages per arrondissement.....	45
Hoofdstuk 4. Evaluatie van de effectiviteit van het nultolerantiebeleid	52
1. Inleiding	52
2. Studie van de effectieve gerechtelijk reactie (versus geen gevolg) tegenover de populatie van beklagden waarvoor een misdrijf van partnergeweld wordt vastgesteld	52
3. Analyse in functie van de arrondissementen.....	57

4. Analyse van de factoren in het proces van de afwezigheid van gerechtelijke gevolgen (logistisch regressie)	62
4.1. Inleiding	62
4.2. Resultaten van de logistische regressie voor alle beklaagden van wie het misdrijf van partnergeweld wordt vastgesteld	63
4.3. Resultaten van de logistische regressie voor alle beklaagden van wie het misdrijf van partnergeweld wordt vastgesteld en van wie de situatie wordt bestempeld als niet-geregulariseerd	65
Hoofdstuk 5. Recidive, nultolerantie en profielvariabelen	67
1. Nultolerantie en recidive: een analyse per arrondissement	67
2. Analyse van de invloed van de profielvariabelen op de recidive	72
2.1. Inleiding	72
2.2. Analyse van de populatie ten aanzien van wie het misdrijf van partnergeweld bewezen is	73
2.3. Analyse van de volledige populatie	75
Hoofdstuk 6 Beschrijving van gerechtelijke beslissingen als antwoord op partnergeweld	76
1. Op basis van de door het parket geregistreerde gegevens (TPI)	76
1.1. Het voorkomen van de soorten beslissingen	76
1.2. Profiel van de beklaagden die enkel het voorwerp uitmaken van een bemiddeling	79
2. Bijkomende gegevens van andere databanken	81
2.1. Doelstelling en procedure	81
2.2. De gegevens uit de databank van het Directoraat-generaal Justitiehuisen (SIPAR) met betrekking tot de bemiddeling in strafzaken	82
Hoofdstuk 7 Analyse van de recidive naargelang de genomen gerechtelijke beslissingen	90
1. Inleiding	90
2. Analyse van de percentages recidive binnen twee jaar naargelang de verschillende soorten beslissingen	91
2.1. Analyse van de recidive na een seponering als enige maatregel	91
2.2. Analyse van de recidive na een bemiddeling	93
2.3. Analyse van de recidive na een veroordeling	98
2.4. Analyse van de recidive na een aanhoudingsbevel	102
3. Conclusies	104
Hoofdstuk 8. De vaststellingen en de toekomstperspectieven van de wetenschappelijke literatuur	106
1. Het keerpunt in de jaren 1980	106
2. Onderzoek van het nultolerantiebeleid	107

Conclusies	117
Bibliografie	128
Inhoudsopgave.....	133

Direction Opérationnelle de Criminologie

Operationele Directie Criminologie

TOUR DES FINANCES/FINANCIETOREN

7ème étage / 7de verd. – bte/bus 71

Bd du Jardin Botanique / Kruidtuinlaan 50